

Vanja Benko

Prežih s prežihoveci in v prežihovecih

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Zbrala, uredila in napisala

Vanja Benko

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Ravnje na Koroškem, oktober 2013

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Vanja Benko

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Avtorica: Vanja Benko

Izdala in založila: Vanja Benko in
OŠ Pržihovega Voranca Ravne na Koroškem

Urdili: Vanja Benko, Anja Benko

Oblikovanje: Anja Benko

Naslovnica: Matja Peter, 8. razred (1994/1995)

Likovna oprema pod mentorstvom Bronislav Gajšek
(iz šolskega arhiva) in Alijan Tertinek

Fotografije: učenka Tisa Praprotnik, Anja in Vanja Benko, medmrežje

Vrsta izdaj: DVD-knjiga (1. izdaja)

Izdalava: OŠ Pržihovega Voranca Ravne na Koroškem

Naklada: 120 izvodov

Ravne na Koroškem 2013

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.3:821.163.6.09Pržihov V.
821.163.6.09Pržihov V.:37

BENKO, Vanja

Pržih s pržihovei in v pržihoveih [Elektronski vir] / zbrala, uredila in napisala Vanja Benko ;
[fotografije Tisa Praprotnik, Anja in Vanja Benko, medmrežje]. - Prevalje : samozal. V. Benko ;
Ravne na Koroškem : OŠ Pržihovega Voranca, 2013

ISBN 978-961-281-193-8
269348608

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	35 LET PREŽIHOVE BRALNE ZNAČKE NA OŠ PREŽIHOVEGA VORANCA (FEBRUAR 1995/96)	2
2.1	UVODNE BESEDE	3
2.2	ZAČETKI BRALNE ZNAČKE	4
2.3	TEKMOVALNA DOLOČILA	5
2.4	IZVEDBA TEKMOVANJA	6
2.5	SPOMINI	7
2.5.1	POŽIRANJE KNJIG	7
2.5.2	STRIC MED PRVIMI TEKMOVALCI	8
2.5.3	TA PA SAMO BERE	8
2.6	BRALNI ZNAČKI ZA ROJSTNI DAN	9
2.7	UČENCI O BRANJU	12
3	DEL ŠOLSKEGA GLASILA SAMORASTNIK (MAJ 2002)	15
3.1	PISANKA NEKOČ IN DANES	16
3.2	PISMO NEKOČ IN DANES	17
3.3	MOJA POT PO SOLZICE	21
3.4	SAMORASTNIŠKA RAZMIŠLJANJA OB SAMORASTNIKI	23
4	PO PREŽIHOVIH LITERARNIH POTEH »DEHTIJO SOLZICE« (2003/2004)	28
5	SPOMINI NA SREČANJE ŠOL S PREŽIHOVIM IMENOM (SAMORASTNIK 2006)	37
6	SAMORASTNIK (MAJ 2009)	38
6.1	RAZMIŠLJANJA UČENCEV 6. B OB PREŽIHOVIH ČRTICAH, ODNOSU DO LJUDI IN	40
6.2	POHOD ČEZ GORO K OČETU	42
6.3	DOŽIVLJANJA V 6. A OB TREH PISANKAH IN IZPOSTAVLJENE VREDNOTE ..	44
6.4	OB DAROVANJE	45

PREŽIH S PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

6.5	RAZMIŠLJANJA OB VZDEVKIH.....	46
6.6	MNENJE IN OBČUTENJA OB PREŽIHOVIH ČRTICAH.....	49
6.7	LITERARNI NATEČAJ <i>PREPROSTOST JE POEZIJA ŽIVLJENJA</i>	52
6.8	ZA KONEC IN V RAZMISLEK ALI SPODBUDO K BRANJU PREŽIHOVIH LITERARNIH DEL.....	56
6.9	DEVETOŠOLKI O PREŽIHOVIH DELIH	58
7	SOLZICE IN PREŽIH – KNJIŽNO IN NAREČNO	59
8	SAMORASTNIK (<i>MAJ 2013</i>).....	63
8.1	UVOD	64
8.2	PREŽIH ZA NAS, MI O PREŽIHU IN NJEGOVEM DELU	65
8.2.1	<i>RAZMIŠLJANJA SEDMOŠOLCEV IN SEDMOŠOLK OB ČRTICAH IZ SOLZIC...</i>	65
8.3	<i>SVETNEČI GAŠPER – NAŠ KULTURNI DAN</i>	73
8.4	UČENKE LITERARNEGA KLUBA O <i>SAMORASTNIKI</i>	79
8.5	<i>BOJ NA POŽIRALNIKU IN SAMORASTNIKI – PRIMERJALNO RAZMIŠLJANJE MED FILMOM IN NOVELO TER POGLED NA TEMATIKO</i>	84
8.6	NAŠE SODELOVANJE NA VSESLOVENSKEM LITERARNEM NATEČAJU PREŽIHOVE USTANOVE Z NASLOVOM <i>OTROCI SOLZIC</i>	93
8.6.1	<i>OSTAJAMO ZVESTI SVOJEMU JEZIKU</i>	93
8.6.2	<i>OTROCI PO PREŽIHU</i>	94
8.6.3	<i>»NACEJI« ŽIVIJO ŠE DANES</i>	95
8.6.4	<i>MOJE POTOVANJE SKOZI TEMATIKO SOLZIC</i>	96
8.6.5	<i>PO STOPINJAH PREŽIHA</i>	99
8.7	ČEZ GORO K OČETU	107
8.8	NAŠE POTI PO VORANČEVI POTI.....	108
8.9	ZAKLJUČEK	111
9	NAMESTO SKLEPA	112

1 UVOD

120 let Prežihovega rojstva na OŠ Prežihovega Voranca beležimo z izdajo DVD-knjige z naslovom **PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH**. Naše vsakoletno pisanje za šolsko glasilo *Samorastnik* je kot slap verzov in rim, kot pisan travnik besed, kot vrelec povedk ...

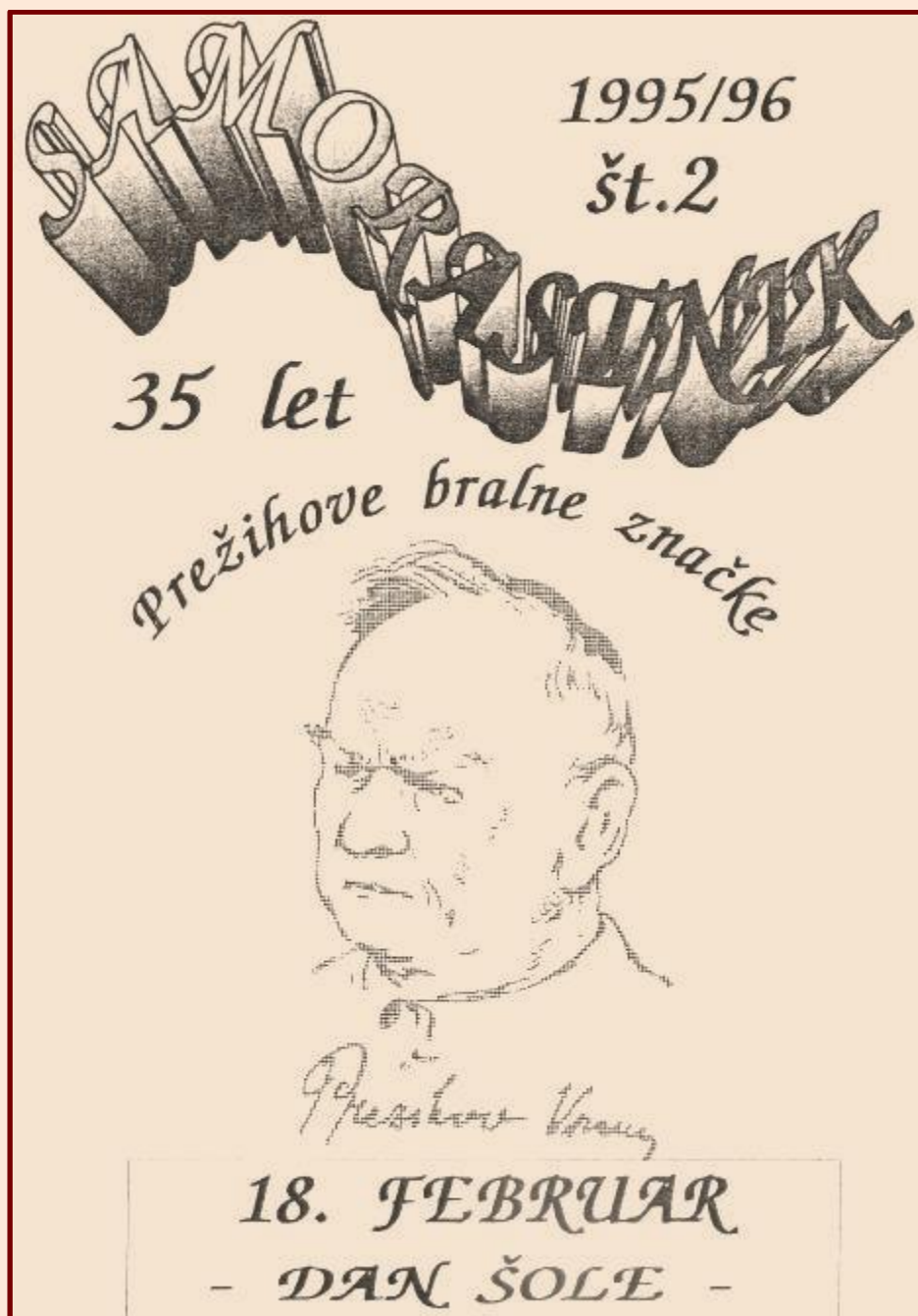
Sama sem bila prežihovka kot učenka, na Prežihovo šolo sem se vrnila kot učiteljica, glasilo kot mentorica na Prežihovi osnovni šoli načrtujem in urejam že osemnajst let. Ob letošnjem jubileju izdajam(o) DVD-knjigo, v kateri prikazujem(o) izbor besedil, vezanih na Prežiha. Izbrala sem prispevke iz glasil, vezanih na Prežiha v šolskih letih 1994/95, 1995/96, 2002, 2003/2004, 2006, 2009, 2013 in kar so naši mladi prežihovci napisali ob razpisih literarnih natečajev za Prežihovo ustanovo ali za posebno izdajo *Solzic*, ki so izšle pri Mladinski knjigi leta 2011. Vse je nastalo v času mojega mentorstva glasilu *Samorastnik* in si skozi DVD-knjigo sledi v časovnem zaporedju, zato med posameznimi poglavji ne zapisujem(o) napovedi ali veznega besedila.

Naj bodo (i)zbrana besedila, likovne upodobitve in fotografije darilo vsem, ki ste bili in ste prežihovci. Naj bo DVD-knjiga nagrada, da boste brali in se spominjali. Morda koga zamika, da ob branju Prežihovih del ali svojem poustvarjanju spet začne pisati, kar čuti in doživlja.

Vsa leta smo sejali in zdaj žanjemo. Pred nami so bogata besedila iz ustvarjalne malhe naših prežihovcev. Naj vam listanje po izboru da misliti, naj vas prebiranje popelje na pot ustvarjanja, razmišljanja in spominov.

Vanja Benko

2 35 LET PREŽIHOVE BRALNE ZNAČKE NA OŠ PREŽIHOVEGA VORANCA (FEBRUAR 1995/96)

2.1 UVODNE BESEDE

V šolskem letu 1960/61 je bila porojena ideja o tekmovanju za bralno značko. Aktiv slavistov koroških šol je sprejel pobudo, ki je prišla s prevaljske osnovne šole, in na vseh osnovnih šolah je steklo tekmovanje v branju. Seveda so se vsi mentorji držali pravil, ki so jih sprejeli in potrdili s statutom.

V mnogih mladih se je ravno s to plemenito akcijo rodila tudi tista prava ljubezen do knjige in do materne jezika, česar morda še prej niso čutili.

In spomladi leta 1961, torej pred 35 leti, so na naših šolah prvič podelili Prežihovo bralno značko, ki je bila tudi prva bralna značka v Sloveniji. In čez 20 let, ko je umrl slovenski pisatelj Leopold Suhodolčan, eden od pobudnikov Prežihove bralne značke, so tudi njemu v spomin poimenovali bralno značko. Tako smo prežihovci, Korošci in vsi Slovenci postali bogatejši za bralno značko.

Ostanimo dobri bralci in ljubitelji lepe knjige in se večkrat spomnimo besed pisatelja Toneta Seliškarja:

»V svojem življenju sem imel mnogo prijateljev; ta me je pozabil, drugi se me je naveličal, tretji je umrl, četrti me je izdal, peti se mi je nekje izgubil – knjiga pa mi je ostala zvesta do danes!«

Naj knjiga ostane tudi naša prijateljica, saj jo bomo v nadaljnjem šolanju in življenju še kako potrebovali.

Vanja Benko

Vir: http://975.gvs.arnes.si/losig_v4/images/upload/bralna-znacka-velika.png.

**IZ STATUTA IN PRAVILNIKA O PODELITVI
PREŽIHOVIH BRALNIH ZNAČK**

PREŽIHOVA BRALNA ZNAČKA je bila ustanovljena ob 10. obletnici smrti pisatelja, revolucionarja in rojaka Mežiške doline z namenom, da v mladem rodu budi:

- ✓ smisel za poglobljeno, kritično branje dobrih sodobnih domačih literarnih del in s tem trajno ljubezen do lepe knjige;
- ✓ sposobnost, da bodo znali knjigo prav vrednotiti in jo izkoristiti za svojo notranjo rast;
- ✓ estetska in etična čustva, zlasti še ljubezen do domovine, do delovnih ljudi in privrženost njihovem boju za napredek.

/Iz Statuta Prežihove značke s pravilnikom o podelitvi./

2.2 ZAČETKI BRALNE ZNAČKE

Spomladi leta 1960 je prišlo do povezave slavistov širšega koroškega področja v strokovni aktiv, ki je zajemal učitelje občin Ravne na Koroškem, Dravograd, Radlje ob Dravi in Slovenj Gradec. Na sestanku aktiva slavistov je marca prof. Stanko Kotnik v referatu o prostovoljnih dejavnostih učencev podal svoje izkušnje pri delu z bralnim krožkom in zaključil z besedami:

»Razmisliti bi veljalo tudi o obliki tekmovanja za literarno značko, kakršno se je npr. uveljavilo, a nato tudi malo izrodilo pri Čebih: kandidat je pred posebno komisijo dokazoval, da je prebral in tudi pravilno dojel določeno število izbranih del. Zamisel prav gotovo ni slaba, za učence pa je tak način nedvomno močno spodbuden.«

Slavistični aktiv ga je podprl in sklenil, da prevzame organizatorsko vlogo po šolah. Izvoljen je bil odbor Prežihove bralne značke, katerega predsednik je postal pisatelj Leopold Suhodolčan, za stalni sedež bralne značke pa so določili Prevalje, ker je od tam prišla pobuda. Odbor slavistov je jeseni leta 1960 sprejel pravilnik o tekmovanju, spomladi 1963 pa je bil pravilnik predelan v statut s pravilnikom in je z majhnimi popravki v veljavi še danes.

2.3 TEKMOVALNA DOLOČILA

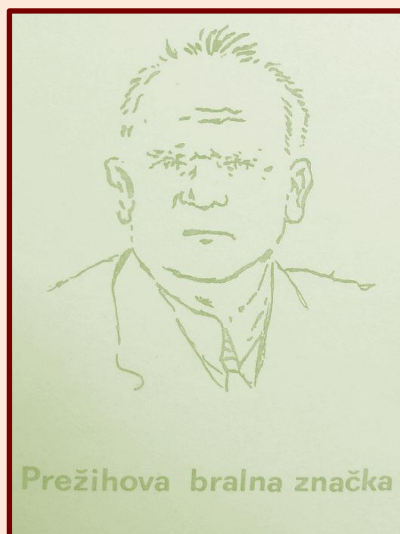

Foto: Anja Benko

Vir: diplomsko delo Vanje Benko.

Vsakdo, ki se je prostovoljno odločil za tekmovanje, je tekmoval v poznavanju sodobnih slovenskih mladinskih književnih del. Zahtevnost poznavanja literature je bila prilagojena starosti in se je ločevala z različno barvo značke, ob kateri so podelili bralcu tudi neprenosljivo izkaznico in darilno knjigo. Osvojitev značke določene stopnje ni bila vezana na prejšnjo stopnjo in tekmovalec je lahko osvojil značko ene stopnje samo enkrat.

Osrednji odbor je ob sodelovanju slavističnega aktiva določal književna dela po stopnjah vsako tretje leto in

izpopolnjeval bralne programe s sodobnejšimi deli. Določeno je bilo, da mora biti v seznamu za vsako stopnjo vsaj eno Prežihovo delo, ki ga mora tekmovalec prebrati. Seveda so bralni programi bili prilagojeni tudi knjižnemu fondu posamezne šolske knjižnice.

Mladi so lahko tekmovali za štiri stopnje Prežihove bralne značke:

1. stopnja	od 3. do 5. razreda OŠ	BRONASTA značka
2. stopnja	od 6. do 8. razreda OŠ	PATINIRANA SREBRNA značka
3. stopnja	1. in 2. letnik srednje šole	SREBRNA značka
4. stopnja	3. in 4. letnik srednje šole	ZLATA značka

Vsaka šola je lahko organizirala tekmovanje po svoje, toda v skladu s pravilnikom, da se zaključi do 18. februarja, na obletnico smrti Prežihovega Voranca.

Učenec, ki se je odločil, da bo sodeloval, je moral prebrati predpisano število knjig – na 1. stopnji pet in na 2. sedem. Za nekatera dela so bili predvideni podrobnejši zapiski v pisni obliki (kratka vsebina dela, nekaj o avtorju, oznaka oseb, jezik in slog pisanja).

Iz pesniške zbirke so se morali na vseh stopnjah naučiti tri pesmi na pamet.

2.4 IZVEDBA TEKMOVANJA

*Prežihove bralne značke.
Vir: diplomsko delo Vanje Benko.*

Na začetku šolskega leta so se poverjeniki za bralno značko na šolah posvetovali o tekmovalnih pogojih za osvojitev značke v skladu s tekmovalnimi določili v pravilniku in na vidnem mestu objavili sezname tekmovalnih del.

Šolska vodstva so določila tri do petčlansko komisijo, ki je na začetku šolskega leta določila prijavni rok z namenom, da bi se tekmovanje pravočasno končalo. Na skušnji so pred njo mladi bralci morali pokazati zadovoljivo poznavanje književnih del in njihovih avtorjev, zagovarjali pa so tudi zapiske o prebranih delih, ki so jih pred tem že oddali. Kandidati, ki so pokazali zadostno poznavanje predpisanih del za svojo stopnjo, so dobili značko z izkaznico.

O vseh nosilcih Prežihove značke so morale šole voditi matične knjige s temeljnimi podatki, ki so jih v tednu po podelitvi morale poslati Osrednjemu odboru.

Podelitev je morala biti čim bolj slovesna in praviloma do 18. februarja. Nanjo so povabili

znane kulturne ustvarjalce, mladi nosilci značk pa naj bi po možnosti obiskali Prežihove Kotlje ali kako drugače počastili spomin na pisatelja.

Podobno tekmovanje je potekalo na podružničnih šolah, kjer je moral biti v komisiji poverjenik bralne značke z matične šole.

Na naši šoli je prva skušnja v obliki pogovora z vsakim tekmovalcem posebej bila februarja 1961. leta ob dnevu šole. 22 učencev jo je uspešno opravilo, in sicer:

- ✓ na I. stopnji 15 učencev: Franci Ruter, Drago Rudel, Metka Leš, Franja Mravljak, Majda Lah, Benjamin Oblak, Slavko Zaletel, Marija Prasnički, Anton Lačen, Milena Naveršnik, Bernarda Mager, Marjan Pevec, Ivica Močnik, Jožica Obretan in Erika Merc;
- ✓ na II. stopnji je Prežihovo značko osvojilo 7 učencev višjih razredov: Anton Prevorčič, Elizabeta Večko, Rudolf Matajdl, Milan Pitino, Maks Kotnik, Ferdo Blaznik in Silva Breznik.

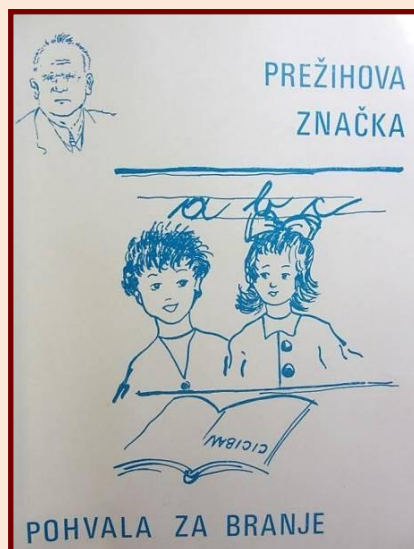

*Suhodolčanove bralne značke.
Vir: diplomsko delo Vanje Benko.*

2.5 SPOMINI

2.5.1 POŽIRANJE KNJIG

Leta 1961, ko je bilo prvo tekmovanje za bralno značko (takrat smo ji rekli Prežihova značka), sem hodila v sedmi razred osnovne šole. Ker sem zelo rada brala (o tem vam bom napisala zgodbico), sem se takoj prijavila in začela požirati knjige. Bilo jih je pet, točno predpisanih. Ena je bila Prežihova, druge tri pa so bila tudi dela znanih slovenskih pisateljev in še pesniška zbirka. O vseh prebranih knjigah je bilo potrebno napisati obnove, glavno misel dela in oznako oseb. Iz pesniške zbirke smo se morali naučiti tri pesmi na pamet.

Pohvala za branje za Prežihovo bralno značko. Vir: diplomsko delo Vanje Benko.

Malo pred koncem tekmovanja smo pred mentorjem zagovarjali svoje znanje in nato na obletnico Prežihove smrti dobili značko. Značk je bilo več vrst, in sicer za vsako stopnjo drugačna. Na svojo osvojeno značko sem bila zelo ponosna. Dobila sem še knjigo in izkaznico. Tudi v gimnaziji sem nadaljevala z branjem in osvojila še štiri značke.

ZGODBICA O TEM, KAKO SEM VZLJUBILA BRANJE

V prvih razredih osnovne šole mi čitanje ni šlo gladko. Ker sem bila pridna, sem se vsako berilo naučila na pamet. Naj povem še to, da je takrat bilo branje posebej ocenjeno. Moje branje mi je kar dobro uspevalo.

Potem sem hodila že v četrti razred in še vedno nisem brala gladko. Tako sem bila na koncu leta med oceno. Učitelj Jerman mi je rekel, da bo pet, če bom gladko prebrala stran v berilu, ki se bo pač slučajno odprla. Ni mi preostalo nič drugega, kot da sem se besedila v berilu več ali manj naučila na pamet. Uspelo mi je. Branje sem imela pet pa še čitati sem se naučila in veselje do knjig sem dobila. To mi je ostalo do danes.

Elizabeta Oderlap

2.5.2 STRIC MED PRVIMI TEKMOVALCI

STRIC, V ŠOLI SEM VIDEL SEZNAM PRVIH TEKMOVALCEV ZA PREŽIHOVO BRALNO ZNAČKO. MED NJIMI SI TUDI TI. V KATERI RAZRED SI TAKRAT HODIL? Hodil sem v 3. a-razred.

SE SPOMINJAŠ, KATERE KNJIGE SI MORAL PREBRATI?

Mislil, da sem prebral *Solzice*, *Kamenček sreče* in *Mehurčke*.

KDO TE JE TAKRAT UČIL?

Učila me je tovarišica Lea Ferk.

IZVEDEL SEM, DA JE PRVA LETA V KOMISIJI BILO VEČ UČITELJEV. KDO JE BIL V KOMISIJI POLEG TVOJE UČITELJICE, KO SI ZAGOVARJAL PREBRANE KNJIGE?

V komisiji sta bili še gospa Boža Koren in ga. Andrićeva.

KAKO JE POTEKALO TEKMOVANJE? STE UČITELJEM PRIPOVEDOVALI, PISALI OBNOVE ALI OZNAČEVALI GLAVNE JUNAKE?

Napisali smo kratke obnove in učitelji so nas temeljito izprašali o prebranih knjigah.

KAKO JE POTEKALA PODELITEV? VAS JE KDO NA ŠOLI OBISKAL?

Zdi se mi, da nas je obiskal pisatelj Leopold Suhodolčan. Dobili smo značke, izkaznice in knjige. V moji izkaznici še piše, da sem prvi osvojil značko.

Foto: Anja Benko.
Vir: diplomsko delo Vanje Benko.

KAJ PA TVOJI OBČUTKI? SI BIL PONOSEN NASE?

Malo mi je bilo nerodno, a sem bil zelo vesel. Dobil sem tudi pohvalo od razredničarke za najlepše napisano čtivo.

SO TE K BRANJU IN TEKMOVANJU PRITEGNILI LE V ŠOLI ALI SO TE TUDI STARŠI SPODBUJALI?

Najbolj nas je navdušila razredničarka Ferkova. Spodbujala je vse pridne učence, da se pridružijo tekmovanju in navdušijo za branje. Seveda pa smo pri nas doma vsi radi brali in tudi starši so vsaj pri meni odigrali pomembno vlogo.

STRIC, HVALA, DA SI MI BIL PRIPRAVLJEN ODGOVORITI NA VPRAŠANJA.

Z enim od prvih tekmovalcev, Francijem Ruterjem, se je pogovarjal Miha Ruter iz 7. razreda

2.5.3 TA PA SAMO BERE ...

Prežihova bralna značka je med mojimi spomini na svetli, sončni polobli. Še danes vem, da nisem mogla razumeti, da si lahko za branje knjig tudi nagrajen.

Vir: http://www.sarpsborg.com/PageFiles/15788/books_wel.jpg.

Razumljivo, da dobiš nagrado za odličen uspeh, za zmago na šahovskem prvenstvu, ampak za branje ... Moj prosti čas je bil izpolnjen z drugimi obveznostmi: pomagati babici, ki je zaradi revme trdo ležala, prinesiti vodo, nanositi drva ... V mojem okolju so ljudje govorili: »Ta pa samo bere, nič ne dela.« In je veljalo, da se od knjig ne da živeti. Zato se z branjem, bolj je bilo požiranje, nisem nikoli posebej hvalila.

In začela sem tekmovati. Leto za letom in osvojila vse značke, kolikor jih je bilo možnih. To je bilo pravo, zaresno tekmovanje. O prebranem delu si napisal svoje mnenje, pred izbrano komisijo, navadno je bil še kakšen zunanji član (Teh smo se najbolj bali, ker jih nismo poznali.), smo zagovarjali prebrano. Kasneje smo se za zagovor dobivali samo še z mentorji, kar je bilo prijetneje.

Ko sem se v domače kraje vrnila kot profesorica slovenščine, so postale vloge zamenjane in vedno sem se spomnila svojih slavistov, ki so me z razumevanjem vodili po literarni zgodovini in odkrivali domači, koroški svet.

Knjiga mi še vedno pomeni oddih, nov in drugačen svet v mojem vsakdanjiku. Človekovo življenje je dolgo za en srednji roman, z branjem pa odkriješ sto drugačnih usod. Iz knjig se naučiš živeti, ne tjavendan, temveč pokončno in bogato. Vem, da se za knjigo skriva človek, ki je vanjo položil svoje znanje in bogato čustvo.

Silva Sešel, prof.

2.6 BRALNI ZNAČKI ZA ROJSTNI DAN

Naša bralna značka
še mlada je vsa,
čeprav že veliko let ima.

Torta se peče, v kuhinji diši,
saj bralna značka svoj rojstni dan slavi.

Tanja Vušnik, 8. a

Želimo ji vse lepo,
saj 35 in 15 let
le ni kar tako.

Vse najboljše ti želimo iz srca,
vzklikamo in pojemo:
Živela Prežihova in Suhodolčanova
bralna značkica!

Bralna značka nam vzbuja veselje
in izpolni skrite želje,
saj radi beremo
in s tem naše znanje dopolnjujemo.

Valerija Grilc in Valentina Klemenčič, 8. a

*Martina Smolak, Urška Petrič in
Maja Jošt, 6. c*

Knjige za bralno značko radi beremo
in z njimi se bogatimo.
Vsako leto značko osvojimo,
vsako leto novo značko dobimo.

Bralna značka svoj rojstni dan praznuje,
po Prežihu se že 35 let imenuje.
Mi pa še posebej ponosni smo na to,
ker PREŽIHOVCI smo
in na Prežihovo šolo hodimo.

*Bojana Polak, Renata Kričej, Mateja Leitgeb,
Danijela Stevanović in Stipo Mandić
iz 5. a*

*Blaž Merkač, Uroš Abraham
in Goran Fužir, 8. a*

Oj, bralna značka!
Vse najboljše ti želim za tvoj rojstni dan.
Da bi otroci še vedno veselo brali
in veliko značk si nabrali.

Primož Kavtičnik, 5. a

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Pred 35 leti se rodila
Prežihova bralna značka je.
Zdaj vsi radi knjige beremo,
da značke si naberemo.

*Jan Stres, Sašo Vuković, Robert Marin,
Igor Ranc in Bojan Klančnik iz 5. c*

Prežihova bralna značka že 35 let
na naši šoli domuje.
Vsi si želimo, da bi še dolgo bilo tako,
zato ob njenem prazniku ji voščimo
vse lepo.

*Tanja Kumprej, Tatjana Kričej,
Bobana Janković in Dragica Bonič iz 5. c*

15 že let koroški osnovnošolci osvajamo
tudi Suhodolčanovo bralno značko,
ki prav tako svoj rojstni dan slavi te dni.
Pa še prvenec Primožev prvo svečo upihuje
in nam že znani košarkar namiguje,
da novo knjigo spet snuje.

Danes slavimo tvoj rojstni dan,
naša bralna značka.
Veliko se jih zate bori,
ker si to zares želi.

*Andreja Iršič, Andreja Ivanušič
in Maruša Britovšek iz 5. a*

Bralna značka je bila-la-la-la
in mi je takoj ušla, šla-la-la-la.
Jaz pa sem knjige pridno bral, bral, bral,
da sem značko osvojil, osvojil-il-il-il
in 35 let staro značko dobil, dobil.

Dejan Grabner in Simon Herman, 5. c

Pogrnjena miza,
bomboni na njej,
vsi se veselimo rojstnega dne.
Bralna značka povabi nas na ples,
ker vesela je zares.
Vsi smo plesali,
vroče je bilo,
saj dobro glasbo vrteli so.

*Matjaž Kos, Kristijan Oprešnik,
Andrej Boženek in Andrej Gladež iz 6. c*

PREŽITI s PREŽITOVCI in v PREŽITOVCIH

35 let slavimo,
35 let ponosa
dolgo že zares živimo,
dolgo v upanju bedimo,
da ta bo jezik vedno naš.

35 let smo zvesto sledili jeziku
svojih mater,

35 let smo se borili za besede naših očetov
in borili se bomo vedno,
za vsako besedo,
za vsako misel.

Saša Kos, Nuša Škalič,

Tina Gostenčnik in Jelka Kobovc iz 5. c

V letu en je dan,
ko vsi ti voščijo – dober dan,
ko vsi ti voščijo zdravja in veselja
za tvoj rojstni dan.

Pred mnogimi leti si se rodila
in se na svet skotalila.
Oj, to je bil srečen dan!
Vsi so te takoj vzljubili

in te veselo osvojili.
Še danes te imamo radi,
saj smo s tvojo pomočjo
postali pravi knjižni gadi.

Polona Moličnik, 7. c

Danes rojstni dan praznuješ ti,
zato iz srca voščimo ti.

Radostno veselje naše,
ker ti rojstni dan imaš.

Rojstvo tvoje je prišlo,
zato hvala pobudniku.

Vsi mi pridno beremo,
med seboj tekmujemo.

Kakor sonce si prišla
ter znanje nam prinašala.

Prijazna knjižničarka
knjige nam posojala,
učiteljica slovenščine

pa nas temeljito izprašala.

Sandra Gošnjak in Petra Krznar, 7. c

2.7 UČENCI O BRANJU

TEKMUJEŠ ZA BRALNO ZNAČKO?

KAKO DOLGO ŽE?

- ✓ DA, VSAKO LETO.
- ✓ ŠE NIKOLI NISEM TEKMOVALA.
- ✓ NEKAJKRAT SEM TEKMOVAL, VENDAR NE VSAKO LETO.
- ✓ SAMO ENKRAT SEM OSVOJIL BRALNO ZNAČKO V NIŽJIH RAZREDIH.
- ✓ TEKMOVAL SEM VSA LETA, LETOS PA MI VERJETNO NE BO USPELO.
- ✓ IMAM VSE BRALNE ZNAČKE, KI JIH JE MOŽNO OSVOJITI, IN PONOSNA SEM NA TO.

BOŠ TEKMOVAL/(a) TUDI NASLEDNJE LETO?

- ✓ DA.
- ✓ SEVEDA BOM.
- ✓ ŠE NE VEM.

ZAKAJ TEKMUJEŠ ZA BRALNO ZNAČKO IN KAJ TE MOTIVIRA?

- ✓ BEREM ZATO, KER ME TO VESELI IN KER SI S TEM KRAJŠAM ČAS.
- ✓ TEKMUJEM ZATO, DA DOBIM ZNAČKO.
- ✓ ZA BRALNO ZNAČKO BEREM ZATO, DA IMA UČITELJICA BOLJŠE MNENJE O MENI.
- ✓ KER UPAM, DA BOM ZA TO DOBIL LEPO OCENO.
- ✓ TEKMUJEM ZARADI TEGA, KER STARŠI ŽELIJO.
- ✓ JAZ PA ZATO, KER TEKMUJE VEČINA MOJIH SOŠOLCEV IN SOŠOLK.
- ✓ VEM, DA MI BO TO PRIŠLO PRAV V ŽIVLJENJU.
- ✓ DA SI IZBOLJŠAM BRANJE IN ŠIRIM BESEDNI ZAKLAD.
- ✓ KER ZBIRAM ZNAČKE.
- ✓ KER IMAM RAD SLOVENŠČINO IN KNJIGE.
- ✓ DA BEREM KNJIGE.

Vir:

<https://www2.fn.ucar.edu/sites/default/files/u164/pile%20of%20textbooks.jpg>

PREŽITI S PREŽITOVCI in v PREŽITOVCIH

SE TI ZDI SEZNAM KNJIG USTREZEN IN DOVOLJ OBŠIREN?

- ✓ SEZNAM KNJIG JE RES OBŠIREN IN IMAMO DOVOLJ IZBIRE.
- ✓ USTREZEN JE ŽE, AMPAK JAZ BEREM NEKAJ ČISTO DRUGEGA.
- ✓ ŠE SREČA, DA LAHKO POLEG VSEGA PREBEREMO TUDI KAKŠNO KNJIGO PO LASTNI IZBIRI.
- ✓ ŽELIM SI, DA BI UČENCI LAHKO OBLIKOVALI SEZNAME SAMI.
- ✓ NAŠE UČITELJICE SO KAR DOBRE, SAJ LAHKO BEREMO TUDI KNJIGE, KI JIH NI NA SEZNAMU, A DOLOČENA DELA MORAMO KLJUB TEMU PREBRATI.

TI JE VŠEČ NAČIN PREVERJANJA PREBRANIH KNJIG?

- ✓ JA, VŠEČ MI JE, DA SE DOGOVARJAMO ZA ČAS PO POUKU, KO SKUPINI NAJBOLJ USTREZA IN SE O PREBRANIH KNJIGAH POGOVARJAMO.
- ✓ ZANIMIVO SE MI ZDI, DA DRUG DRUGEMU ZASTAVLJAMO VPRAŠANJA.
- ✓ NIČ NE BI SPREMENIL/(A).
- ✓ PRESENEČEN/(A) SEM BIL/(A), KO SMO ODGOVARJALI V OBLIKI KVIZA.
- ✓ NI MI VŠEČ, ČE SE O KNJIGAH POGOVARJAMO PRI URI, ŠE POSEBEJ, ČE MORA POSAMEZNIK PRITI K TABLI, SAJ DOBIŠ TREMO IN NISI VEČ TAKO SPROŠČEN.
- ✓ ZA LETOS SMO SE DOGOVORILI, DA BOMO IZDELALI KNJIŽICO PREBRANIH KNJIG, NATO PA BOMO SVOJA DELA NA KRATKO ŠE ZAGOVARJALI.
- ✓ PISANJE JE DOBRO ZA TISTEGA, KI TEŽE PRIPOVEDUJE, ZA MARIKOGA PA JE TO ŠE DODATNA OBREMENITEV.
- ✓ ŠE SREČA, DA NE BO TREBA ČISTO VSAKEMU IZDELOVATI KNJIŽICE, KER NE VEM, ČE BI TEKMOVAL, SAJ MI PISANJE DELA VELIKE TEŽAVE, DOSTI LAŽE PA PRIPOVEDUJEM O PREBRANIH KNJIGAH.
- ✓ VŠEČ MI JE POGOVOR O KNJIGAH, KER ME NI STRAH, DA DOBIM OCENO.
- ✓ ZDI SE MI, DA SMO VSI ZELO SPROŠČENI, KO SE POGOVARJAMO.
- ✓ ČE ČESA NE VEŠ VEČ, TO POVE NEKDO DRUG, TI PA POTEM NADALJUJEŠ.

PREŽITI S PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

SI ZADOVOLJEN, KO DOBIŠ ZNAČKO?

- ✓ SEM, AMPAK NE ZARADI ZNAČKE, AMPAK ZARADI SAMEGA SEBE.
- ✓ VESEL/(A) SEM, KO DOBIM ZNAČKO, KER JIH ZBIRAM.
- ✓ NIČ POSEBNEGA MI NE POMENI.
- ✓ PONOSNA SEM NANJO.

KATERE PODELITVE BRALNE ZNAČKE SE ŠE POSEBEJ SPOMINJAŠ? ALI SI ŽELIŠ, DA BI PODELITVE POTEKALE DRUGAČE?

- ✓ POSEBEJ SE SPOMINJAM TISTE PODELITVE, KO SMO ZNAČKO DOBILI NA RODITELJSKEM SESTANKU PRED STARŠI.
- ✓ ZNAČKE BI NAM LAHKO PODELIL KAK SLOVENSKI KNJIŽEVNIK, TAKO KOT JE BILO VČASIH, KO SO TEKMOVALI NAŠI STARŠI.
- ✓ NA PODELITEV BI LAHKO POVABILI KAKEGA ZNANEGA PESNIKA, PISATELJA, DRAMATIKA ALI IGRALCA.
- ✓ POLEG ZNAČKE BI LAHKO DOBILI ZA NAGRADO ŠE KAJ DRUGEGA, KAR NAM BI OSTALO ZA SPOMIN.
- ✓ LANSKO LETO NAM JE TOVARIŠICA DALA OB ZNAČKI ŠE KNJIŽNA KAZALA, ČESAR SMO SE VSI RAZVESELILI.
- ✓ MI SMO PA LANSKO LETO DOBILI OB ZNAČKI DROBNE KNJIGE.

*Anketo so opravili učenci dodatnega pouka
slovenskega jezika v 6. in 7. razredu.*

Suhodolčanova bralna značka. Foto: Anja Benko. Vir: diplomsko delo Vanje Benko.

3 DEL ŠOLSKEGA GLASILA SAMORASTNIK (MAJ 2002)

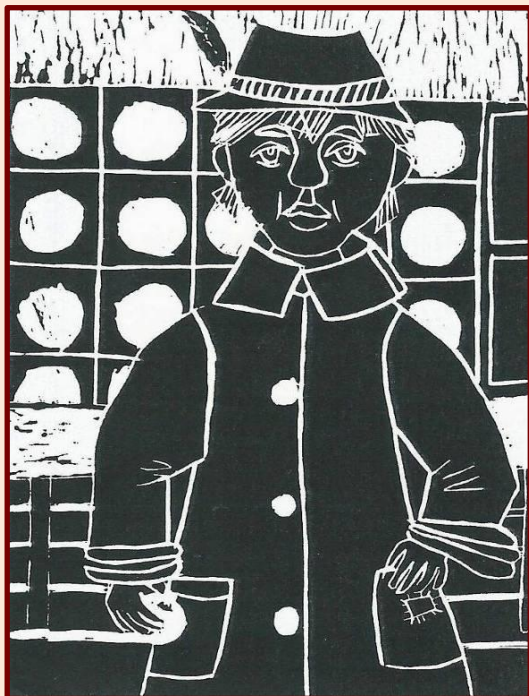
... Ker je ime naše šole povezano s pisateljem Lovrom Kuharjem – Prežihovim Vorancem, ki je Koroško in Korošce ponesel v svet, še toliko bolj razmišljamo ob njegovih delih. Nenazadnje tudi naše glasilo nosi ime po eni od njegovih novel.

Za drugi del, v katerem so besedila, vezana na Prežihovo literarno ustvarjanje, smo za popestritev izbrali tematske linoreze šestošolcev, ki so nastali pod mentorstvom likovne pedagoginje Bronislave Gajšek.

Vanja Benko, mentorica šolskega glasila

Prežihov Voranc je v svojih črticah opisoval težko življenje ljudi, predvsem otrok, ki niso poznali bogastva, a so ga nosili v svojih srcih.

Linorez: Matej Jeseničnik, 6. b

Ljubezen je tudi pri otrocih bila vedno prisotna, ljubezen do domače hiše, čeprav je bila že razpadla, do zemlje, ki jim je dajala vsakdanji kruh, do ljudi, ki so jim pomagali takrat, ko so bili lačni. Spoštovali so vsak košček kruha, vsako pest sadja. Otroci so bili sirote. Niso imeli primernih oblačil in obutve. Njihove poti so vodile k sosedom, da so se najedli in da so dobili nekaj hrane tudi za domov.

Danes ni več tako. Mnogi otroci ne znajo ceniti hrane. Velikokrat leži kruh v smeteh, za vsak košček pa morajo naši starši trdo delati in učijo nas, da moramo hrano spoštovati.

PREŽITI s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Tudi mi otroci moramo gledati na svet z realnimi očmi. Veliko je revežev. Veliko otrok, ki bi z veseljem pojedli ravno to rezino kruha, ki jo mi zavržemo. Spomnimo se otrok, ki umirajo od lakote, ki s svojimi nedolžnimi očmi gledajo v svet. Mi jim ne moremo pomagati, toda spomnimo se nanje takrat, ko smo siti in mislimo v smeti vreči kruh.

Pomagamo pa lahko otroku, ko začutimo, da je lačen. Takrat bomo verjetno v njegovih očeh videli sonce.

Špela Rotar, 5. a

3.1 PISANKA NEKOČ IN DANES

Nekoč so otroci dobivali revnejšo pisanko kot dandanes. Dobili so šartelj, pisanico in včasih zraven še kakšno krono.

Dandanes botri kupujejo vse večje pisanke in že ne vedo več, kaj naj kupijo. Otroci imajo vsega dovolj, zato si ne želijo ničesar več. Tu in tam se vseeno najde kdo, ki ima skromno željo, ki pa je tudi uresničljiva.

Tjaša Fužir, 5. a

Linorez: Nika Garbus, 6. b

Kakšna je bila pisanka nekoč, vem iz pripovedovanja svoje babice. Pisanke so bile skromne, otroci so dobili le šartelj, ki je imel na sredi pobarvano jajce. Le redki so dobili nove čevlje ali kakšno oblačilo. Pa vendar so bili otroci presrečni, ko so dobili darilo.

Danes smo otroci že preveč razvajeni. Pisanka nam sicer še pomeni nekaj velikega. Od svojih botrov mnogi pričakujejo veliko stvari in skoraj ne znajo več ceniti majhnih stvari, čeprav so ta dana iz srca. Med tiste razvajene se ne štejem in sem zadovoljna že z majhno pozornostjo.

Nika Vrhovnik, 5. a

3.2 PISMO NEKOČ IN DANES

Vir:

http://upwordtogether.files.wordpress.com/2013/05/tumblr_lqw5ebttqc1qh239s.jpg.

Pred nekaj časa sem si v knjižnici izposodil knjigo SOLZICE, ki jo je napisal Prežihov Voranc. Iz nje se mi je najbolj vtisnila v spomin črtica Prvo pismo. Ko sem jo bral, sem pomislil na to, da danes ni nič narobe, če se zmotiš, ko pišeš pismo, saj papir preprosto vržeš v smeti, včasih pa je bil dragocena stvar in so morali zelo paziti, da ga niso popacali ali se zmotili, saj so pisali s peresom, ki so ga namakali v črnilo, danes pa pisma pišemo z nalivnim peresom ali na računalnik. Sedaj nekateri pošiljajo pisma že preko elektronske pošte, katero lahko pošiljaš kamor koli in kadar koli.

Blaž Račnik, 5. a

OVOJNICA ALI E-POŠTA

Prežih v Kotljah je živel,
leseno hišo je imel.
V njej živeli so vsi,
presrečni in zadovoljni.

V tujini brata je imel,
pogrešati ga je začel.
Peresnik je poiskal,
da bi pismo mu poslal.

Pismo pisati začel,
pozdrave lepe mu želel:
Pogrešamo te Prežihovi vsi.

Kdaj domov se vrneš dragi brat,
brez tebe ne morem dobro spat?!

Pismo je končal
in ga popackal.

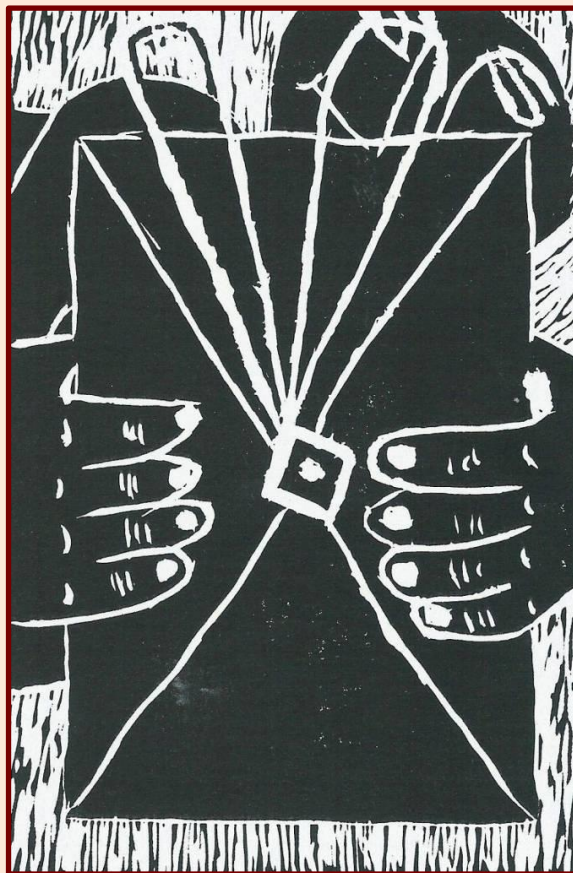
Pismo v ovojnico je dal
in ga bratu v Celovec ali Klagenfurt poslal.

Današnji časi boljši so,
elektronsko povezani smo.
Za računalnik usedem se
in s prijateljem pogovarjam se.

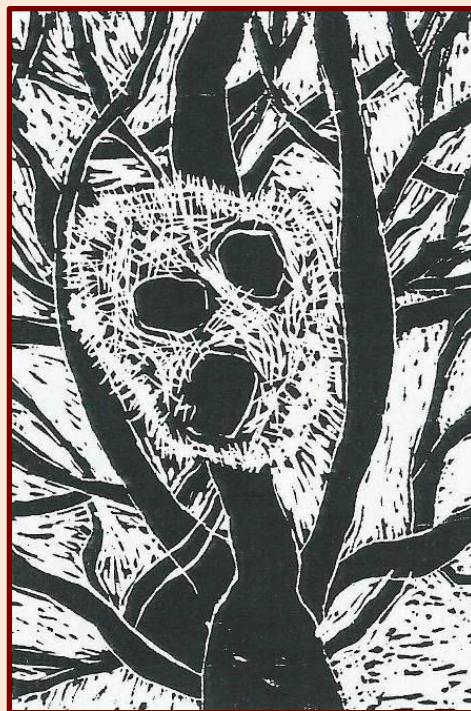
Če znajdeš kdaj na ircu se,
poišči me,
nik moj Pandy je.
Dolge ure za računalnikom sedim
in prijateljev si želim.

Če pa kdo pismo zame ima,
elektronska pošta ta velja:

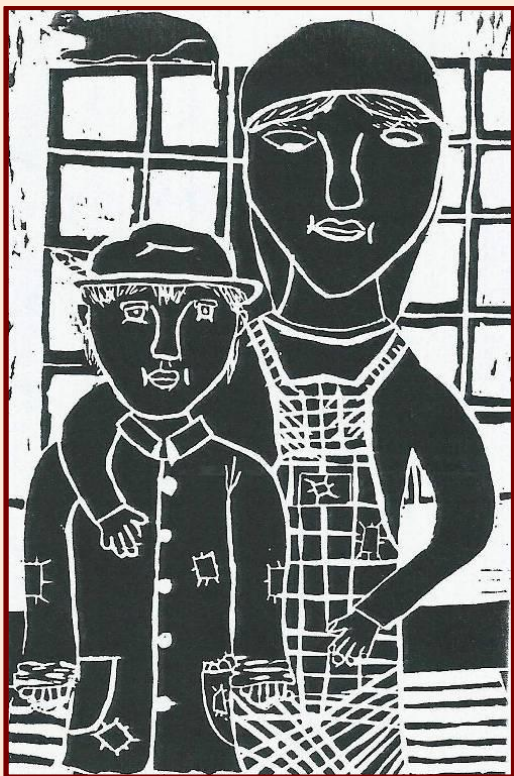
d.pandel@siol.net

Linorez: Albin Tahiri, 6. c

Linorez: Jan Pokeršnik, 6. c

Linorez: Alojzij Pisar, 6. b

Prežihovi starši so botri majhni sirotici bili.

Velika noč je bila čas lepih pisank,
a bogati niso bili,

zato pisanke revne so dajali.

Na razpotju se srečali otroci so,
ki pisanko drug drugemu nesli so.

Voranca bilo je sram zelo,
ker v njegovi culi le malo je bilo.

Da popravil čast hiši bi,
je culo odprl in vanj rajniš lep dal,
on pa s skromnim zeksom je ostal.

Marko Obretan, 5. a

Nekoč pisanke skromnejše so bile,
a dokaz za dobro srce so bile.
Otroci so se jih veselili,
ko v roke so jih dobili.

Pri Vorančevih некоč zgodilo se je,
da zaradi pisanke skregali so se.
Oče bi velik šartelj daroval,
zraven pa malo denarja bi dal.
Mati storila bi malo drugače:
dala bi dosti denarja,
a malo pogače.
Na koncu pa ostaneta notri dva zeksa
in malo pogače.

Torej se Voranc odpravi na pot,
nese pisanko sam, revež, od tod.
Da bi od naporne poti se spočil,
na jasi je h križu samotnemu zavel.
Tako pri križu so trije otroci sedeli,
nasmejani, razposajeni, veseli:
»Poglejmo, kaj v culici skriva se tvoji,
kak šartelj je v moji,
je krona, zeks v tvoji.«

Voranc se svoje revščine zaveda,
zato v dekličin šartelj še enkrat pogleda.

Reče ji, naj mu da svetli rajniš ta,
ker rad bi imel ga.

Deklica mu najprej odkima,
nato pa se sprijazni in prikima.
Takó pisanko so si razdelili
in se vsak na svoj dom vrnili.

Luka Gnamuš, 5. a

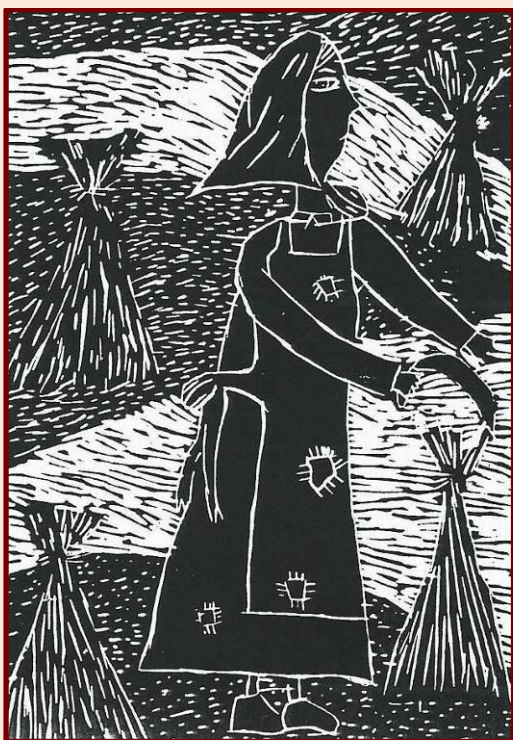
PREŽITI s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Skozi gozd so trije otroci šli.
V roki vsak nosil pisanko je.
Usedli so na zeleno travo se,
da odpočili bi se.

Naenkrat deklica je vzkliknila:
»Poglejmo in primerjajmo vse pisanke!«
Voranc se je svoje sramoval,
ker nosil je majhen šartelj zasmojen
in v njem le dva zeksa revščine.

Deklico prosil za krono je.
Ta mu dala jo je.
Ko že odhajal je,
zaklical za njo je:
»Hvala! Rešila si sramote me.«

Matej Kodrin, 5. a

Linorez: Simona Obretan, 6. c

Linorez: Nena Funtek, 6. a

ŽIVLJENJE prosi SMRT za babičino življenje (ob črtici Ajdovo strnišče)

Babica žanje in vse jo boli,
po koncu žetve domov odhiti.
Zvečer se na posteljo usede
in že skoraj izreče zadnje besede.

Potem pa Smrt vstopi,
svečo upihne in govori:
»Čas je, da umre.«
Življenje zakriči:
»Ne sme umreti,
daj ji še dve leti živeti!«

Smrt se prestraši in odgovori:
»Ne smem kršiti pravil,
vsakdo mora enkrat umreti,
ne morem ji dati dve leti živeti.«

Smrt se omehča in spet godrnja:
»No, naj bo,
tisti dve leti ji dam,
več pa ne,
ker že zdaj me Bog iz službe meče.
Na svidenje spet čez leti dve.«

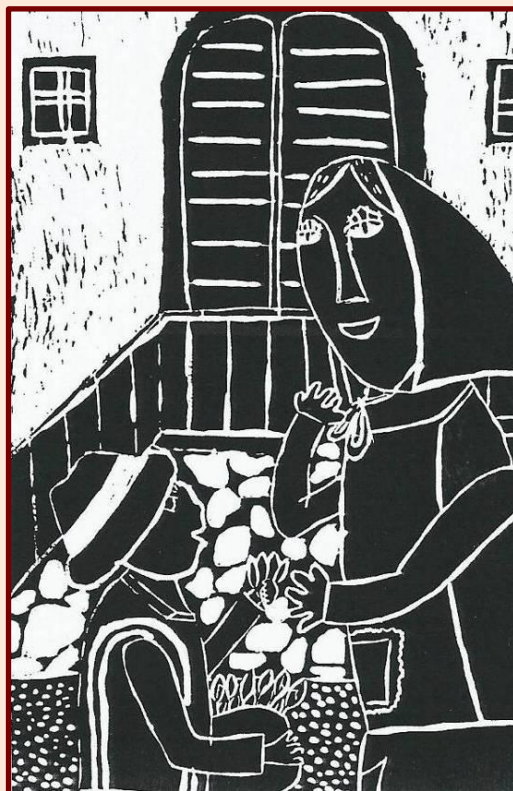
Marko Arl, 6. c

3.3 MOJA POT PO SOLZICE

Med Vorančevimi črticami najraje prebiram Solzice. V njej pripoveduje o sebi in o svoji materi, ki je imela zelo rada solzice. Voranc je ljubil svojo mater in zaradi nje premagal samega sebe. Šel je v globoko, skrivnostno in temačno jamo, ki so ji rekli Pekel. Na nedeljsko jutro jo je osrečil s šopkom solzic.

Linorez: Peter Gros, 6. c

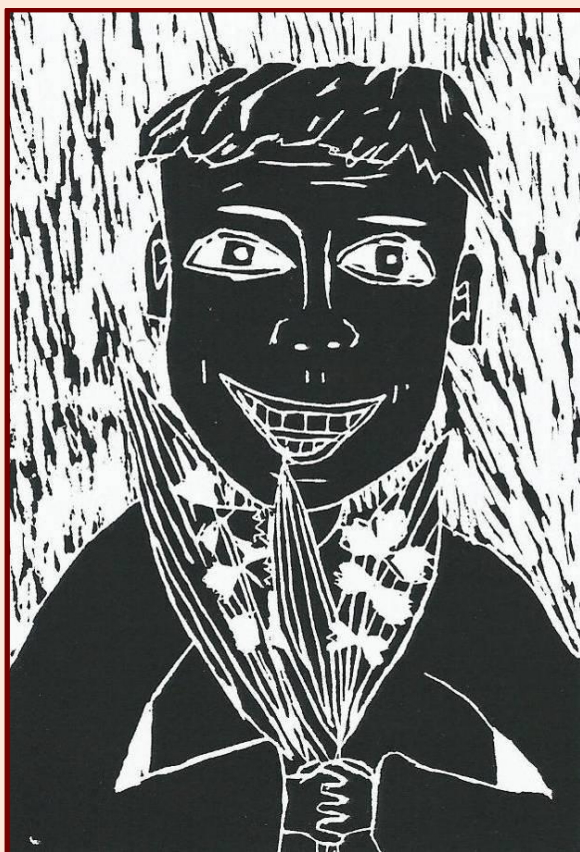

Linorez: Katja Franc, 6. b

Vsako pomlad, ko je čas za solzice, me mama spomni na čudovito jaso pri Šrotneku, kjer vsako leto nabiramo šmarnice. Prav veselim se tistega dne. Pot nas vodi skozi gozd, po grebenu Podgore. Včasih sem mislila, da je to tisti kraj, kamor je Voranc šel po solzice, a se mi ni zdel tako čuden in temačen. Prej me je spominjal na nebesa kot na pekel. Nekega dne sem to vprašala tudi mamo in potrdila je mojo domnevo. Kadar greva po šmarnice, vzameva košarico in ko prideva skozi gozd, se pred nama odpre jasa, na katero gleda in pazi Uršlja gora. Med grmički na tej jasi se skriva vse polno šmarnic. Celo paziti moraš, da jih ne pohodiš. Nabereva jih šopek in srečni odhitiva domov.

Ta pot je zame tako čudovita in dragocena, da jo bom nekoč razkrila tudi svojim otrokom.

Ana Šinko, 6. c

Linorez: Marko Arl, 6. c

Voranc je v črtici Solzice opisal, kako je premagal strah in šel v Pekel po solzice za mamo. Biti je moral zelo pogumen, saj vsakdo, ki se boji nekega kraja, ne hodi tja; še posebej ne, če je otrok.

Nekoč sem se tudi jaz znašla v podobni situaciji kot mali Voranc. Tisti dan je bil 8. marec, dan žena. Mami sem že izdelala vazo iz gline, a manjkale so rože. Vedela sem, da ima mama neznansko rada solzice.

Tega sobotnega jutra sem se zbudila zelo zgodaj. Na hitro sem se oblekla in obula čevlje ter odšla iskat te dragocene rože, saj sem jo hotela presenetiti. Odpravila sem se na Poseko in čisto na vrhu zagledala jamo. Na prvi pogled je izgledala grozljivo. Hotela sem vanjo, vendar sem občutila tesnobo v srcu. Kljub strahu sem stopila v notranjost. Hodila sem naprej in čez nekaj časa zagledala veliko belih in dišečih solzic. Kar poskočila sem od veselja. Nabrala sem jih bolj malo, saj sem se jame zelo bala. Zagledala sem netopirje in s solzicami v naročju sem hotela zbežati iz jame, a pot mi je zaprla grozna pošast in jokaje sem stekla v kot.

Zaprla sem oči in ko sem imela te spet odprte, sem ugotovila, da je bila ta dogodivščina le grozna nočna mora. Oddahnila sem si, a bila sem žalostna, ker nisem imela solzic za mamo.

Marjeta Marković, 6. c

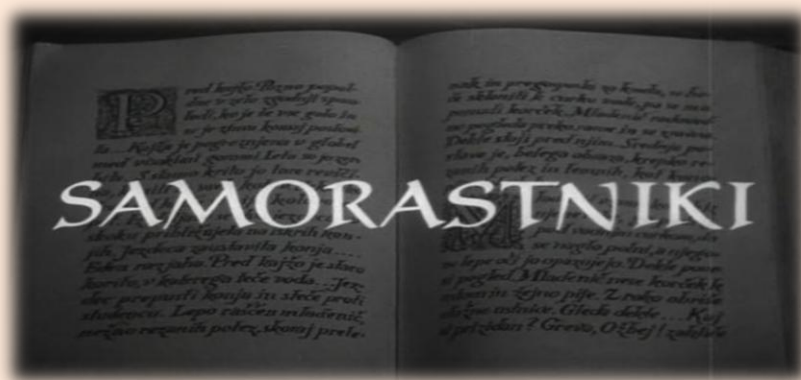
PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Pred mnogimi leti je Prežihov Voranc zbral pogum in šel v temno globačo po solzice za mater. Če bi morala jaz iti v Pekel, bi morala zbrati zelo veliko poguma.

Rada imam mamó, zato jo velikokrat razveselim z drobnimi darili. Ker me ima rada in je vsake malenkosti vesela, se ji v očeh naberejo bleščeče solze. Tega veselja in nežnosti v njenih očeh ne bom nikoli pozabila.

Vanja Mori, 6. c

3.4 SAMORASTNIŠKA RAZMIŠLJANJA OB *SAMORASTNIKI*

Izsek iz filma Samorastniki (1963). Vir: <http://img117.imageshack.us/img117/4688/samo8ae.jpg>.

Prežihov Voranc nam v **Samorastnikih** prikaže veliko nasprotje med bogatimi in revnimi. Ker sta Ožbej in Meta iz različnih slojev, je njuna ljubezen obsojena na neuspeh. Meta je revna, a jo nad bogate Karničnike dvigneta njena ljubezen in ponos. V tem duhu vzgaja tudi svoje otroke. Uči jih, da ne smejo dopuščati krivice in da ne smejo biti ponižni. Prepričana je, da se revnim obeta boljša prihodnost. **Samorastniki** bodo prevzeli oblast. Pisatelj prikaže tudi krutost in brezsrčnost gospode, ko opisuje mučenje mlade Mete. Zelo krut je tudi odnos do nezakonskih otrok, saj so jim določili nečloveška imena. Glavna junakinja je prepričana v svoj prav in gleda daleč v prihodnost, kjer vidi priložnosti za vse zatirane. S tem pisatelj napoveduje spremembe v družbi, razredni boj.

Jure Dretnik, 8. b

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

V noveli **Samorastniki** je Prežih opisal ljubezen med revno Meto in bogatim Ožbejem. V tistih časih so se bogati poročali z bogatimi, revni z revnimi. Meta je na koncu zmagovalka, Karničniki poraženci. Zmagali sta ljubezen in poštenost.

Danes se lahko poročajo ljudje različnih ver in revni z bogatimi. Minilo je veliko let, da je človeštvo spoznalo, da sta za zakon najpomembnejši ljubezen in poštenost, ne pa denar in ošabnost.

Mojca Bajec, 8. c

Meta je bila zelo lepa in samostojna ženska, a vendar resna. Zнала se je bojevati za svoje pravice in biti močna. Ponosna je bila na to, kar je, čeprav so jo ljudje zaničevali. To je zelo dobro, saj se večina ljudi ne zna postaviti zase in se pusti zaničevati. To samozavest, ki jo je imela v krvi, je vlila tudi svojim devetim otrokom, ki so jih ljudje poimenovali hudabivški pankrti.

Ina Fedler, 8. b

Linorez: Tjaša Pori, 6, b

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Borovnik je imel trdo življenje. Vztrajal je pri svojih ciljih, ki si jih je zadal (izkopati vodnjak, kakor mu je pred smrtjo naročil oče).

Med kopanjem je bil zelo ponosen na svoje delo. Imel je občutek, da jih imajo za manj vredno družino, zato se je žrtvoval.

Mislím, da je pisatelj hotel povedati, da če si zadaš nek cilj in če pri tem vztrajaš, ga tudi uresničiš, ne glede na žrtve.

Zgodba te pritegne k branju, saj je vseskozi napeta.

Anita Josipović, 8. c

Prežihov Voranc ima poseben dar za opazovanje ljudi in narave. Čudovito zna pripovedovati zgodbe. Ljudi opisuje zelo natančno, tako da zaživijo pred našimi očmi. Posebno mesto imajo v teh zgodbah preprosti kmečki ljudje. Korošce ima zelo rad. To so žilavi in preprosti ljudje, takšni kot je koroška zemlja.

Takšen je tudi Borovnikov Miha v noveli *Vodnjak*. Žilav, vztrajen, trmast in ponosen. Dan za dnem koplje svoj vodnjak, da bi našel vodo. Ta je za malo skromno kmetijo vredna več kot zlato. Mati in žena se vdata v usodo in pomagata kopati vodnjak, tako da odnašata zemljo. Pojavijo se tudi dvomi, ki Mihu pomračijo obraz. Toda samo za kratek čas. Takoj se odpravi delat še z večjo vnemo. Miha ne prenese posmehovanja in pomilovanja ljudi. Zato teži k edinemu cilju, najti vodo, čeprav še sam ne verjame, da jo bo res našel.

Glavna oseba v zgodbi je Miha. Ob njem so tudi ljudje, ki so škodoželjni in nesramni. Zaradi njih si želi uspeha. Sramote ne bi prenesel.

Konec zgodbe je tragičen kot v mnogih Vorančevih delih. Toda pisatelju in bralcu ta občutek trpkosti in žalosti pomeni žarek upanja za tiste, ki bodo prišli.

Enea Gajšek, 8. c

PREŽITI s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Voda je po navadi opevana kot nujna za preživetje ljudi pa tudi drugih živih bitij. Danes, ko nam priteče iz pipe, se niti ne zavedamo, kaj nam pomeni.

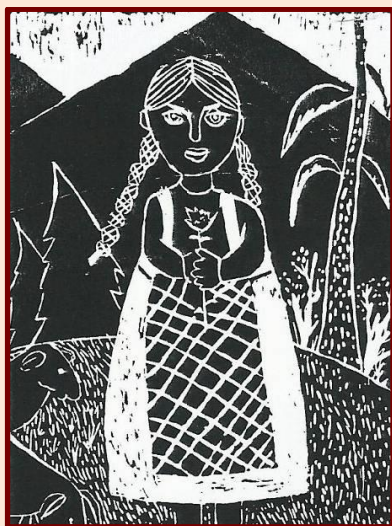
Borovnik je v svojem boju zmagal, našel je vodo, dosegel je cilj, pri tem pa sam tragično končal.

Tako se dogaja marsikdaj v življenju. Borimo se za neke ideje, cilje, mnogi pri tem omagajo, drugi umrejo, so pa tudi taki, ki jim uspe. Če gledamo Borovnika s te strani, lahko rečemo, da je s svojim uspelim bojem, a tragičnim koncem, vendarle omogočil svojim potomcem drugačno, boljše življenje. Prav v tem je tudi smisel življenja.

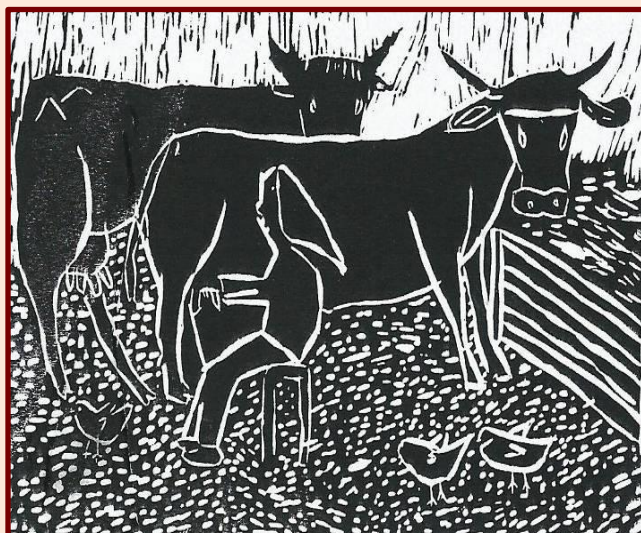
Petra Sekavčnik, 8. c

Borovnikov Miha je bil odločen mlad mož. Zastavil si je cilj, mislil samo na svoje plemenito dejanje, kopal dalje. Z delom je postal zasvojen. Kljub vročini, žeji in nevoščljivosti drugih ga ni nič spravilo iz tira. Obenem je bil odločen, saj ni hotel, da bi še ogromno generacij za njim trpelo mučno in naporno delo.

Peter Kovač, 8. c

Linorez: Tina Vezonik, 6. b

Linorez: Miha Kotnik, 6. c

Linorez: Dejan Mesarec, 6. a

V noveli *Pot na klop* sem se soočila z življenjem, ki mi do sedaj ni bilo poznano. Ob branju, sem si Gašperja predstavljala kot nesrečnega starca, ki je v svojem življenju izgubil nekaj pomembnega, vendar pogrešam razlago, zakaj je začel popivati in preklinjati.

Zgodba je zanimiva. Spoznamo življenje, ki ga sami še nismo okusili in upam, da ga tudi ne bomo.

Andreja Kotnik, 8. c

Zgodba *Boj na požiralniku* se mi je zdela strašna; predvsem pretepanje in smrt staršev. Vse to me je zadelo globoko v dušo. Mislim, da je pripoved zelo dobra in pokaže vse slabosti takratnega časa.

Jure Štruc, 8. c

4 PO PREŽIHOVIH LITERARNIH POTEH »DEHTIJO SOLZICE« (2003/2004)

V šolskem letu 2003/2004 smo sodelovali na literarnem natečaju Prežihove ustanove z naslovom *DEHTIJO SOLZICE*. Učenci in učenke so bili zelo ustvarjalni. Ana Pisar in Anže Pečnik sta za svoja sestavka prejela lepo nagrado – bibliofilsko izdajo Prežihovih Solzic, ki jo je ob 110. obletnici pisateljevega rojstva izdala Prežihova ustanova.

Deževen dan – pust, prazen, mrk. Na mizi kup zvezkov in učbenikov. Seveda, konec tedna, učenje ter domače naloge. Naenkrat nisem vedela, kje naj začnem. Obsedela sem in se zazrla v knjigo. Rumenkaste platnice, na sprednji strani pa podoba ženske in fanta s solzicami v rokah. Seveda, mi je šinilo v glavo. To so Solzice – knjiga, ki jo je napisal naš Prežihov Voranc. Pri slovenščini o njegovem življenju in delu vsako leto veliko govorimo, zdaj pa moramo knjigo spet prebrati in to zelo zelo natančno. Nejevoljno sem jo odprla. Pred mano je bil uvod – del, ki je v vseh knjigah najbolj dolgočasen. Ampak vseeno sem ga začela brati. Bila sem veselo presenečena. Za razliko od ostalih, ki sem jih prebrala, je bil zanimiv, prav nič dolgočasen. In potem sem radovedno brala naprej – prvo črtico, drugo, tretjo ... Tako se je nadaljevalo in nadaljevalo. Ponavadi sem vedno gledala na čas, listala po straneh in čakala, da bom prišla do konca. Toda Solzice so drugačne. V njih ni nič dolgočasnega, pretiranega in enoličnega. Moje zatopljeno branje je prekinila mama. Bil je namreč čas kosila. Pogledam na uro. Pa res! Pa saj je čas minil, kot bi s prstom mignil. Po kosilu sem z branjem nadaljevala, dokler ni bila knjiga prebrana vse do zadnje, to je enajste črtice.

Presenečena sem bila nad Solzicami, saj imajo v sebi nekaj posebnega, kar me je močno pritegnilo. Črtice so zanimive in polne čudovitih prizorov, besed in misli. Kakor koli že – knjiga je res dobra. Njen pisatelj Prežihov Voranc je znal vse tako živo opisati. Še tako nezanimive in nesmiselne zgodbe se prelevijo v zanimive in enkratne. V njih ni pretiravanja. V njih ni le srečnih koncev in srečnih ljudi, ampak so tudi neznansko bogati, zdravi in popolni. Tu najdemo tudi zgodbe o ljudeh, ki niso bili popolni in

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

najlepši. Veliko je revščine in sramu zaradi nje. V zgodbah je opisano preprosto življenje v preteklosti, vse muke in težave, čustva, lepi in manj lepi trenutki in nenadnje smrt ter kesanje. Pri Prežihovih so bili revni – to lahko zasledimo v črticah, kot so Prvo pismo, Nagrada in Tri pisanke. A vseeno so predstavljeni tudi trenutki sreče – na primer v Solzicah. Ta črtica mi je bila še posebej všeč, ker je bil Prežih tako pogumen in je premagal strah ter samega sebe – vse za svojo mater. In odlomek: *»Ta trenutek je daljno sonce poslalo svoj prvi sončni žarek na dvorišče in po njem se je razlila prelepa svetloba. Sredi te svetlobe je stala mati, prečudno lepa in ožarjena kakor prikazen iz nebes. Planil sem prednjo s polnim naročjem cvetic in ji zmagoslavno zaklical: »Mati, mati... solzice...« Topil sem se od same sreče in neizmerne navdušenosti. Materin obraz je pokrila blažen smehljaj; presrečna je stegnila roke za solzicami in jih nesla k licu. Preden pa je mogla vsrkati njih sveži, opojni vonj, so se njene oči zdrznile in se povesile name. »Kaj pa ti je, pobič, da se jočeš ...?« Moje oči so bile polne težkih solz zaradi premaganega strahu, ki pa jih v svojem zmagoslavju nisem čutil. Mati je spoznala mojo veliko žrtev ter me je rahlo in nežno pobožala po laseh.«* Črtica mi vedno znova v oči prikade solze in nekakšno spodbudo, da naj se potrudim za svoje starše in zanje kaj žrtvujem, kajti vem, da je bil Voranc tisti trenutek neizmerno srečen, ker je premagal strah in neznansko osrečil mater.

Vedno znova in znova se rada vračam k Solzicam – in vedno znova in znova mi vlivajo moč in pogum za nadaljnje življenje. Ne obupajmo nad težavami in življenjskimi mukami. NAJ DEHTIJO SOLZICE!

Ana Pisar, 7. č

"Bilo je nekoč ..." Tako bi jaz začel pripovedi in zgodbe izpred petdeset ali sto let. Star sem nekaj več kot dvanajst let. Zame so ta leta tako zelo oddaljena.

Včasih sem kar malo zmeden ob pravljicah, pripovedkah in povestih. Vse so v času, ko so nastajale, opisovale nek daljni čas ali pa tudi sedanjega. Ampak moj čas je čisto drugačen. Stare pripovedi in pravljice se mi zdijo nekako brezčasne, čeprav so vredne, da jih beremo ob vsakem času in poskrbimo, da jih bodo poznali tudi naši otroci.

Prav take so Prežihove pripovedi. Njegove otroke sem videl tudi na filmih. Bili so mi blizu, saj je bilo veliko od njih Korošcev, največ Strojancev. Pa igrali so dobro.

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Lovro Kuhar jih je zelo dobro opisoval skozi lastno doživljanje mladeži in sebe v hotuljskih grapah, rebrih in bregovih. Spoznal sem jih v šoli pa od babice, prababice, pradedka in iz knjig.

Vorančeva slika v moji glavi je samo moja. Naj vam ga opišem takega, kot sem ga spoznal skozi knjige in pripovedovanja.

Bil je radoveden pobič, ki je znal gledati svet okoli sebe. Znal ga je zapisati in shraniti v svojo dušo in razum. Brez tega ga ne bi mogel tako srčno opisati, ko je bil že v odraslih letih.

Prepričan sem, da je bil dokaj visoko raščen za svoja leta, ker je nekoč zapisal, da jim kruha ni zmanjkalo, le varčni so morali biti. Zaradi dela je imel lopataste dlani in trd, počasen korak. Od babice je dobival mehko dobroto, od mame skrivne znake ljubezni. Občutek imam, da ji je od vseh otrok pomenil največ, ker je veliko dala na to, kaj bodo rekli ljudje. Voranc se je znal lepo vesti, če je bilo potrebno, v šoli je bil priden. Mama je bila zato ponosna nanj.

Oblečen je bil tako kot otroci tistega časa. Doma so morali zelo varčevati, da bi lahko kdaj šli na svoje. Bili so najemniki in so se večkrat selili od hiše enega bogatega kmeta do drugega in za najemnino so trdo delali. Potem jim je uspelo kupiti hišo in zemljo. Bili so na svojem. Bral sem o očetovem in maminem ponosu, ko sta govorila: »To je zdaj naše. Če bomo še tako revni, pregnati nas nihče ne more.«

Po mojem je Voranc takrat dobil značilen lastniški pogled na Kotlje, ki ga kaže na spomeniku, ko gleda "dou na vas in bližnje hribe".

Ko je bil Voranc mojih let, je že skrivaj pisal. Našel si je kotiček na gamni in tam pisal prve zgodbe in pripovedi. Izmisлил si je psevdonim Petkov Cenc. Ime Cenc je bilo v tistih časih pogosto.

Najbolj živo pa si ga predstavljam, ko je pasel. Pa ne zaradi dogodka v Peklu in kako je nabiral solzice za mamo. Ta zgodba mi je zelo pri srcu, ampak jo pogosto odrinem iz misli. Ne vem, če bi jaz to naredil. Že smeti ne odnesem rad, ko je zunaj tema. Zjutraj ob štirih pa sploh ne, čeprav bi mama to znala ceniti.

Razmišljam, kako jih je pikalo v noge. Oblečeni so bili v hlače iz grobo tkanega blaga. Imeli so naramnice. Do pozne jeseni so pasli bosí. Moj praded mi je nekoč pripovedoval, kako je tudi on, kot Voranc, pasel živino. Pastirci so čakali, da je krava naredila kup in nato so hitro potisnili noge vanj, dokler je bil še topel. Tako so si jih pogreli. Če jih je bilo več, so si zakurili ogenj.

PREŽIH S PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Voranc je bil na paši večinoma sam, zato ni mogel počenjati posebnih vragolij. Za krave in ovce takrat ni bilo električnega pastirja in če ni pazil nanje, so ušle na njive. V takih primerih pa gospodarji in očetje niso ravnali mehko. Kazni so bile zelo hude. Zame kar krute.

Včasih razmišljam, kdo spreminja čas in ljudi. Danes je vse tako drugače. Pravimo, da so drugi časi in drugačni ljudje. Najbrž smo res drugačni.

Kaj nas je pripeljalo v drugačnost? Ljudje. Ljudje, ki znajo vedno več. Ljudje, ki se učimo drug od drugega, od pametnejših ljudi, iz preteklosti in iz tega ustvarjamo prihodnost.

Ne vem še, kaj bom počel, ko bom odrasel. Vem pa, da bom tudi jaz doprinesel k razvoju tega sveta.

Anže Pečnik, 7. c

Prežiha podoživljam že od malih nog, ko mi je mama brala njegove, zame najlepše črtice Solzice. Vedno znova, ko jih zdaj sama prebiram, se spomnim na njegovo trdo življenje. To je znal opisati tako živo, da si tudi meščanski ljudje, ki trdega življenja na kmetiji nikoli niso izkusili, predstavljajo Pekel kot živo sliko. Zame je med vsemi najlepši odlomek, ko mali Voranc prinese materi šopek solzic in jih ji tako ljubeče izroči. V njem je toliko ljubezni in čudovitih besed, ki jih je spravil na papir.

Prežih piše in nas gleda z nebes ter prepeva, ko nas vidi, kako zavzeto in zagreto mladi še vedno beremo njegove Solzice. Pa ne le mladi, tudi starejši. Radi jih prebirajo doma in drugod po svetu, saj je knjiga prevedena v mnoge tuje jezike. Ob njej se zamislijo, kaj je trpko življenje, kaj trpljenje in kaj je v življenju najlepše.

Voranca spoštujem. Vidim ga. Njemu je knjiga vedno prva bila in želim, da meni vzor bi bila.

Sindy Kos, 7. č

Prežihov Voranc, s pravim imenom Lovro Kuhar, se je rodil 10. 8. 1893 v Podgori in bil prvi veliki pisatelj koroške zemlje. Čeprav je kar devet let svojega življenja preživel v izgnanstvu, ni nikdar zatajil svoje domovine, svojega rodnega kraja ali staršev. Bil je kakor njegov oče velik domoljub, zato se je vedno znova vračal nazaj v svojo domovino, na Koroško, k spominom na mater, očeta, babico, brate in ostale koroške ljudi ter bajtarje. Kot pravi domoljub v svojih delih svetu predstavlja Koroško, njemu

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

tako ljub kraj. V Jamnici, Samorastnikih in Solzicah opisuje življenje ljudi in lepoto prostora med Peco in Uršljo goro ter vedno znova razkriva radost in bolečino koroških ljudi. V romanu Doberdob pa vedno znova podoživljamo strahote Soške fronte, iz katere je Prežih črpal snov za ta vojni roman.

Prežihova domačija stoji na Preškem vrhu in je preurejena v spominski muzej, v katerem je Prežihova soba, v kateri nas prav vse spominja na pisatelja in na takratne čase. Na Preškem vrhu ali kot mnogi rečejo na Prežihovini, ni le njegova bajta, temveč nas takoj, ko stopimo iz gozda, preseneti Vorančev kip, ki se ponosno ozira na hotuljski svet, kjer je pisatelj preživel težka, a kljub temu najlepša leta svoje mladosti. Kip stoji ob nekdanjem ajdovem strnišču, kjer je Prežihova babica žela ajdo in tam tudi preživela zadnje dni svojega življenja. Čeprav Prežiha ni moglo uničiti prav nič, je 18. 2. 1950, star 57 let, v Mariboru podlegel bolezni, ki ga je pestila zadnjih nekaj let.

Vsako njegovo delo izraža nekakšno toplino, ljubezen do staršev, babice, bratov in predvsem ljubezen do koroške zemlje. Ko prebiram njegovo črtico Solzice, tudi jaz na nek način občutim strah pred temno globačo, občutim materino toplino in ljubezen, saj zna pisatelj čudovito opisati vsako stvar, pa naj je to materina ljubezen in dobrota ali pa le temna globača, katere ga je bilo tako strah.

Ko hodim po njegovih poteh, dovolj je samo, da grem do njegove domačije, me prevzame nekakšna toplota in zdi se mi, da bom zdaj zdaj poletela. Moje srce je lahko kot peresce in vse skrbi in težave v trenutku izpuhtijo. Počutim se kot majhna deklica, ki brezskrbno skaklja po poti sem ter tja in si zraven prepeva preprosto otroško melodijo. In kakor imajo vsi skrite želje, jo imam tudi jaz. Vendar ta ostaja neizpolnjena. Želim se vrniti v Prežihove čase, okusiti takratno življenje, navezati stik s Prežihovim Vorancem, mu podati roko, ga poslušati, se z njim pogovarjati ali pa mu vsaj zaželei dober dan. In ker tega pač ne morem, z veseljem prebiram njegove črtice in romane ter znova in znova podoživljam čar lepote jezika. Prepričana sem, da če vprašate moje sovrstnike, kaj radi berejo, jih bo večina odgovorila, da razne detektivke, ljubezenske zgodbe, romane tujih pisateljev ter takšne in drugačne povesti. Jaz pa raje kot kar koli drugega v roke vzamem Prežihov življenjepis, kakšen njegov roman, ga nekajkrat prelistam in nato razmišljam o njem, o njegovi mladosti in o njegovi rodni Koroški, ki je hkrati tudi moj rodni kraj. Takrat se mi zdi, kakor da vsi liki, vse stvari iz knjige, oživijo. Poglobim se v zgodbo in šele na koncu ugotovim, da jaz nisem del nje. Takrat se zavem, da se je odvila in končala že pred mnogimi leti. Pa vendar je tako zanimivo, tako resnično, da knjige ne morem odložiti. In če me kdo zmoti pri branju Prežiha, ga pozneje začnem

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

brati od začetka. Pa ne da bi do takrat pozabila, vendar se mi zdi, da če začnem zopet na začetku, mi je pred očmi znova ista podoba, mogoče le malce izpopolnjena, malenkost drugačna.

Upam in hkrati želim, da bi mlajši rodovi znali ohranjati našo zgodovino, da bi vsi vedeli, kdaj se je rodil in kdaj je umrl znameniti pisatelj koroške zemlje ter da bi se ga spominjali in ga ohranjali v spominu in ne bi nikoli zatajili svoje lastne domovine, svoje ljube Koroške.

Tjaša Fužir, 7. č

S Prežihom sem se srečala že v zgodnjem otroštvu, ko mi je mama za lahko noč vedno prebrala eno njegovih črtic. Z leti sem spoznala in prebrala že skoraj vsa njegova dela za mladino. Ko sem prebirala črtice Solzice, sem se zavedla, kakšno težko življenje je imel Voranc, ker je izhajal iz preproste družine. Kljub revščini so vedno pomagali ubogim sosedovim otrokom. Skozi to knjigo sem Voranca začela spoštovati in postal je eden mojih najljubših pisateljev. Ker stanujem v bližini Prežihovine, se skoraj vsak teden s kolesom peljem na ta kraj in obiščem njegov kip. Tam se usedem na travo in premišljujem o njegovem življenju. Kako je zamenjal zeksa za krono, ker se je sramoval svoje revščine. Bil je dobrega srca, čeprav so ga politično preganjali. Imel je ženo in hčerki. Nekoč sem obiskala hišo, kjer so stanovali, in ravno tedaj je bila na obisku ena od hčera. Postavila sem ji nekaj vprašanj in povedala mi je, da je imela očeta zelo rada in da se ga nikdar v življenju ni sramovala. Nasprotno, bila je ponosna nanj.

Ko je moja babica bila majhna, so živeli skupaj s Prežihovo materjo. Povedala mi je, da ji je bilo ime Marija, vendar so jo klicali Mojca. Po babičinih besedah je res bila zelo prijetna oseba. Pred tedni sem po televiziji gledala oddajo o Prežihu in njegovem življenju. Bil je 10. avgust; datum njegovega rojstva. Prikazani so bili odlomki iz filmov, ki so bili posneti po njegovih knjigah: Koplji pod brezo, Samorastniki, Boj na požiralniku. O Vorancu so govorili tudi nekateri še živeči pisatelji in spoznala sem, da so ga zelo cenili in spoštovali. Lani smo v šoli obravnavali njegovo zbirko črtic Solzice, nato pa smo pisali spis s podobno vsebino, kot je zgodba o Prežihovi materi in solzicah. Med pisanjem spisa, ko je bilo v razredu vse tiho, sem na nek način začela razumeti, da je imel Prežih svojo mater res zelo rad, saj je zanjo šel na kraj, ki se ga je bal, in to samo zato, da bi mati lahko naslednji dan v cerkev nesla solzice. Nekega dne sem stala pred Peklom in gledala v tisto temno in globoko globačo. Streslo me je od strahu in pomislila

PREŽIHA S PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

sem, da se jaz nikoli ne bi upala narediti kaj takega, kot je naredil pisatelj. Zdelo se mi je, da tam spodaj nekaj straši. Spoznala sem, da je bil Voranc pogumen fant, ki je premagal samega sebe.

Čez nekaj dni bomo v šoli pri dodatnem pouku gledali film Samorastniki, nato pa ga bomo primerjali s knjigo. Ker ga še nisem gledala, me zelo zanima, kakšne so razlike. Da pa jih bom prepoznala, moram najprej prebrati knjigo.

Želim si, da bi Prežiha spoznavali in radi brali mlajši in starejši rodovi ter ga spoštovali, kot ga spoštujem jaz.

Zala Oto, 7. č

Prežihov Voranc – Lovro Kuhar se je rodil leta 1893 v revni kmečki družini v Podgori nad Kotljami. V svoji rodni vasici je tudi končal osnovno šolo. Med 1. svetovno vojno je na Soški fronti pobegnil iz avstrijske vojske na italijansko stran. Po končani vojni se je vrnil domov ter se zaposlil kot delavec in kasneje kot uradnik v ravenski jeklarni. Hkrati je politično deloval kot sindikalist in viden član KPJ. 1930. leta je moral emigrirati, v desetletju pred 2. svetovno vojno pa je kot član Kominterne deloval v več evropskih državah. Precej časa je preživel v Parizu. Leta 1939 se je vrnil v Jugoslavijo. V Ljubljani in njeni okolici je deloval v ilegali (tedaj si je tudi nadel drugo ime, Prežihov Voranc), leta 1943 pa so ga Italijani zaprli. Nato so ga Nemci poslali v taborišče, od koder se je ob koncu vojne vrnil v svoj domači kraj. Precej bolehen je nato živel še nekaj let in v Mariboru leta 1950 umrl.

Prežihovo literarno delo je v celoti vezano na pripovedništvo. Ustvaril je pomembne zglede slovenske novelistike in bil literarni samouk. Objavljati je začel že leta 1909. Leta 1925 je izšla njegova prva knjiga Povesti, ki pa ni bila posebej opažena. Njegova najpomembnejša dela so nastala v politični emigraciji. Prek ljubljanske revije Sodobnosti, kamor je pošiljal svoje prispevke, je postal znan in ugleden pisatelj. Novele, objavljene pod skupnim naslovom Samorastniki, so v knjižni obliki izšle leta 1940. Napisal je tudi tri obsežne romane, v katerih je v ospredju kolektivna skušnja in volja. Požganica je roman, ki govori o razmerah po prvi svetovni vojni, Doberdob govori o vojakihi med 1. svetovno vojno, Jamnica pa pripoveduje o kmečkem življenju. Po drugi svetovni vojni je napisal še manjše število del, kot so Od Kotelj do Belih vod, Borba na tujih tleh in zbirko črtic Solzice.

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Solzice je njegova edina knjiga, namenjena otrokom in mladostnikom, saj pripoveduje o svojem otroštvu, ki ga lahko primerjamo z našim. Knjiga je sestavljena iz enajstih črtic. Najbolj všeč sta mi Levi devžej in črtica, ki pripoveduje o pisanju pisma bratu Lojzetu v vojsko, to je Prvo pismo. V bistvu so vse zanimive, vendar nam nekoliko tuje, ker danes drugače živimo in razmišljamo.

Samorastniki se dogajajo na bogati kmetiji, kjer so imeli dva sina. Starejši je bil Ožbej, zaljubljen v Meto iz revne družine. Hotela sta se poročiti, vendar so starši temu nasprotovali. Kljub temu sta imela kopico otrok. Največja tragika pa je v tem, da se je Ožbej zapil in na koncu umrl. Ta pripoved mi je bila kljub nesrečnemu koncu všeč, saj mi je dala razmišljati, kako so včasih mladi zaradi odločitev staršev trpeli v ljubezni. Oče mi je povedal, da je zgodba napisana po resničnem dogodku, kar me je še bolj prizadelo. Tudi on jo je spet prebral. To je njegova najljubša knjiga, Voranc pa njegov najljubši pisatelj.

Požganica je roman, ki govori o času pred in po 1. svetovni vojni in o dogajanju pred plebiscitom, v katerem smo Slovenci izgubili avstrijsko Koroško. Voranc je v njej podrobno opisal takratne razmere. Ta roman mi ni posebej pri srcu, ker ne maram knjig, ki govorijo o vojni. Bil mi je tudi dolgočasen in oddaljen, zelo težek, in moram priznati, da mi ga ni uspelo prebrati do konca. Morda ga bom kdaj kasneje, ko bom odrasla in bom lažje razumela takratni čas?

Po mojem je bil Prežih pisatelj, ki je zelo veliko doživel, in sicer na vojnem in pisateljskem področju. V življenju je veliko trpel in zaradi tega tudi razmeroma mlad umrl. V svojih knjigah je izpovedal svoje trpljenje in trpljenje kmečkih ljudi ter vojakov. Njegova dela so primernejša za odrasle bralce, saj so težka (razen Solzic) in nekoliko tuja mlajšim, ki niso nikoli doživljali strašne vojne in njenih grozot, starejši pa se jih spomnijo in jim je Vorančevo delo zelo všeč.

Prežih v svojih delih predstavlja Koroško in Korošce ter odpira pogled v preteklost kmečkega in delavskega razreda. Po mojem je bil dober pisatelj in človek, čeprav ni ravno pisatelj po mojem okusu.

Patricija Petrič, 7. c

PREŽIH S PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Šmarnice, po koroško solzice. Vsako leto znova vzklijejo in cvetejo. Danes enako kot pred sto ali tisoč leti. Jih je morda manj zaradi našega nerazumnega odnosa do okolja?

Ob pogledu nanje se v meni prebudijo čustva. Zdi se mi, da podobna, kot so se prebudila v Prežihovi materi. Morda zaradi vonja ali preprosto zato, ker se ljudje skozi čas vendarle nismo tako zelo spremenili? Je našim materam danes lažje? Verjetno ne. Prav tako kot je Prežihova mati zadrhtela ob pogledu na solzice, drhtijo današnje matere ob pogledu na uspehe svojih otrok. Vsak čudoviti trenutek, ki jim ga otroci naklonimo, je kot podarjeni šopek dehtečih solzic. Ljudje prehitro drvimo drug mimo drugega in pozabljamo na svoje bližnje. Premalokrat pohvalimo in prevečkrat kritiziramo. Premalokrat razmišljamo o čustvih in smo vse preveč usmerjeni v tehniko. Verjetno je današnji svet prav zato drugačen od Prežihovega.

Korošci smo ponosni na svoje prednike. Ponosni smo na ljudi, ki nam nekaj pomenijo. Kaj pa naši starši? Ali s ponosom korakamo po cesti z ramo ob rami z njimi, kot je to počel Voranc?

Pa vendar ima vsakdo, majhen ali velik, star ali mlad, svojo mamó rad toliko, kot je Voranc imel rad svojo. Načini se spreminjajo, a ljubezen ostaja ljubezen.

Bernarda Vogel, 8. c

5 SPOMINI NA SREČANJE ŠOL S PREŽIHOVIM IMENOM (SAMORASTNIK 2006)

Na osnovno šolo me vežejo lepi spomini. Poleg prijateljstva, ocen, ljubezni ter drugih dogodkov, se mi je vtisnilo v spomin tudi srečanje Prežihovih šol na Jesenicah. Še danes se živo spominjam vožnje po avstrijski Koroški do Jesenic – za volanom pa ... kdo drug kot ravnatelj g. Stanislav Osojnik. Tisto leto je konec šolskega leta prevzel ravnateljevanje na naši šoli in kot novopečeni vodja je začel varčevati, zato si ni privoščil šoferja. Tako smo si njegovo vlogo razlagali mi – učenci. Nam je to seveda ustrezalo, saj je bil to najbolj zabaven del poti. G. ravnatelj je ves čas govoril: o krajih, kjer smo se vozili, o ljudeh, ki jih na tej poti pozna, o svojih doživetjih v življenju. Bil je zanimiv govorec.

Na Jesenicah so nas toplo sprejeli in bogato pogostili. Zvečer smo se vse šole predstavile na skupni kulturni prireditvi in naš prispevek je bil zelo uspešen – igralci na odru smo reševali križanko in spodbujali navzoče, da so nam pomagali. Uspelo nam je priti do gesla, ki je bilo LIPA. Spominjam se, kako je bil g. ravnatelj ponosen na nas in to nam je veliko pomenilo. Še dolgo potem smo se pogovarjali o doživetjih s srečanja in še danes sem vesela, da sem se ga imela priliko udeležiti.

Mateja Verdinek Žigon (spomine strnila za zbornik ob 40-letnici šole)

Fotografija: srečanje šol s Prežihovim imenom na Jesenicah, maj 1992.

6 SAMORASTNIK (MAJ 2009)

Pika Primik, 5. b

PREŽIH & PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Moja šola po Prežihovem Vorancu se imenuje,
koroškega pisatelja vsakdo pozna in občuduje.
Njegovo pravo ime Lovro Kuhar je,
zgodbe iz življenjskih izkušenj napisal je.
V revni kmečki družini v Podgori se je rodil,
kmalu po svetu pisateljski duh ga je spodil.
V življenju veliko preprek in težav je premagal,
da pomoči potrebnim bi pomagal.
Za kmečke in delavske pravice se je boril,
reveže, siromake z besedami in dejanji je bodril.

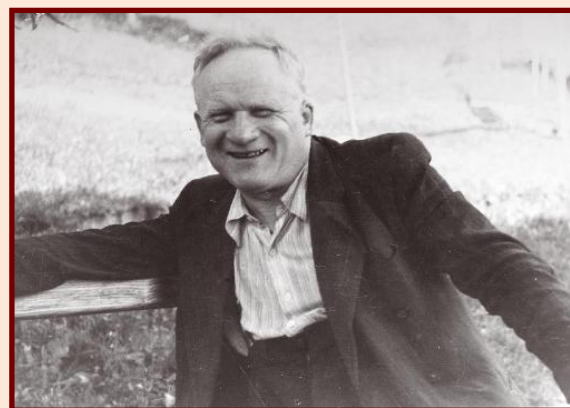
Iz lastnih izkušenj je veliko knjig napisal,
nam vsem se je globoko v srce zapisal.

Osnovna šola Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem.
Fotografija iz arhiva šole.

Tamara Komprej, 6. b

Smo učenci Osnovne šole Prežihovega Voranca.
Ponosni smo na to, da smo prežihovci. Radi sežemo
po pisateljevih knjigah in jih prebiramo. Učenci
predmetne stopnje od 6. do 9. razreda smo se
posebej poglobili v njegovo zbirko črtic *Solzice*.
Mnogi smo ob tem napisali svoja razmišljanja,
izeške pa smo izbrali za *Samorastnik*, ki je pred
vami. Želimo vam prijetno branje.

Klara Pavleković, 8. a

Prežihov Voranc – Lovro Kuhar.
Vir: http://www.kamra.si/Data/FOT_159_2.JPG.

Naša šola se imenuje po Prežihovem Vorancu, katerega vsi poznamo. Ime je zelo
dvoumno, ker ne pripada pisatelju, temveč se po njem samo imenuje.

Učitelji in učenci se vedno radi poglobljamo v njegove zgodbe, pišemo svoja mnenja,
slikamo ter ustvarjamo najrazličnejša dela, na katera smo ponosni. Vsako leto se
udeležimo pohoda po Vorančevi poti, da si lažje predstavljamo, kje je nabiral solzice
in preživljal svojo mladost.

Naša šola pa ni edina šola s pisateljevim imenom, ampak so v Sloveniji še štiri, v
Italiji pa dve. Vsako leto se na eni od njih odvija srečanje, na katerem predstavniki
po svojih najboljših močeh predstavijo svojo šolo in kraj ter skupaj obudijo spomine
na našega vsestranskega pisatelja. Vlogo gostiteljice ima v letu 2009 naša šola in si to
štejemo v čast.

Za to glasilo so literarno navdušeni učenci od 6. do 9. razreda napisali svoje mnenje o
pisateljevih delih z željo, da bi bralcem približali Prežihova dela in jih navdušili za
ponovno branje le-teh.

Želimo, da ob prebiranju osvežite zgodbe in naj naša šola, naš kraj in naša Koroška s
Prežihom ostanejo zapisani v vaših srcih.

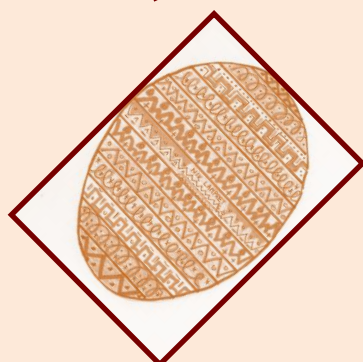
Iza Mlakar, 8. b

6.1 Razmišljanja učencev 6. b ob Prežihovih črticah, odnosu do ljudi in ...

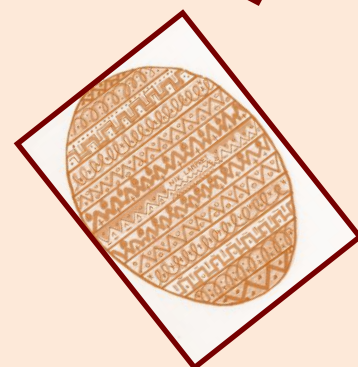
Vorančeve zgodbe so mi zelo všeč, ker v njih piše o svojem življenju. V *Treh pisankah* je omenjeno, kako nese pisanko pod goro. Mama mu da šartelj, ki ima na vrhu dva zeksa. Na poti sreča sošolca in hčerko svojega botra. Primerjali so pisanke in bilo ga sram. Čutil se je ponižanega, ker je nosil najrevnejšo pisanko.

Barbara Merkač

Črtica *Tri pisanke* mi je všeč, ker je pisatelj revščino predstavil tako, da nas ni treba biti sram, če smo revni. Prikazal je tudi razliko med bogatimi in revnimi. Pisatelj mi je všeč, ker piše zgodbe iz resničnega življenja.

Rok Bačnar

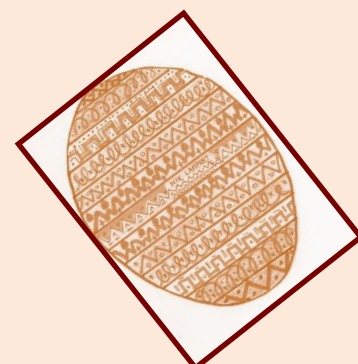
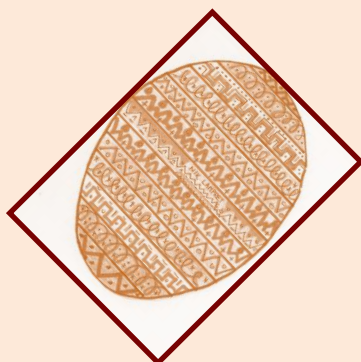

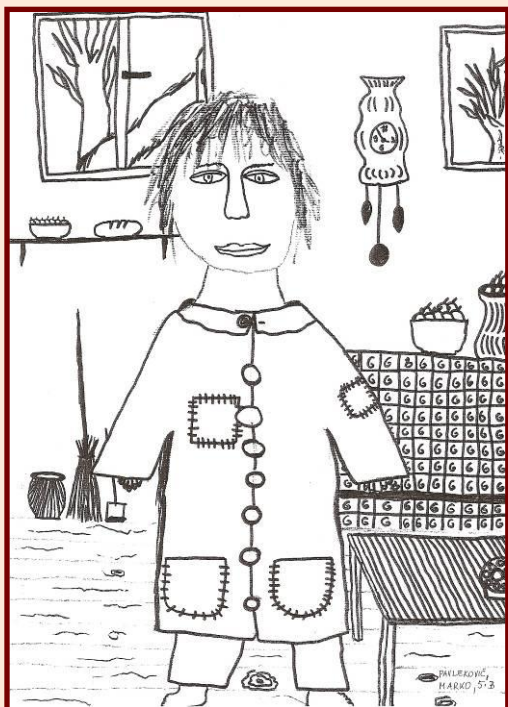
V zgodbici je opisano, kako so se otroci veselili pisanke. Vorančeva družina je bila revna, kar se je videlo pri dajanju pisanke. V majhnem šarteljnu sta bila samo dva zeksa in črno rdeče pobarvano jajce za ubogo siroto v bajti pod goro, katere botra sta bila Vorančeva mati in oče. Voranc se je sramoval svoje pisanke, a ga je lep nasmeh deklice in prepričljiv pogled njegovega sošolca, s katerima so se srečali na razpotju, prepričal. Dekličina pisanka je bila velika in prav ta pisanka je bila za Voranca.

Ta se je zelo veselil. Fantova je bila manjša, a še vedno velika. Ko so odvijali njegovo pisanko, je zardel do ušes. Deklico je kasneje prosil za tisti rajniš, ki je tičal na vrhu njenega šarteljna. Deklica mu ga je dala in zamenjal ga je s tistima dvema zeksoma ter odhitel naprej. Tisti trenutek ni mislil na to, da verjetno ne bo dobil čevljev, ampak je mislil na ugled njegove družine in na veselje, ki ga bo imela sirota, ko bo dobila pisanko.

Opisana je revščina pisateljeve družine in kako je Voranc z denarjem popravil ugled njihove družine in se pri tem veselil.

Vanesa Erjavec

Marko Pavleković, 5. b

Zgodba *Levi devžej* opisuje težko življenje sosedovih otrok, ki so odraščali ob pomanjkanju hrane, obleke in toplih starševskih besed. Niso poznali prave topline doma, zato so pogosto zahajali k sosedom, kjer so jih vedno lepo sprejeli, zato so se, če so le mogli, zatekli k njim. Niso se ustrašili globokega snega, čeprav so bili pomanjkljivo oblečeni in obuti. V snegu so naredili gaz in iz daljave so bili videti kot majhne, temne pikice. Sosedova mama jih je zmeraj pričakala s polnimi rokami dobrot. Napolnila jim je vse »devžeje«. In tako so iz dneva v dan prihajali, da so bili srečni tisti trenutek, ko jim je Vorančeva mama znala polepšati žalostno otroštvo.

Urška Knez

Vsa Prežihova dela so mi všeč, še posebej pa *Levi devžej*, ker govori o sosedovih otrocih, ki niso imeli matere pa tudi kruha ni bilo pri hiši. Otroci so pogosto prihajali k Prežihovim, kjer tudi niso bili bogati, vendar je bila mati dobrega srca. Nahranila jih je s kruhom in suhim sadjem. Bili so zelo slabo oblečeni in obuti, celo bos, zato so imeli noge rdeče in ozeble. Ko so se najedli, se je materi zazdelo, da so že dovolj časa pri njih in jih je prijazno odslovila in pospremila domov. Vsakemu je za popotnico dala še kruh in suho sadje. Starejši, ki so imeli večje žepce in pesti, so dobili več hrane kot mlajši, zato je najmlajši Nacej nekoč pokazal levi žep in dejal: »Teta, tu je še en devžej.«

Sara Marinković

Zgodba *Potolčeni kramoh* me je ganila, kajti pripoveduje o dečku, ki ga je pisatelj kljub prijateljstvu prizadel z žaljivim imenom. Ne znam si predstavljati življenja brez staršev in vsega, kar mi nudijo. Prav tako me je prizadelo obnašanje njegovih sošolcev, ki ga zaradi njegove revščine in majhnosti niso sprejeli v svojo družbo. Tudi pisatelj ga je užalil, čeprav je bil njegov edini prijatelj. Mislim, da ko je spoznal svojo napako, mu je postalo hudo pri srcu, in to je poskusil popraviti. Spoznala sem, da te tudi najboljši prijatelj lahko prizadene. Zato bi rada, da bi se vsi med seboj razumeli in se obnašali kot pravi prijatelji.

Gaja Šipek

Linorez: Tjaša Pori (šestošolka)

Prežihovo delo *Prvi maj* me je zelo presenetilo. V njem je pisal, kako je pasel in se bal bogatih, ki so delali v tovarni. Do njih je imel predsodke, saj je bil reven, oni pa bogatejši. Ko mu je deklica ob prazniku dela poklonila rdeč nagelj, ni tega nikoli pozabil. Od takrat se ni več sramoval sebe in revščine in mislim, da je bilo tako tudi prav.

Nik Lampret

6.2 Pohod Čez goro k očetu

Učenca 6. c-razreda, ki sta se udeležila zimskega pohoda

ČEZ GORO K OČETU in prebrala tudi Prežihovo zgodbo s tem naslovom,
sta opisala svoje doživetje na poti in razumevanje literarnega dela.

V soboto smo se odpravili na pohod Čez goro k očetu. Avtobus nas je popeljal do kmeta Lipuša v Koprivni. Tam se je začela naša pot peš po temni, zasneženi cesti do kmeta Kumra. Bilo je vse osvetljeno, okrepčali smo se z malico in s čajem. Otroci smo bili že nestrpni in odpravili smo se naprej čez mejo v Avstrijo. Hodili smo po celem snegu, mimo zapuščenih hiš, mimo cerkve, kjer smo pozvonili za srečo. Nedaleč od cerkve pa smo že zagledali prižgane bakle ter kmetijo, kjer so nam pripravili kulturni program. Nas otroke to ni posebej zanimalo, raje smo divjali po globokem snegu. Sredi noči smo odšli po asfaltni cesti v dolino. Hodili smo zelo dolgo, potem pa smo zagledali naš avtobus. Vsi smo se razveselili. Odpeljali smo se nazaj domov in vsi smo že komaj čakali svojo toplo posteljo.

Še danes se rad spomnim svoje poti in si poskušam predstavljati, kako je Prežihova žena z dvema malima hčerkama premagovala in premagala to pot.

Luka Kert

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Ilustracija: Leander Fužir. Vir:
<http://www.virtualnagalerija.com/userfiles/galerija/4397a76746377eadeb25f8c6976c6596.jpg>.

Risba v Osnovni šoli Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem. Avtorica: Bronislava Gajšek z učenci.

Naša šola vsako leto organizira pohod Čez goro k očetu. Organizatorica je moja razredničarka Veronika Kotnik. Do zdaj sem se ga udeležil že dvakrat. Lani smo se pohoda udeležili jaz, moj brat in oče. Bilo mi je všeč, ker smo hodili ponoči in pozimi.

Zbrali smo se na avtobusni postaji na Ravnah in se z avtobusom odpeljali do Črne, nato pa pot nadaljevali peš. Večinoma smo hodili po gozdu, kjer je bilo tudi do meter in pol snega in zasnežena narava mi je bila posebej všeč. Pri

kmetu Kumru smo dobili malico in imeli nekaj časa za vragolije na snegu. Nato smo se vrnili v dolino in na avstrijski strani nas je že čakal avtobus. Odpeljali smo se proti domu in dan se je zaključil ob enih zjutraj.

Prebral sem tudi knjigo *Čez goro k očetu*. Vsebina govori o tem, kako se mama z dvema hčerkama na »šverc« odpravi čez mejo k možu. Na poti ji pomagajo dobri ljudje, da se v hudi zimi srečno prebijejo do cilja. V tem času pa policisti aretirajo moža in ga zaprejo. Tako je bil ves trud, ki so ga vložile, ko so se ponoči in v zimskih razmerah prebijale čez mejo, zaman. Na spomin na ta dogodek je vsako leto organiziran pohod, ki se ga udeležijo ljudje iz cele Slovenije.

Pohod in knjiga sta mi bila zelo všeč, zato bi priporočal vsem, da se ga udeležijo in preberejo knjigo.

Peter Račel

6.3 Doživljanja v 6. a ob *Treh pisankah* in izpostavljene vrednote

Besedilo *Tri pisanke* sem razumela tako, da sem si predstavljala, da hoče Voranc skriti njihovo revščino in pokazati, da le niso tako revni. To je dokazal tako, da je zamenjal dva zeksa za rajniš, ki je bil namenjen njemu. Ob njem sem se zamislila, da so bili v tistih časih zelo revni in niso imeli takšnih reči, kot jih imamo danes mi. Ko pa sta deklica in fant na razpotju ugotovila, da ima Voranc najmanjšo pisanko, se mi je zasmilil, ker se je sramoval revščine.

Linorez: Nika Garbus (šestošolka)

Črtice so poučne in govorijo predvsem o revščini. Dobro jih je brati, ker se ob branju njegovih del zaveš, kako težko je bilo včasih življenje kmetov. Vsebine so zelo zanimive in dogodki dobro opisani, ker se je pisatelj vživel vanje. Vrednota v besedilu je revščina pri Vorančevih, ki me je prizadela.

Urška Pisar

Mislím, da je bil Prežih zelo prijazen, mogoče celo bolj kot njegovi starši. Tudi revščine se je bolj sramoval, da se mi je kar zasmilil.

V pripovedi sem začutila vrednoti - prijaznost in dobroto. Njegovo dejanje je bilo plemenito, da je sebi odvzel denar in ga podaril revni deklici. To je bilo lepo od njega. Verjetno je to zgodbo napisal zato, ker je moral nekemu povedati in mu je bilo najlažje napisati. Mislím tudi, da je za vse nas dobro, da beremo njegove zgodbe in ob tem razmišljajmo o preteklosti našega naroda ter razlikah med revnimi in bogatimi.

Meni je bila zgodba zelo všeč in prepričana sem, da je bila tudi mojim vrstnikom. Marsikomu je lahko v poduk.

Tara Ledinek

Črtico *Tri pisanke* sem doživela z zanimanjem. Pojavilo se je tudi nekaj vprašanj. Komu so v tistih letih rekli sirota? So imeli ljudje večji občutek za denar kot dandanes? So bili ljudje spoštljivejši do drugih? Se je imel Voranc za posebnega državljana? Najbrž ne.

Črtice Lovra Kuharja je še dandanes dobro brati, saj te naučijo marsikaj, sicer pa mislim, da kar se tiče človeške duše, se ni kaj dosti spremenilo z nekoč na danes. Ljudje še vedno skrivajo, kakšni so v resnici, na zunaj pa se delajo lepe.

Katja Vrhnjak

6.4 Obdarovanje

Učenci 7. a so zapisali, kaj menijo o obdarovanju v Vorančevih časih in danes ter kakšne so njihove izkušnje v zvezi s tem.

Iza Mlakar, 8. b

V Vorančevih časih so se obdarovali z malenkostmi. Šartelj, jajce in kakšen kovanec - to je bilo vse. Danes obdarujejo z večjimi in vrednejšimi darili - velikokrat pretirano velikimi. Pri ljudeh v Vorančevih časih mi je bila všeč predvsem njihova skromnost in zadovoljnost z majhnim.

Gaber Bobek

V Vorančevih časih so bile pisanke skromne: šartelj, obarvano jajce in denar so bili zaviti v culo. Po navadi so jo otroci nesli kar sami. V tistih časih so bile družine revnejše in otroci so se razveselili vsakega darila.

Ula Krivograd

Včasih so bili pri obdarovanju skromnejši, kot smo danes, saj je bilo veliko družin revnih in niti sami niso imeli veliko. Danes žal obdarovanje prehaja v tekmovanje med botri. Moje mnenje je, da bi moralo biti darilo znak pozornosti, ne pa tekmovanje v tem, kdo je bogatejši in si lahko privošči nakup večjega darila.

Eva Mager

Včasih so bili otroci zadovoljni z majhnim, mi danes pa nismo z velikim. Na sploh se mi zdi, da je tako zato, ker z darili pretiravamo. Vsi pričakujemo nekaj velikega in so botri zaradi tega obremenjeni.

Nastja Kompan

Jaz imam rada obdarovanje, saj moramo imeti otroci neko svoje veselje. Tako imamo priložnost dobiti kaj več - poleg tistega, kar nam nudijo starši. Danes se nam otrokom godi veliko bolje kot v starih časih.

Mojca Suhovršnik

V današnjem času je daril še vedno na pretek - otroci lahko dobimo različne stvari, ki si jih zaželimo: oblačila, sladkarije, denar ali npr. računalnik, kolo, kakšno glasbilo. Jaz mislim, da imamo otroci in najstniki pravico imeti nekaj, česar smo se veselili, kajti obdarovanje je čarobno in ne bo nikoli izginilo.

Tonja Tavzel

PREŽITI S PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Zame je obdarovanje lepa stvar, saj celo leto nestrpno čakam nanj.

Dorian Petrič

Vsi učenci 7. razreda smo prebrali *Solzice*, pri dodatnem pouku slovenščine pa smo si ogledali film (v njem so igrali tudi naši učenci) z istim naslovom in obe deli primerjali.

Dogajanje v črtici nam je bilo bolj všeč. V filmu nas je motilo to, da očeta in mame nista odigrala Korošca in se je Tjaši Železnik ter Jerneju Šugmanu slišal knjižni pogovorni jezik.

Mislimo, da bi bila boljša rešitev, če bi mali Voranc prinesel solzice domov in bi potem mamo pospremil do avtobusa za Ljubljano, kot da je tekel za avtobusom.

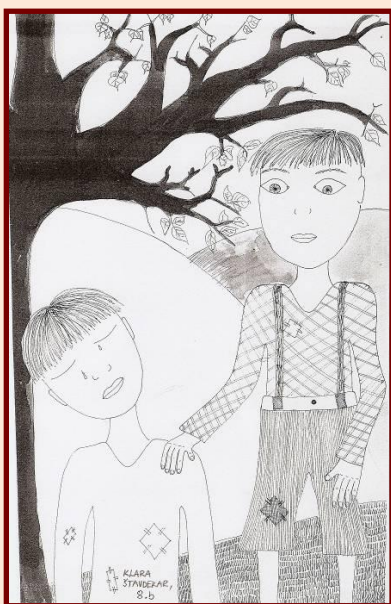
Urška, Nika, Vesna, Timotej, Luka, Matic in Lenart

Linorez: Katja Franc (šestošolka)

6.5 Razmišljanja ob vzdevkih

V 7. b so pisali svoja razmišljanja ob različnih situacijah, posebej o dajanju vzdevkov.

Klara Štavdekar, 8. b

Črtica *Potolčeni kramoh* govori o fantu Cenclju, ki so mu dali vzdevek Potolčeni kramoh. Tudi meni ne bi bilo všeč, če bi mi dal kdo kakšen priimek, ampak bi poskušal ostati miren. Če bi bil na Vorančevem mestu, ga ne bi tako poklical, ker je vedel, da prijatelju to ni všeč. Tudi mene kličejo Mičo, ampak me ne moti, ker ime v sebi nima nič negativnega.

Mitja Ban

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

V drugem razredu, ko sem odšla v glasbeno šolo, me je nek fant poklical Jelenček, moje ime pa je Jelena. To me je zelo prizadelo in on je tudi takoj vedel, da ga je polomil. Nikoli več me ni nihče tako poklical. Sedaj le še redko kdaj slišim ta vzdevek. Če se kdo samo šali in me tako pokliče, se ne jezim, ker vem, da ne misli slabo.

Mislím, da se v življenju večkrat zgodi, da te kdo pokliče drugače, kakor bi si želel. Zgodbo priporočam, da si preberejo tisti, ki znajo v nedogled žaliti. Ni mi všeč, da se je Prežih sploh poslužil tega, vendar smo začutili tudi njegovo drugo stran. Črtica se mi zdi poučna, na trenutke me je tudi ganila. Menim, da je mogoče nekoliko preveč čustveno obarvana, še posebej na koncu.

Jelena Lazarević

Če bi bila jaz v vlogi malega Voranca, se ne bi sramovala revnosti, saj ni važno, koliko imaš v žepu, ampak koliko imaš v srcu.

Patricija Saberčnik

Prežihove *Solzice* so poučno delo. Zelo so mi všeč. Rada jih berem in spadajo med najljubše knjige na moji knjižni polici. Vsakič, ko jih z mamo bereva, mi reče: »Ko boš ti mama, boš Prežiha in *Solzice* brala s čisto posebnimi občutki.« Najbrž ima prav. Z dogodki v življenju se spreminja tudi moje razmišljanje. Mislím, da je Prežihove *Solzice* potrebno brati tudi danes, saj so zgodbe poučne in nas lahko marsikaj naučijo.

Neža Breč

Tjaša Kovačič, 8. b

V šoli vsako leto preberemo kakšno Prežihovo črtico iz zbirke *Solzice*. Tega se vedno razveselim, saj so *Solzice* ena mojih najljubših knjig in jo vedno znova rada prebiram.

Prežihov Voranc - Lovro Kuhar je bil socialni realist, saj je pisal o resničnem življenju ter o razlikah med revnimi in bogatimi. Te razlike so najbolj vidne v črtici *Tri pisanke*. Zgodba se dogaja na velikonočni ponedeljek. Prežihova družina je bila revna, bili pa so botri siroti, ki je živela s svojo materjo pod goro. Ko se je bližal čas velike noči, se je o tem veliko govorilo, še posebej o velikosti šarteljna in koliko denarja bodo vanj dali.

Lana Praprotnik

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

»Tokrat smo bili otroci, ki smo imeli sonce v očeh.« Tako je Voranc zaključil črtico, s čimer je prikazal, kako pomemben praznik je bila včasih velika noč oz. kako pomembno vlogo so imela darila takrat. Danes otroci za pisanko dobimo sladkarije, računalniške igrice, obleke ... skoraj nihče ne dobi več šarteljna. Nekateri sploh ne vedo, kaj to je. Velika noč dandanes izgublja svoj pravi pomen, vendar imamo srečo, da obstajajo zgodbe, kot je ta, ki nas spomnijo na ta praznik. Upam, da otroci ne bodo pozabili teh Prežihovih zgodbic, saj te z vsakim branjem spomnijo, kaj je v življenju res pomembno.

Lana Praprotnik

Črtici *Solzice* in *Ajdovo strnišče* sta po tematiki podobni, saj je v obeh v ospredju ženska oseba. Na obe je bil pisatelj na svojevrsten način navezan, obe je imel rad. V prvi je v ospredju ljubezen do mame, zadnja v zbirki pa izraža ljubezen do babice. Obe sta kratki in avtobiografski.

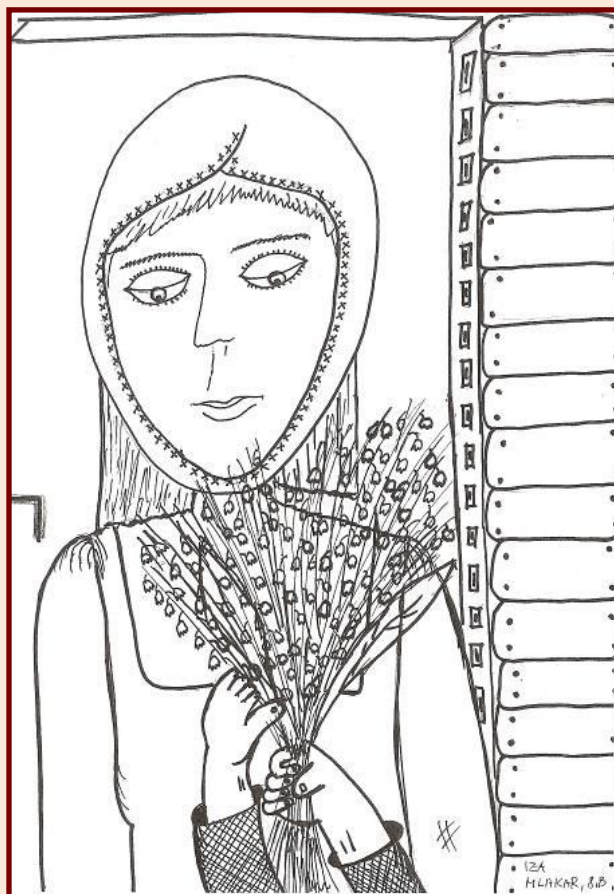
Nika Šinigoj

Linorez: Nena Funtek (šestošolka)

6.6 Mnenje in občutenja ob Prežihovih črticah

V 7. c-razredu so učenci v ospredje postavili svoje mnenje ter občutja o nekaterih črticah, katere črtice so jim posebej všeč in zakaj.

Iza Mlakar, 8. b

Pisateljeva zbirka mladostnih spominov vsebuje enajst biserov mladinske književnosti s skupnim naslovom *Solzice*, ki jim v knjižnem jeziku pravimo šmarnice.

V črticah je lepo prikazal svojo mater, na katero je bil silno navezan, njeno skrb za otroke in svojo neizmerno ljubezen do nje. Kako močna in globoka je ta ljubezen, nam da vedeti premagani strah, ko se je podal v temno globačo - Pekel po solzice. Vorančeva mati je bila neizčrpna zakladnica zgodb, ki jih je pripovedovala svojim otrokom.

Že v rani mladosti je pisatelj začutil sovraštvo do sleherne gospode, grofov in žandarjev. Spoznal je trdo domače delo. Kot otrok je s pašnikov občudoval naravo ter dolino. Sam se je naučil brati in neizmerno je cenil ter ljubil materni jezik.

Eva Košak

Črtica *Solzice* me je posebej pritegnila, ker je čustvena in poučna. V njej je Prežih pokazal ljubezen do svoje matere. Zbral je pogum in se je izkazal. Zjutraj je mamu presenetil s solzicami in jo do solz osrečil.

Za svojo družino bi tudi jaz storila vse, a ne vem, če bi se upala spustiti v Pekel po solzice.

Manja Podojsteršek

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Ena mojih najljubših črtic je črtica *Tri pisanke*, ker lahko pisanko primerjamo z današnjih časom. Vemo, da je danes večina pisank bogatejših, le nekaj otrok dobi skromnejšo.

Manj všeč mi je črtica *Potolčeni kramoh*, ker je žalostna in ker se mi takšno norčevanje iz ljudi zdi nesmiselno. Vem, da se to ni dogajalo le v tistih časih, ampak se dogaja še danes in da ljudje koga užalimo, čeprav se tega marsikdaj ne zavedamo. Med drugimi sta mi všeč črtici *Solzice* ter *Ajdovo strnišče*, ker Voranc opiše ljubezen do matere in babice.

Knjiga *Solzice* se mi zdi zanimiva tudi zaradi tega, ker pisatelj ni olepševal življenja in je vse opisal tako, kot je v resnici bilo.

Patricija Kolar

Črtica *Potolčeni kramoh* se mi zdi zanimiva, a ne zdi se mi prav, da so Cenclja zaradi njegove drugačnosti izzivali. Človeka moramo sprejeti takšnega, kot je. Tudi mene bi bolelo in počutil bi se ponižanega, če bi me imenovali drugače, kot mi je ime. Ob zgodbi sem se zamislil in se poskušal postaviti v fantovo kožo. V prihodnje bom pazil, da ne bom koga prizadel.

Tim Balant

Črtica *Tri pisanke* mi osebno ni preveč všeč, ker so se mi otroci zasmilili. Všeč mi je zgodba *Čez goro k očetu*, ki sem jo prebral lansko leto za bralno značko.

Gašper Hancman

Moje mnenje o črtici *Potolčeni kramoh* je sledeče. Zdi se mi zelo dobra zaradi zanimivega načina, ki ga je Prežih uporabil pri predstavitvi Cenclja z drugimi otroki iz okolice. V zgodbi najdemo momente sreče in tudi žalost ni tuja. Prežih je socialnost zgodbice zadel v črno. Najbolj mi je bil všeč dogodek, ko je bilo Prežihu žal, da je Cenclja prizadel, ker smo se iz tega naučili, da ne smemo biti taki.

Lenart Zih

Linorez: Peter Gros (šestošolec)

Črtica *Solzice* mi je bila od vseh najbolj všeč, ker je v njej Prežih izrazil svojo ljubezen do matere, ko je šel v Pekel po solzice. Tako je dokazal, da je za svojo družino vredno narediti vse. Tudi jaz bi se žrtvovala za svoje najbližje. Ali bi šla v Pekel, ne vem zagotovo. Mali Voranc je s tem dokazal, da je pravi junak. In tudi mati ga je takega videla v svojih očeh kot junaka in sina, ki jo je osrečil.

Rada bi doživela ta pekel, v katerega je šel, in prepričana sem, da ni več tako strašen, kot je bil v starih časih.

Tanja Bobek

Solzice so mi bile všeč, ker pisatelj ne olepšuje takratnega življenja, ampak piše tako, kot je bilo. Poleg *Solzic* mi je posebej všeč črtica *Tri pisanke*, ker govori o času velike noči včasih. Jaz sem z vsako pisanko zadovoljna, letos še posebej, ker sem dobila same lepe stvari.

Zala Šapek

Velika noč je čas pisank, čas veselja za nas otroke. Pisanke sem vedno zelo vesel, ni važno, kaj dobim. Mama in ata sta me vedno učila, da botri niso samo zato, da ti prinesejo pisanko in da moram biti vesel, četudi dobim samo jajce in pomarančo.

Oče mi je pripovedoval, kako je bilo s pisanko v njegovih otroških letih. Botri so imeli po več otrok, katerim so nosili pisanko. Tako je on dobil pisanko šele teden po veliki noči, to je za belo nedeljo. Povedal je, da je vedno pokleknil pred botrom, preden je vzel pisanko in se mu na ta način posebej zahvalil. Dobil je vedno jajce, pomarančo in šarkelj. To je še danes značilno za naše kraje. Poleg tega je dobil blago, iz katerega mu je potem šivilja sešila hlače. Vedno je bil vesel, že zaradi tega, ker sta prišla botra na obisk.

Včasih otroci niso dobili toliko za pisanko kot dobivamo zdaj mi, ampak vedno z zanimanjem poslušam starše, ko mi pripovedujejo, kako je bilo včasih. Onadva nista imela toliko, kot imava zdaj jaz in sestra in sta na pisanko verjetno gledala drugače kot midva.

Mitja Petrej

6.7 Literarni natečaj *Preprostost je poezija življenja*

Sodelovali smo tudi na vseslovenskem nagradnem literarnem natečaju Prežihove ustanove in Občine Ravne na Koroškem z naslovom **PREPROSTOST JE POEZIJA ŽIVLJENJA.**

Za objavo v glasilu smo izbrali le odlomke iz sestavkov naših učencev.

Poslikava v avli šole, fotografirala Vanja Benko.

... Zgodbe razumem kot njegovo vsakdanje življenje, ki je bilo včasih težko, večinoma pa kljub težavam čudovito. Opisuje tudi doživetja svojih prijateljev in sosedov, kot sta bila Lenčka in Anej, ki sta s svojo družino stanovala visoko v hribih, od koder sta imela lep razgled na dolino, vendar spodaj še nista bila. Njun oče je bil drvar in enkrat mu je gospodar naročil, naj poseka drevesa po hribu in dobil bo dobro plačilo. Tako je s svojo družino sekal in pospravljaj več tednov. Gospodar je tudi Lenčki in Aneju obljubil nagrado, ker sta pridno vlačila vejevje. Ko pa so končali, jim je plačal dosti manj in rekel, da je gospodarska kriza, zato Lenčki in Aneju ni dal obljubljenih nagrade.

... Jaz se že danes zavedam, da se moram pridno učiti, če hočem nekoč dobiti takšno službo in opravljati takšno delo, ki me bo veselilo. Zato se mora vsakdo vzeti v roke,

se naučiti, kar se mora, četudi ga ne zanima in se mu ne ljubi. Ko bo velik, si bo

hvaležen in sam bo znal svoje otroke spodbujati k učenju in jim pripovedovati svoje prigode iz časov otroštva in šolanja. ...

Zbirko Prežihovih črtic *Solzice* priporočam vsem, da jo, če je še niso, preberejo ter spoznajo, da včasih ni bilo vse z rožicami postlano in so morali že otroci trdo delati, da so si prislužili vsakdanji kruh.

Ob branju se vživiš v vsebino sleherne črtice, ki jo bereš, in ne moreš nehati brati, dokler knjige ne prebereš do konca.

Timotej Kolenc, 7. b

PREŽIH & PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Moje poznavanje Lovra Kuharja - Prežihovega Voranca sega od njegove rojstne hiše, muzeja, Prežihovine, do Solzic. Prva knjiga oziroma zgodba, ki sem jo spoznal, je bila Levi devžej. Brali smo jo že v mali šoli. Kasneje sem ga srečal v *Solzicah*. Moram priznati, da se zbirke nisem lotil čisto prostovoljno. Ker mi je bil Prežih znan kot resen človek, sem kar malo okleval, preden sem segel po knjigi. Skozi zgodbe sem spoznal Prežiha kot otroka, njegovo življenje, ki je bilo drugačno od mojega. Spoznal sem njegove poglede na svet, ki so se zelo razlikovali od mojih, saj je bil rojen v drugačnem času in v drugačnih razmerah. Zdi se mi, da so vse črtice nekako povezane z ljubeznijo, ki pa je od zgodbe do zgodbe nekoliko drugače izpovedana, prikazana. ...

V *Nagradi* pisatelj opisuje pohlepnost in oderuštvo bogatih. Vsa družina mora trdo delati. Otroka se veselita obljubljenе nagrade. Na koncu dobijo slabo plačilo za veliko truda. Najbolj pa otroka boli laž gospodarja. Danes otroci opravljamo svoje delo, kot je učenje, branje, naloge pri hiši. Tu in tam pomagamo staršem, a to je drugačno delo, s tem se nekaj naučimo in ne le lenarimo. Naše delo in delo naših staršev ni tako kruto povezano s preživetjem.

Mali Voranc je bil pastirček. Ni veliko zahajal v družbo in zato je bil sramežljiv in nerazgledan. Ni poznal praznika dela in bilo mu je nerodno, ko mu je Lenkica za prvi maj podarila nageljček. Sram ga je bilo tudi revščine, bosih nog. Najbrž bi se jaz danes na njegovem mestu zelo podobno počutil.

Drvarji so spravljali hlode za rudnik na Lešah v jamo. Pri tem je bilo treba hlode šteti in meriti. Ker so delavci poskušali ob tem nekaj tudi zaslužiti, so se včasih poslužili prevare in so zapisali drugače, kot so izmerili. Temu so rekli višja matematika. Menim, da je danes v svetu še veliko več »višje matematike«, le da so številke večje. Pogosto skupaj z očetom poslušam poročila in kar preveč je po svetu goljufij in kriminala. Razlika je le v tem, da so to v črtici počeli delavci, ki so denar potrebovali za golo preživetje in ga ni bilo veliko. Danes gre za gromozanske vsote, ki jih dobijo tisti, ki imajo že tako vsega preveč. ...

Ljubezen do domovine in domače slovenske besede je bila med preganjanimi Slovenci zelo močna. Ker pa so bili v času Prežihovega odraščanja težki časi, ko so skušali tujci slovensko besedo zatreti, so bili otroci včasih zelo negotovi, v katerem jeziku naj pozdravljajo oziroma ogovarjajo ljudi. Tudi učitelji v šoli so poučevali večinoma v nemškem jeziku ali pa so otrokom vsiljevali nemščino kot edini pravi jezik, da bo kaj iz njih.

Danes se otroci v šoli učimo angleško, nemško ... Učimo se zato, da bi znali več jezikov in se tako lažje sporazumevali z ostalim svetom, s tujimi ljudmi. To pa ne pomeni, da svojega jezika ne maramo, oziroma ga ne smemo uporabljati. Nasprotno! Učitelji in zlasti starši nam vselej vcepljajo ljubezen do domače besede.

Voranc ni rad hodil v šolo, a je to od njega zahteval oče, saj je menil, da je izobrazba nujna, da se mu bo bolje godilo kot njemu. V šolo je moral pešačiti zelo daleč. Nekega dne je nastal v vasi požar in on si je najbolj od vsega želel, da bi zgorela šola, kar se ni zgodilo in začutil je neke vrste bolečino. ...

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Tudi v črtici *Prvo pismo* pisatelj prikazuje pomen izobrazbe in znanja. Kot edini pismeni pri hiši je moral pisati bratu v Celovec. Pisal je, kar so mu narekovali. Mama je pripovedovala, kako zelo ga pogrešajo, oče pa je ves čas poudarjal, naj se uči, da ne bodo trčili denarja za šolnino. Čeprav je očetova beseda zvenela trdo, je imel sina zelo rad, sicer mu ne bi plačeval šolnine. Šolo obiskujemo danes vsi. Starši nam kupijo učbenike in druge potrebščine. Imamo stvari, med katerimi so tudi take, ki jih nujno ne potrebujemo.

Prežih je imel svojo babico zelo rad. Smilila se mu je, ker je kljub svoji starosti trdo delala. Sam je rekel, da ji ne bi mogel nikoli povrniti njene dobrote, kar koli bi storil. In *Ajdovo strnišče* je sklepna zgodbica, s katero pisatelj zaokroži svoj šopek *Solzic*.

Tudi jaz imam svojo babico zelo rad. Ona ne žanje ajde in tudi na polju ne dela. Pomaga pa naši družini, nam kuha. Vsak dan me čaka kosilo, ko pridem iz šole. Imam jo zelo rad in ji to z dejanji rad pokažem. Pa ne le babici, tudi ostalim članom naše družine, brez katerih bi bilo moje otroštvo popolnoma drugačno.

Luka Pečnik, 7. c

Fotografija je iz arhiva šole.

... Prežih je preživel skromno, a veselo otroštvo. Premagal je strah do Pekla in materi prinesel solzice, ki si jih je tako želela. Za pisanko se je odrekel rajnišu, na katerega so doma čakali celo leto, čeprav se je zavedal, da sedaj ne bo dobil čevljev ali klobuka, ter ga je raje dal siroti. Za prvi maj je začutil pripadnost narodu, ko je prejel rdeč nagelj. Ko je užalil Cenclja, ga je bilo sram in začutil je, da je storil napako, saj se prijateljev ne žali, a tudi drugih ljudi ne. Ko je med pašo mimoidočega možaka pozdravil z »Guten Tag!«, se je počutil, kot bi izdal nekoga in spoznal je, kaj pomeni biti Slovenec. Ni maral šole in jokal je od bolečine, ko ni hotela pogoreti. Bil je ljubosumen na sosedove sirote, ker se jim je mati toliko posvečala, a spredel je, da to počne, ker je dobra ženska. Bil je prijazen in pameten fant. Danes je veliko otrok s podobnimi vrednotami, kot so bile njegove, a ker živimo v drugačnem svetu, se kažejo na drugačne načine. Skozi *Solzice* spoznamo življenje v manj premožni družini na začetku 90 let. Te črtice je dobro prebrati, saj so lepe in poučne. Do različnih spoznanj v življenju mora priti vsak posameznik sam, a s primeri, kot so v tej knjigi, si lahko pomagamo, da spoznamo, kaj je res pomembno. ...

V življenju poznamo veliko vrednot. Enim ljudem je pomembnih več stvari, drugim manj. Nekatere od vrednot so družina, prijateljstvo, šola, denar, starejši, revnejši, zvestoba do jezika in naroda. Prežih je v svojih enajstih črticah iz knjige *Solzice* govoril o vseh teh vrednotah, vseh se je dotaknil. Najbolj me je pritegnil njegov odnos do družine. ...

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Nekoč je bilo v družinah več otrok, danes jih je vedno manj. V večini sta le eden do dva, redko kje so še trije. Vsi odrasli imajo raje manj otrok in jim s tem omogočijo več, včasih pa so se otroci morali bolj znajti sami, da so imeli kaj dati v usta. Prežih je moral doma veliko pomagati, pasel je ovce, sedaj pa nam ni treba toliko delati, tudi gospodinjska opravila so lažja od garanja na polju. Največ, kar mora večina mladih delati, je, da si pospravijo sobo in še v to jih morajo starši siliti skoraj s pištolo nad glavo. Zelo smo leni. Dosti jih svoje otroke tudi razvaja. Dajo jim vse, kar si zaželi, ustrezajo vsem njihovim muham in mislijo, da so storili prav, ko so jim omogočili lepo življenje. A kaj bodo ti otroci, ko odrastejo in se osamosvojijo? Ničesar ne bodo znali samostojno narediti ali popraviti. Če ne bo vse po njihovem, bo katastrofa. Menim, da morajo imeti svojega otroka radi, a mu hkrati postaviti meje, saj vse ni dovoljeno. Nekoč so bili otroci prevečkrat tepeni, danes pa imamo ogromno pravic, med katerimi je pravica do nenasilnega življenja. To se mi zdi prav, ker mislim, da z udarcem ne moreš ničesar doseči, razen da te otrok zasovraži, treba se je znati z njim pogovoriti. Mladi imamo svoje starše radi, a ne verjamem, da jih je veliko, ki so pripravljeni storiti nekaj, česar se na smrt bojijo, samo da bi jih razveselili. Tudi stare starše imamo radi. Babice nam pečejo piškote in nas še bolj razvajajo kot starši. Članov svoje družine po večini ne vikamo, niti starejših ne, le še neznanke. Bratje in sestre se imamo radi, a se večkrat prepiramo, včasih pride tudi do pretepa. ...

Družina je naša prvotna življenjska skupnost, v kateri naredimo svoje prve korake v svet in si izoblikujemo svoja mnenja. Je prva od vrednot, ki jih spoznamo, zato je dobro, da imamo v njej prijazne, tople in odprte odnose, kar nam je in bo dobra osnova za nadaljnje veze. Vrednota je kategorija znotraj etike, ki ima za človeka posebno vrednost. Starši in vsa družina jo za nas zagotovo imajo.

Klara Pavlekovič, 8. a

Eva Lesičnik, 8. b

6.8 Za konec in v razmislek ali spodbudo k branju Prežihovih literarnih del

O Lovru Kuharju - Prežihovem Vorancu je veliko povedati in še več za napisati. Imel je zelo polno in pestro življenje, v katerem je bilo več slabih kakor dobrih stvari. Prehodil je mnogo gora in poti, a nikoli ni pozabil na svoj dom in svoje otroštvo. V življenju je prebrodil marsikatero stvar, a je vseeno živel naprej polno in pestro življenje. Živel je v revni kmečki družini, kjer je bilo otrokovo življenje zelo pestro. Premagoval je strahove, delal je na polju, pasel je ovce, nosil pisanko, pomagal staršem in opravil še veliko del, ki so zapolnjevala njegovo otroško radost. Za vse te dejavnosti je imel več kot dovolj časa, a nikoli ni doživel trenutka brez kančka strahu v srcu. Bal se je pekla in strah do njega je premagal zaradi ljubezni do svoje matere. Dogodki iz življenja so zelo vplivali na njegovo literarno ustvarjanje, saj je v svojih knjigah opisoval revno kmečko življenje ljudi in dogodke iz svojega otroštva. To, kar se je v mladih letih kalilo skozi njegovo dušo, je ostalo odločilno pri njem, ko je odrasel.

V svojih delih je opisoval tiste glavne trenutke svojega življenja, ki so ga za vedno spremenili. V zbirki *Solzice*, kjer je zbranih 11 črtic, Prežih opisuje, kako je premagal svoj nepopisni strah. Začutil je ljubezen do staršev in doma. V spomin se mi je najbolj vtisnila črtica z naslovom *Potolčeni kramoh*, saj zelo dobro pove, da smo ljudje drugačni, različni in takšne se moramo med seboj spoštovati in sprejeti. Nikogar ne smemo izločiti. Prav tako, da za izobčence, kot je bil Cencelj, vedno obstaja nekdo, ki bo tvoj prijatelj in te bo sprejel takšnega, kakršen si, ne glede na kritike drugih. Vse zgodbe so realistične in opisujejo revno kmečko življenje otrok včasih. To, da so zelo preproste in opisane tako, da si človek lahko dogajanje predstavlja in ga podoživlja, mi je zelo všeč. Tako si lahko otroci, ki danes te črtice berejo, predstavljajo, kakšno je bilo življenje otrok včasih in ga primerjajo z današnjim. Zelo preudarno je, da ima vsaka zgodba svoje sporočilo. Črtice sem že večkrat prebrala in se iz njih marsikaj naučila.

Prežihov Voranc ni bil samo navaden otroški pisatelj, temveč po mojem mnenju eden tistih z bujno in izrazito domišljijo. Pisal je tudi novele in romane. Novele, zbrane v knjigi *Samorastniki*, so globoko segajoče podobe ponižanja, trpljenja in sovraštva koroških kmečkih ljudi. Voranc je opisal predvsem kmete, ki od pomanjkanja truda in skrbi tragično propadajo v borbi za skorjo kruha in so še zadnje trenutke svojega življenja polni zanosa in vere v prihodnost in človeka. Ob branju teh novel me je sama vsebina pretresla s svojo nenavadno simbolno močjo, bodisi v prikazovanju ljudi ali v slikanju koroške pokrajine, ki po mojem mnenju deluje mogočno in ponosno. Njegovo pisanje in ustvarjanje sem ob branju podoživljala in sem primerjala takratno revno, kmečko življenje otrok s svojim danes. Ob branju sem zaradi natančnega opisa oseb in dogodkov prepoznala tudi mirno Prežihovo osebnost, zaslepljeno z mislijo na dom in starše. V vsaki čudoviti in hkrati žalostni zgodbi sem prepoznala nauk in sporočilo ter se iz tega marsikaj naučila. Najbolj pa mi je všeč, da je vse realno. Čeprav je imel Voranc verjetno na zalogi več kot dovolj domišljije, je raje vse resnično opisal. *Boj na požiralniku*, *Jirs in Bavh*, *Ljubezem na odru* in *Odpustki* so moje najljubše novele, saj me je ob branju le-teh vsebina navdušila in nekoliko šokirala.

Če v otroštvu ne bi doživel vsega, kar je, potem bi bilo njegovo življenje popolnoma drugačno in spomini na nepozaben dom se ne bi ohranili vse tja do njegove smrti leta 1950. Jaz sem se rodila 45 let kasneje, zato niti približno ne vem, kaj je takrat rojilo po njegovi glavi. Zakaj je želel svetu povedati ravno o kmečkem življenju koroških kmetov in ne o čem drugem? Kje je dobil voljo, da po vsem tem, kar je doživel, napiše še toliko novel in romanov? Zakaj? Zame je bil človek s pravimi nagibi in dejanji. Še pred svojo smrtjo je mislil na svoj domači kraj Kotlje.

Iza Mlakar, 8. b

6.9 Devetošolki o Prežihovih delih ...

Zgodba *Samorastniki* me je zelo pretresla. Polna je pričakovanj, nestrpnosti in borbe za normalno življenje. Navdušile so me Metina vztrajnost, pogum in moč, ki jo je črpala iz ljubezni do Ožbeja. Čeprav je bila revna dekla in Ožbej premožen sin gospodarja posestva, ju je združila ljubezen, ki je bila tako močna, da je ni mogel nihče izkoreniniti. Čeprav so jo (pre)večkrat kaznovali, se ni vdala. Rodili so se jima otroci in Meta jih je sama vzgajala.

Po noveli je bil posnet istoimenski film režiserja Igorja Pretnarja, v katerem je vlogo Mete odigrala Majda Potokar.

Klavdija Štriker, 9. a

*Osnovna šola Prežihovega Voranca. Foto: Ocepek.
Fotografija je iz arhiva šole.*

Pisatelj Prežihov Voranc v svojih črticah, romanih in novelah opisuje življenje posameznika oziroma skupnosti ljudi v določenem času in družbenem okolju. Njegova dela so realistična, kar pomeni, da prikazuje resnično vsakdanje življenje in naravo ljudi. Snov jemlje iz življenja malega človeka, predvsem kmeta, delavca in bajtarja v podeželskem okolju.

V njegovih delih je čutiti trpljenje preprostih, nič hudega slutečih žena, mater, otrok in revnih kmetov, kar kaže na nepravilno delovanje takratne družbe, predvsem meščanske. Njegova dela so nastala na osnovi lastnih življenjskih izkušenj, saj je tudi sam sin revne koroške kmečke družine. Odsevajo koroško pokrajino ter poti, po katerih je pisatelja vodila življenjska pot. Občutil je tegobe 2. svetovne vojne, življenje v taborišču in napisal vojni roman, kot je na primer *Doberdob*.

Kadar sama prebiram Prežihove zgodbe, le s težavo razumem revščino v otroških očeh, najbolj pa me pretrese njihovo trpljenje. Že v delih *Solzice* in *Levi devžej* so me pretresle žalostne zgodbe kmečkih otrok, ki so živeli brez staršev in v pomanjkanju. Še posebej me je pretresla novela *Samorastniki* in usoda Hudabivške Mete.

Menim, da je Lovro Kuhar - Prežihov Voranc zelo pomemben pisatelj in moramo biti Korošci še posebej ponosni nanj.

Miša Mlakar, 9. a

---

*Likovni izdelki v tem poglavju so nastali pod mentorstvom Bronislave Gajšek.
Linorezi, fotografije šole in poslikave na šolskih hodnikih so iz arhiva šole in Samorastnikov.*

7 SOLZICE in PREŽIH – knjižno in narečno

V tem poglavju lahko preberete knjižna in narečna besedila, ki smo jih pripravili za izdajo *Solzic* (izdala Mladinska knjiga leta 2011, avtorici spremnega didaktičnega gradiva: dr. Dragica Haramija in dr. Simona Pulko; konceptualna zasnova zbirke in recenzija: dr. Igor Saksida). Objavljena so bila še izbrana besedila in linorezi iz arhivske zbirke naših glasil.

Vanja Benko

KNJIŽNO

Prežih je koroške narečne besede zapisoval že pred 60 leti, a jih Korošci še danes uporabljamo, čeprav so nekatere že skoraj pozabljene. Če bi kdo rekel devžej (*žep*), birtoh (*predpasnik*), ærpica (*krompir*) ali hadærcæ (*ruta*), bi te besede bolj kot ne uporabili starejši, saj so tako govorili, ko so bili še mladi. Veliko je besed, ki jih uporabljamo tudi mladi: oĵgæn (*ogenj*), kojñ (*konj*), čriæšna (*češnja*), grumpi (*ocvirki*), štrudæl (*jabolčni zavitek*), župa (*juha*) in nudælči (*rezanci*). Tisti, ki živimo med Peco in Uršljo, rečemo borovnicam *črnice* ali vtičnici *stekdoza*. Kdor misli, da mladi ne govorimo več tako, nima prav.

Mladi se sprehajamo po Mežiški dolini in govorimo svoj 'koroški sleng'. Angleščina in koroščina sta naši govorici. Na to smo ponosni. Koroščina še ni izumrla in tudi ne sme. Narečja so nekaj posebnega. In naše besede bodo vredne, če bodo živele naprej.

NAREČNO

Prežih je koroške narečne besede napisal že pred 60 leti pa jih Korošci še danes uporabljamo. Nekateri so že skoraj pozabljene. Če bi kdaj reko devžej (*žep*), birtoh (*predpasnik*), ærpica (*krompir*) al pa hadærcæ (*ruta*), bi štak reko samo an star, kiri je taj, ko je bil še mlad, štak govorilo. Še wænč pa je besed, kire tod mwadi uporabljamo: oĵgæn (*ogenj*) pa kojñ (*konj*), čriæšna (*češnja*), grumpi (*ocvirki*), štrudæl (*jabolčni zavitek*), župa (*juha*) in nudælči (*rezanci*). Tæsti, kiri živimo med Peco pa Uršlo, rečemo borovnicam *črnice* al pa vtičnici *stekdoza*. Kiri misli, da mwadi ne govorijo wænč štak, nima prav.

Mwadi špranciramo (*se sprehajamo*) po Mežiški dolini in marnamo (*govorimo*) svoj 'koroški sleng'. Angleščina in koroščina skop pomiešani sta naša špraha. Za štuæ smo wahko mogočni. Koroščina še ni izumrla pa tod ne smie. Narečja so neki posiæbnega. Pa naše besede bojo neki wriædne, če bojo živele naprej.

Nastasja Šater

KNJIŽNO

Zame so Solzice najboljša knjiga, ker jo nekako podoživljam in se mi zdi, da je Voranc z njo osvojil veliko bralcev. Najbolj mi je všeč del, ko mami prinese solzice, ker ob tem nekako začutim zadovoljstvo v maminem srcu. Težko si predstavljam, kakšen strah je moral premagati, da je šel v Pekel nabrat cvetlice, ki jim pravimo solzice. Na Koroškem bomo Prežiha še dolgo brali.

NAREČNO

Za mæne so Souzice najboljša kniga, kær jo nekak podoživlam pa se mi zdi, da je Woranc s šæto buklo osvojiu kær wejko braucou. Najbol se mi dopade tæsti deu, ko Woranc pærnese souzice mami, kær jæs kær občutim zadowolstvo, kiro se je nekak začewo nætær u maminem srco. Ne moræm si pa mislt, kak strah je mogo premagat, da je šou douta u tæsti Pekou nabrat ane rože, kirim mi prajimo souzice. Što na Koroškem bomo pa Prežiha kær doro pa še kær dougo brali.

Iza Mlakar

KNJIŽNO

Bil je velikonočni ponedeljek in v navadi je bilo, da so na ta dan botri nosili pisanko. Dobili smo šarkelj, pomaranče in nekaj denarja. Bilo nas je šest otrok. Jaz sem bila četrta po vrsti. Otroci nismo imeli istih botrov. Mojega tisti ponedeljek ni bilo, botri sester in bratov pa so prinesli pisanko. Ker je jaz nisem dobila, sem jokala, da so me komaj potolažili.

NAREČNO

Biu je vejkonocni pondiælek. Taka je bwa nawada, da so na šæti dan gotiji nosli pisanke. Za pisanko smo nawadno dobli šartæl, pomaranče pa še mawo gnarja smo dobli. Bwo nas je šiæst otrok. Jæs sæm bwa četrta po vrsti. Nismo meli glihnih gotijov. Mojga gotija tæsti pondiælek ni bwo, drugi gotiji od sestær pa bratov pa so pærnæsi pisanko. Kær nisæm dobwa pisanke, sæm se drwa, da so me koma potolažli.

Mitja (po pripovedovanju babice)

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

KNJIŽNO

Res pameten je ta fant,
ki piše in piše,
da se kar kadi na pragu njegove hiše.
A nič ga ne ustavi,
saj je kmet pravi.
Rad v žep kaj da,
saj se nihče na to ne spozna.
Malokdo ve,
da je drugod devžeju žepek ime.

Ker na Koroškem vsi za Pekel slišali smo,
po solzice tja hodimo.
Ampak to vemo samo mi,
saj tja ne upajo iti vsi.
Če pa že tja gredo,
vedo,
da solzice nabrat gredo.

Zato Prežih je vedel,
da mora drugim povedat,
katere gore je list.

NAREČNO

Riəs kunštən je šət puəb,
kiri piše pa piše,
da se kər kadi na prago njegowe hiše.
Pa nəč ga ne ustaji,
saj je pavər prawi.
Rad u devžej kaj da,
saj se noben na devžeja ne spozna.
Mawo kduə štuə glih wiə,
da drugod je devžejo žepek ime.

Ker na Koroškem vsi za Pakou čoli smo,
po souzice tota hodimo.
Ampak što wiəmo samo mi,
saj tota ne upajo jət vsi.
Če pa že gərta grejo,
vejo,
da souzice nabrat grejo.

Zato Prežih je wedo,
da mære drugim powedet,
kiære gore je list.

Rok Verčko

Fotografija Uršlje gore: Anja Benko.

KNJIŽNO

V časih, ko je bil Prežih majhen, je bila Koroška pod nemško oblastjo. Ljudje so morali govoriti in pisati po nemško, kar pa ni bilo vseč vsem in so se držali svojega maternega jezika. Večina jih je doma govorila po domače, v javnosti pa so se trudili govoriti, kot je bilo po pravilih. Tisti, ki so se borili za slovenščino, niso nikjer hoteli uporabljati nemščine. Otroci teh staršev so bili dostikrat zelo zmedeni, a niso vedeli, kaj naj. V šoli so jih učili eno, doma pa so jih topli, če so jih dobili, da ubogajo šolski sistem. Če je otrok začutil pripadnost Slovincem, so dileme izginile in potem se ni več oziral na šolo in učitelje. Ravno to je doživel Prežih.

Danes živimo v svobodni državi in nimamo teh problemov, ker je naš knjižni jezik slovenščina. Toda, ker smo majhna država, je dosti državljanov ponosnih, če govorijo več tujih jezikov, kot da se držijo samo materinščine. In v svetu, v katerem živimo, ti je res bolje, če znaš več jezikov in si čim bolj razgledan.

Naš knjižni jezik je slovenščina, ki se deli na veliko narečnih skupin in ena od njih je koroška narečna skupina. V njej je še veliko narečij in mi govorimo koroško mežiško narečje. Mladi sicer ne poznamo veliko koroških besed, toda še vedno po svoje govorimo, švapamo in štekamo. Starejši ljudje še veliko vedo. *Krompirju* pri nas pravimo *ərpica*, *koruza* je trkija, *čmrlj* je šmiv. Pri pouku moramo govoriti knjižno, doma pa vlečemo kar po svoje. In jaz pravim, da je tako prav. Korošci smo in prav je, da to vemo in da pazimo, da ne pozabimo govoriti po naše.

NAREČNO

U cajto, ko je Prežih biu mali, je bwa Koroška pod nemški oblasti. Lədi so mərli gowort pa pisat po nemško, štuə pa se ni vsem dopadwo pa so se držali svojga maternega jezika. Wečina jih je doma goworwa po domače, u javnosti pa so se trudli gowort, tək ko je bwo po regəlcih. Təsti, kieri so se borili za slowenščino, pa nemščine niso hotli nikiər šprahat. Otroci šətih staršov so blə vejkobart čudno zmedeni pa niso blə zihər, ka naj. U šuəwi so joh učili eno, doma pa so jih təpli, če so jih duəbli, da ubogajo šolski sistem. Če je otrok začuto pripadnost Slowencom, so dileme zginle, pol pa ni wenč šmirklo šuəwe pa učitəlnov. Glih to je dožiwo Prežih.

Dans živimo u swobodni držawi pa šətih problemov nimamo, kər je naš knižni jezik slowenščina. Sam, kər smo mala držawa, je wejko kiri državljan bol ponosən, če govori wənč tujih jezikov, ko pa če se dərži sam materinščine. In u swəto, u kirem žiwimo, ti je riəsn bolš, če znaš wənč jezikov in si fejst razgledan.

Naš knižni jezik je slowenščina, sam se deli na wejko narečnih skupin pa ena od nih je tod koroška narečna skupina. U šəti skupini pa je še wejko narečij in mi goworimo koroško mežiško narečje. Mwadi sicər wənč ne znamo prav koroških besiəd, samo še zmiərom po svoje goworimo, šwapamo pa štekamo. Starejši lədi pa še wejko vejo. *Krompirjo* pərnas prajimo *ərpica*, *koruza* je trkija, *čmrlj* je šmiv pa še wejko drugih rəči je. Pər pouko mərmo goworit knižno, sam doma pa wliəcemo kər po svoje. In jəs prajim, da je tək prav. Korošci smo pa prav je, da to wiəmo pa da ahtamo, da ne pozabimo goworit po naše.

Klara Pavleković

8 SAMORASTNIK (MAJ 2013)

Fotografija Tise Praprotnik (oblikovanje, Anja Benko).

8.1 UVOD

Ker v tem letu beležimo 120-letnico Prežihovega rojstva, smo si v šolskem letu 2012/2013 za pisanje v šolsko glasilo *Samorastnik* zadali besedila, vezana na življenje in delo rojaka ter pisatelja, po katerem nosita ime naša šola in bralna značka.

Od septembra do aprila smo brali literarna dela Lovra Kuharja - Prežihovega Voranca, gledali filme, posnete po njegovih delih, razmišljali o pisateljevem življenju in ustvarjanju, primerjali njegove črtice in novele ter ustvarjali in poustvarjali ob vseh umetnostnih besedilih.

Sprehodite se po »besednih« poteh mladih prežihovcev.

Vanja Benko, mentorica šolskega glasila

Fotografiji sta iz arhiva šole.

Fotografija iz arhiva šole.

Ko nekdo umre, njegov plamen ugasne, vendar spomin ostane. Zato je Lovro Kuhar - Prežihov Voranc, naš največji koroški pisatelj, v svojih delih in med ljudmi še danes živ. Opisano revno življenje in socialne razlike iz pisateljevega življenja nam je v današnjem času iz dneva v dan bliže. S svojimi deli se je dotaknil tako otroških kot odraslih src in nam na obraze pričaral žalost in veselje.

*Besedilo in fotografija:
Tisa Praprotnik, sedmošolka*

8.2 PREŽIH ZA NAS, MI O PREŽIHU IN NJGOVEM DELU

8.2.1 Razmišljanja sedmošolcev in sedmošolk ob črticah iz Solzic

Zelo sem ponosna, da sem s Koroške, kjer se je rodil Lovro Kuhar – Prežihov Voranc. Znani umetniki, kot so igralec Mitja Šipek, pevec Milan Kamnik, slikar Leander Fužir ..., večkrat upodabljajo like iz Prežihovih del. Šole nosijo njegovo ime. Tudi naša. Imamo Prežihovo bralno značko, s katero spodbujamo mlade bralce. Planinsko društvo tudi vsako leto organizira nočni pohod *Čez goro k očetu*.

Čeprav je Prežih pisal pred mnogimi leti, so njegova dela aktualna še danes, saj opisuje revščino (*Levi devžej*), ljubezen (*Solzice*), prijateljstvo (*Potolčeni kramoh*). Pravzaprav bi lahko iz vsake njegove zgodbe potegnili vzporednico z današnjim časom.

Črtice iz *Solzic* so neke vrste sodobne pravljice, saj v vsaki najdemo značilnosti te literarne vrste.

Prežih je živel v svojem času, še danes pa živi z nami in v nas.

Tisa Praprotnik, 7. a

Linorez: Miha Pepevnik, 7. a

Prežihov Voranc je v zgodbi *Ajdovo strnišče* občutil veliko žalost, ker njegova babica ni hotela odložiti srpa, prenehati z delom in se odpočiti. Prav tako je bil žalosten, ko mu je rekla, da žanje zadnjikrat, saj se je na koncu zgodbe to izkazalo za resnico.

Tudi jaz bi bil žalosten, le da bi vztrajal in babici pomagal. Če že ne bi mogel narediti vsega namesto nje, bi s svojo pomočjo pokazal, da jo imam rad in mi veliko pomeni.

Velikokrat babici in dedku pomagam pri nakupih, čiščenju stanovanja ... Tudi onadva mi pomagata pri domačih nalogah in sta me pazila, ko sem bil še mlajši. Spoštovanje in ljubezen jima lahko pokažem s tem, da včasih prevzamem del njunih obveznosti ali jima enostavno rečem, da ju imam rad.

Sašo Jamer, 7. c

Prežihov Voranc se je rodil v Podgori nad Kotljami leta 1893. Ker mu je mama vedno pripovedovala različne pripovedi, se je v njem oblikoval pripovedniški dar. Ko je dopolnil 26 let, se je zaposlil kot delavec in kasneje kot uradnik v jeklarni na Ravnah. Kasneje se je moral zaradi aktivnega delovanja v politiki priseliti na Dunaj, v Pariz in Moskvo. Zaradi političnega delovanja je bil večkrat zaprt. Ko se je

Fotografija: Tisa Praprotnik.

vrnil v Slovenijo, je skrivaj bival v okolici Ljubljane. Za odrasle je napisal veliko znanih del, kot so *Boj na požiralniku*, *Požganica*, *Doberdob*, *Samorastniki*, *Od Kotelj do Belih Vod ...* V zbirki *Solzice* je čudovito opisal svoja otroška leta in naslikal podobe svojih domačih, revnih sosedov, izrazil trpko grenkobo sirote, ljubezen do maternega jezika, povezanost. V ospredju *Solzic* pa stoji nepozabna podoba matere, skromne in delavne žene, ki svoje ljubezni ni delila le svojim otrokom, temveč jo je nudila tudi sirotam iz soseščine. Zbirka je sestavljena iz 11 krajših zgodbic. Te so: *Solzice*, *Tri pisanke*, *Nagrada*, *Prvi maj*, *Levi devžej*, *Višja matematika*, *Dobro jutro*, *Potolčeni kramoh*, *Bolečina*, *Prvo pismo* in *Ajdovo strnišče*.

Najbolj pri srcu mi je črtica *Tri pisanke*, zato jo bom na kratko predstavil. Pripoveduje o veliki noči. Takrat so morali otroci raznašati pisanko, ki je vsebovala lepo zapečen šarteljček, pobarvano jajce in nekaj denarja. Prišel je dan, ko se je Voranc odpravil v bajto pod goro. Na poti je srečal sošolca. Usedla sta se v travo in poklepetala. Naproti je prišla deklica, ki je nesla pisanko Vorancu. Tudi ona je prisedla. Ker so bili vsi trije že zelo nestrpni, kaj je v culicah, so se odločili, da jih odprejo. Prežih je bil zelo zaskrbljen, saj je imel najmanjšo pisanko. Od deklice je zahteval, da mu izroči pisanko. In res mu jo je dala. Vzel je denar, ki je bil namenjen njemu, in ga potisnil v svojo revno pisanko, ki je bila za deklico. Pri srcu mu je takoj postalo lažje. Vedel je, da se je v tistem trenutku marsičemu odrekel. A nekaj mu je ostalo, in to dva zeksa.

Po našem pisatelju nosijo danes ime osnovne šole, med njimi tudi naša in po njem se imenuje tudi prva bralna značka v Sloveniji.

Miha Pepevnik, 7. a

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Prežih v črtici *Levi devžej* izpostavi revščino sosedovih otrok in njihov odnos do hrane, ki jim je je občutno primanjkovalo. V njej je izpostavil tudi ljubosumje nad sosedovimi otroki, saj jim je pisateljeva mati včasih posvečala veliko pozornosti.

Če primerjamo črtico z današnjim časom, lahko ugotovimo, da večjega pomanjkanja hrane še ni opaziti, odnos do hrane pri otrocih pa je temu primeren. Vsakomur od nas se zdi hrana sama po sebi umevna. Do nje imamo spoštljiv odnos, je pa res, da o njej ne razmišljamo v tolikšni meri in na takšen način, kot bi, če bi je tudi nam pričelo primanjkovati. Hujšega pomanjkanja na srečo še ni opaziti, čeprav vedno pogosteje poslušamo in beremo, da hrane v današnjem času nekateri le nimajo na pretek.

Dobro bi bilo, da bi bili ljudje solidarni med seboj, da bi znali prepoznati človeka v stiski in mu skušali pomagati.

Sam mislim, da v današnjem času nihče od nas otrok ne bi smel biti lačen, zato sem vesel, ko zasledim, kako dobrodelne organizacije poskušajo pomagati. Nazadnje sem bil navdušen nad Anino zvezdico. Mogoče bi tudi v okviru šol na našem koncu organizirali podobne akcije. Prepričan sem, da bi se mnogi z veseljem odzvali.

Žan Adam, 7. c

Linorez: Nika Šapek, 7. c

Fotografija je iz arhiva družine Volker.

Ob branju Prežihovih črtic sem se vživel v besedila, ki sem jih prebral. Všeč mi je predvsem to, da je pisal o svojem življenju. V zgodbicah prepoznamo tudi ljubezen do matere in babice, kar je zelo lepo. Kakor sem jaz prebral knjigo *Solzice*, sta jo prebrala tudi moja starša. Poznata pa tudi veliko ostalih Prežihovih del.

Moj oče Vinko je kot sedemletni deček igral v filmu *Boj na požiralniku* najmlajšega sina Lekšija. Ko mi o tem pripoveduje, pravi, da je bilo lepo nastopati, a je imel tremo, kamer pa se ni bal. Igral je v treh slovenskih filmih, vendar je ta najbolj znan. Mislim, da je bil v mladosti kar se da pogumen fant. Tudi sam želim kdaj igrati, da se preizkusim.

Primož Volker, 7. c

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Zgodbica *Solzice* mi je bila všeč, ker je Voranc svoji mami že navsezgodaj prinesel šmarnice in ona je od ganjenosti imela solze v očeh.

Danes dobivamo otroci drugačne pisanke, kot so jih dobivali nekoč. Mislim, da večina dobi v današnjem času skromnejša darila. Vem pa, da nekateri dobijo preveč denarja in ni mi všeč, ker se s tem hvalijo.

Ana Vegmaher, 7. a

Vir: https://encrypted-tbn3.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRqK_i9lkhjtF9MRI671XFxhYnVJWZY74cQ8gniYQJ21b_qa4quA.

Sploh si ne znam predstavljati, kako je biti reven, hoditi bos ... biti zaradi revščine osamljen. Moj obrok bi bil samo kos kruha ali dva. Zeblo bi me, ker bi bil brez čevljev in brez oblačil ... Bi me bilo sram pred sošolci in vrstniki? Večina Prežihovih otrok je bila prav revežev in preživeli so svoj čas otroštva, kot ga bomo mi, čeprav nam je dosti lepše.

Ne morem in ne znam si predstavljati življenja brez mame. Doma imamo dovolj hrane, hladilnik nikoli ni prazen. Prežihovi otroci pa so živeli brez mame in niti kruha niso imeli na mizi. Prijazna sosedova mati jim je vedno dala nekaj za pod zob, ko so prišli k njej. Nepredstavljivo se mi zdi, da bi danes moral nositi že ponošena in zakrpana oblačila, kot so jih ti otroci.

Tomaž Šinigoj, 7. c

Kuharjevi so živeli v stari kmečki hiši. Tu se je Lovra po tedanji šegi prijelo ime te domačije. Ime Voranc pa je ljudska izpeljanka imen Lovro, Lovrenc, Lorenc. Za branje ga je navdušila mati. Imela je izreden spomin ter smisel za kmečko tradicijo, znala pa je tudi čudovito pripovedovati.

Njegova dela spadajo v obdobje socialnega realizma, saj v njih opisuje kmečko življenje in usodo »malih ljudi«. Njegova dela se mi zdijo zelo poučna, saj si danes takšnega življenja ne znamo več predstavljati.

Linorez: Žan Adam, 7. c

Zbirka *Solzice* je bila Prežihova zadnja izdana knjiga še v času njegovega življenja. Spada med dela za otroke in mladino. Med njimi je črtica z istoimenskim naslovom, za katero je Prežih prejel Prešernovo, Levstikovo in zvezno nagrado. Ob branju sem se zlahka vživel v like, saj so zelo nazorno in čustveno opisani. Predvsem sta me očarala dečkov pogum in njegova ljubezen do matere.

Tine Pogorelec, 7. c

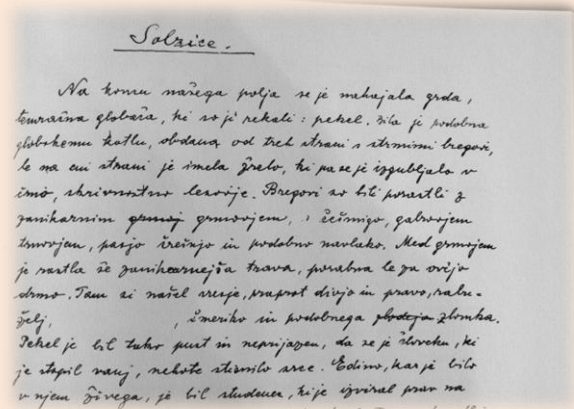

Linorez: Janja Britovšek, 7. a

Prežih je že v rani mladosti začutil sovraštvo do gospode, grofov, žandarjev. Spoznal je trdo domače delo. Kot otrok je pasel krave in vozil volovsko vprego. Znal je orati, kositi in podirati drevesa v gozdu. Izobraževal se je sam, se naučil brati, saj mu njegov oče ni dovolil šolanja v gimnaziji. Leta 1919 se je zaposlil kot delavec, kasneje pa je postal uradnik v Thurnovi jeklarni na Ravnah. Živel je v Parizu, Moskvi in na Dunaju. Do začetka druge svetovne vojne se je umaknil iz politike in se posvetil pisanju. Solzice so bile zadnja njegova knjiga. Drži se je prav poseben čar. Iz nje veje neizmerna ljubezen do matere, maternega jezika, človeka in domovine. Enajst črtic, enajst biseroz iz pisateljve mladosti nas ob prebiranju vedno znova prevzame. Črtice so mi všeč, ker so avtobiografske. V njih Prežih opisuje svoja čustva in doživetja skozi svojo mladost. V zgodbe in dogajanje sem se vživela in ob branju razmišljala, kaj bi storila, če bi bila na njegovem mestu. Pisatelj nas neprestano

opominja, kako pomembna je materinščina, ki je nikoli ne smemo zatajiti.

Zala Košak, 7. a

Rokopis Solzic. Foto: Vanja Benko.

Črtica *Ajdovo strnišče* mi je bila zelo všeč, ker govori o ljubezni, ki jo je čutil do babice. Ni hotel, da se babici kaj zgodi, a čez nekaj tednov, ko je umrla, je začutil veliko bolečino. Še zadnjič je hotela delati na zemlji, ki jo je potem vzela k sebi.

Nika Krivec, 7. c

Ajda. Foto: Anja Benko.

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Prežihov Voranc je napisal tudi zgodbico *Potolčeni kramoh*, ki se mi je še posebej vtisnila v spomin, saj sem imel podobno izkušnjo, kot jo je imel Cencelj. Zaradi mojega priimka so me v prvem razredu sošolci pogosto zafrkavali. Počutil sem se nemočnega, saj ga nisem mogel spremeniti. Doma sem spraševal, zakaj se moram pisati ravno tako. Po navadi sem bil takrat, ko me je kdo klical z grdimi, žaljivimi in norčavimi besedami, zelo žalosten in hkrati sem postal agresiven. A sem vseeno našel prijatelje, ki se niso norčevali in se jim moj priimek ni zdel kaj drugačen od drugih. Ti sošolci so še danes moji najboljši prijatelji.

Tilen Maček, 7. a

Knjiga *Solzice* mi je bila všeč, ker Prežih opisuje svoje otroštvo. Zgodbice so tudi zelo čustvene. Najbolj všeč mi je bila črtica *Solzice*, saj je kot deček premagal strah in razveselil mamo.

Ermin Mulalić, 7. a

V knjigi *Solzice* so opisani resnični dogodki iz pisateljevega otroštva in velika ljubezen do matere. Zgodbe so poučne, saj se iz njih ogromno naučimo: kako premagamo strah, če si tega dovolj močno želimo ali če želimo nekoga osrečiti. Četudi si reven, lahko najdeš način, da komu pričaraš nasmeh na obraz.

Maruša Česnik, 7. c

Zgodbe so mi všeč in lahko smo ponosni na našega pisatelja. Dogodki so se odvijali blizu našega doma in vidimo, kako so otroci včasih preživljali svoje otroštvo. Kljub revščini so živeli v ljubezni. Iz črtic razberemo, da je Prežih imel svojo mamo zelo rad. Zaradi nje je premagal strah in se podal v Pekel. To je storil, da bi ji pokazal, kako rad jo ima. Za srečo torej ne rabiš veliko.

Matija Česnik, 7. c

Tedaj je Nacej pokazal na levi žep in zaklical s kislim obrazom in glasom, ki je šel na jok: »Teta, tu je še en devžej!«

Nacej je s tem stavkom želel Vorančevi

materi pokazati,

da je en žep še prazen. Mislim, da se bo ta revščina začela pojavljati tudi pri nas v Sloveniji, saj je vse več ljudi na robu revščine, ker narašča brezposelnost in ukinjajo socialne pomoči.

Tina Tušek, 7. a

Vir:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/sl/1/1b/Levi_dev%C5%BEEj-naslovnica.gif

Linorez: Janja Saberčnik, 7. c

PREŽIH & PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Lovro Kuhar – Prežihov Voranc je bil uspešen pisatelj in politik. Napisal je veliko del za mladino in odrasle. Eno najbolj znanih del je zbirka *Solzice*, v kateri je pisal o svojem otroštvu. Zgodbe so kratke, doživeto in čustveno napisane. Meni osebno je najljubša prva črtica *Solzice*, saj opisuje ljubezen do matere. Menim, da danes premalo izkazujemo ljubezen svojim najdražjim.

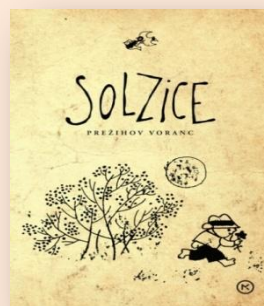
Tina Geč, 7. a

Moji najljubši črtici iz zbirke *Solzice* sta *Solzice* in *Potolčeni kramoh*. Podobno kot Prežihu, ki se je bal Pekla, se je zgodilo meni, ko sem moral prestopiti šolski prag. Takrat nisem hotel stopiti v novi prostor in spoznati drugih otrok. A kasneje se je izkazalo drugače. Dobil sem nove prijatelje, posebej enega. Ko so nas "mešali" iz petega v šesti razred, so naju dali v različna oddelka. Takrat sem mislil, da sem ga izgubil, a sva še danes nerazdružljiva.

Jaka Breznik, 7. a

Ko sem prebrala *Ajdovo strnišče*, me je stisnilo pri srcu, ko sem videla, kako se babica muči pri žetvi ajde. Če bi bila to moja babica, bi jokala, ko bi jo gledala in ji ne bi pustila delati.

Kristina Čebul, 7. c

Solzice, založba Mladinska knjiga, 2010,
spremna beseda: Jože Koruza. Vir:
http://www.bukla.si/upload/book_media/3789/3789/4583_170x260.jpg

Knjiga *Solzice* mi je bila zelo všeč, ker je Prežihov Voranc v njej opisoval svoje dogodke iz otroštva. Iz zgodb se veliko naučimo in so mi bile prijetno branje.

Najbolj všeč mi je bila črtica *Solzice*, ki pripoveduje o malem Vorancu, ki je moral pasti živino. Najtežje mu je bilo, kadar so mu živali ušle v Pekel, saj je bilo tam zanj grozljivo. Nekega dne je zvečer slišal, kako si mati želi nesti v cerkev solzice, ki pa so rasle le v temačnem Peklu. Premagal je strah pred globačo in mater ob jutranji zarji razveselil s šopkom dehtečih solzic.

Iz zgodbe sem se naučil, da lahko strah premagamo, če komu želimo izpolniti željo. Z majhno pozornostjo lahko naredimo veliko dobrega.

Tilen Kolenc, 7. a

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Moja mama je bila botra sestrični Evi. Večkrat jo je vprašala, kaj bi rada za pisanko. Nikoli ji ni želela odgovoriti. Le kislo se ji je nasmehnila. Mama je povprašala njeno mamo, ki ji je zaupala, da si Eva želi šivalni stroj. Potem se je začel lov po trgovinah. Hodili smo od Mercatorja, Pikapolonice in do tehničnih trgovin. Ko smo našli pravega, se je mama oddahnila, da ima pisanko.

Na velikonočni ponedeljek smo se dobili pri babici na kosilu. Ta dan je zaradi dobrot in otroškega pričakovanja vedno nekaj posebnega. Na vratih je pozvonil zvonec, planila sem v zrak, saj sem mislila, da je moj boter Janez. A bila je Eva. Zelo sem bila razočarana, saj sem si želela svojo pisanko. Premajhna sem še bila in nisem vedela, da bom tudi jaz dobila svoje darilo. Eva ni skrivala veselja. Počasi in previdno je odpirala paket. Pazila je, da ne bi poškodovala škatle. Ko je zagledala šivalni stroj, je glasno zavriskala. Zelo ga je bila vesela. Mami se je še enkrat zahvalila. Ni ji šlo v glavo, kako je vedela, da si želi prav to. Jaz pa sem bila na trnih in jeza v meni je rasla. Takrat je na srečo prišel moj boter Janez in v škatli sem zagledala rolarje. Objela sem ga okrog vratu in ga cmoknila na lice. Zelo sem bila vesela, mogoče celo bolj kot Eva. Zelo rada se rolam in moji stari rolarji so mi bili premajhni. Dobila sem še ščitnike in rdečo čelado z lučko. Takoj sem se obula in opremila in že sem veselo rolala.

V tem dnevu sem spoznala, da tudi če nisi prvi, si lahko srečen in vesel. Ta dan je bil res krasen.

Janja Britovšek, 7. a

Ko sem prebiralala knjigo *Solzice*, sem se spomnila na babico, ki mi vedno pripoveduje o svojem otroštvu, podobno kot je pisal Prežih. Težko primerjam babičino otroštvo s svojim v današnjem času.

Voranc je svoje starše zelo spoštoval. To sem opazila, ko sem v knjigi brala, kako jih je vikal ali onikal in jim ni mogel vedno povedati, kar je mislil. Bal se je očeta in ga tudi bolj ubogal kot mater. Starše je ubogal na prvo besedo. Danes pa se otroci velikokrat tudi obotavljamo in ne naredimo

Foto: Tisa Praprotnik.

takoj, kar nam odrasli naročijo. Voranc ni mogel dobiti vsega, kar si je zaželel, danes pa je že v navadi, da dobiš, kar si zaželiš. Hodili so peš, tudi če je bila razdalja zelo dolga, danes pa se peljemo skoraj do sosedu. Pred pričetkom pouka so peljali živino na pašo. Mi vstanemo zadnje minute in se odpravimo v šolo. Naše šolske potrebščine so novejša in boljše od njihovih. Imeli so le tablico in kredo. Učitelji so bili zelo strogi. Otroci so jih dobili s palico po prstih ali pa so morali klečati v kotu na koruzi, kadar so bili poredni in neubogljivi. Starejše sošolce je Prežih imenoval tovariš. Na njihovem jedilniku ni bilo vedno belega kruha, zadovoljni so bili že s suhim sadjem ali s koščkom kruha. Naše malice so danes bogatejše, pa še nismo zadovoljni ...

Skratka, danes imamo vsega na pretek, učitelji so prijazni in popustljivi. Naše otroštvo je lepo in brezskrbno.

Ana Štern, 7. a

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Iz zgodb sem si predvsem zapomnil to, da so ljudje živeli v revščini, ki jih je pestila, vendar so se po svoje znašli in včasih sploh niso česa pogrešali. Prav tako iz zgodb vidimo, da imajo ljudje svoja imena z namenom in so užaljeni, če jih kličemo po vzdevkih. Naučil sem se, da kadar se nečesa bojimo, ko nas je strah, to premagamo tako, da se z njim soočimo.

Najbolj všeč so mi bile črtice *Solzice*, *Tri pisanke* in *Dobro jutro*.

Jan Šteharnik, 7.a

Linorez: Klemen Poročnik, 7. c

Zgodbe v knjigi *Solzice* so mi zelo všeč, saj Prežih v njih opisuje svoje otroštvo. Najbolj všeč mi je bilo to, da je kot fant bil veliko v naravi in je pasel krave in »bicke«. Všeč mi je bilo tudi to, da v nobeni zgodbici ni računalnikov in avtomobilov (takrat jih še ni bilo).

Nik Veber Nikolov, 7. a

Prežihova dela so zajeta v učno snov osnovnih in srednjih šol. Z njimi širimo znanje o pisatelju in spoznavamo njegovo življenje in njegov način pisanja. Vesela sem, da so po njegovih delih posneli tudi nekaj slovenskih filmov.

Nika Krivec, 7. c

Risbe jajčk so izdelki šestošolcev: Mete Djura, Hane Mikič, Anžeta Šteharnika in Neže Zabev.

8.3 Svetneči Gašper – naš kulturni dan

V četrtek, 7. 2. 2013, dan pred kulturnim dnevom, smo se učenci sedmega, osmega in devetega razreda odpravili v Kulturni center, kjer smo si ogledali film *Svetneči Gašper*.

Mitja Šipek. Foto: Anja Benko.

Najprej je nekaj besed o kulturi in kulturnem dnevu spregovorila učiteljica Bojana Verdinek, ki je govor nadaljevala z dobrodošlico našemu gostu Mitji Šipku. S pesmijo Koroška pesem sta ga pozdravila Maruša Dolinšek in Aljaž Dobnik (na kitaro ju je spremljal Oskar Serec). Škoda, da nismo prej vedeli, da bo g. Šipek prišel med nas, saj bi se lahko bolje pripravili in na začetku skupaj zapeli njegovo pesem, katere refren se glasi:

*O, srutej ubogi, pozabi na vse,
zapoj si, zajuckaj, lej pô pa vse gre.
Korošci smo zmirom za mušt'r bili,
na svieti ni guršeh, ne bulšeh lidi.*

Vseeno smo se na moč potrudili in naši trije učenci (Marko Pavleković, Špela Živič in Nika Jelen) so izvedli pogovor z gostom. Povedali so nekaj o njegovem življenju, delu in ustvarjanju, nato pa so mu postavili vprašanje, da je sam dodal kakšno zanimivost. Z veseljem smo prisluhnili zanimivemu pripovedovanju. Med nami je bil tudi režiser filma Josip Košuta. Zaželel nam je lep ogled filma in dodal le nekaj spodbudnih besed o življenju ter naši pripadnosti Koroški in Sloveniji.

Film ima težko vsebino. S tem misliva, da morda ni primeren za vsakogar. Prav zato smo si ga ogledali le učenci predmetne stopnje. Slišali smo tudi preklinjanje, kakršnega danes ne poznamo, saj izrazov 'mojkršenduš', 'arduš', 'gajžvani duš' in 'krvavi duš' ne uporabljamo več.

Misliva, da je prav, da smo si ogledali ta film, saj se moramo v svojem življenju naučiti sprejemati in vrednotiti tudi drugačno umetnost, kot jo poznamo in smo je vajeni.

V imenu učencev in učenk nivojskih skupin 9. r. zapisali Zala Skitek in Zala Miklauc.

V pogovoru z učiteljico smo po ogledu filma povedali in zapisali naslednja pozitivna in negativna mnenja.

Menimo, da bi bilo bolje, če bi si posneti letni časi sledili v časovnem zaporedju. S tem bi bila simbolika Gašperjevega življenja primerneje prikazana z njegovo starostjo in smrtjo (v listopadu je prišel k Vožniku). Morda bi lahko bil film krajši in dogajanje bi se lahko odvijalo v hitrejšem tempu, a tempo življenja je bil včasih počasnejši kot danes.

Posebej všeč nam je bilo, da so nastopali Korošci in Korošice, ki so govorili v koroškem narečju. Bilo je veliko prizorov iz narave, domače pokrajine in glasba je ustrezala vsebini.

*V imenu nivojske skupine zapisal
Sebastjan Cesar, 9. r.*

Film Svetneči, katerega avtor je Josip Košuta, je posvečen 85-letnici koroškega kulturnika Matije Šipka, ki je upodobil Prežihov lik Svetnečega Gašperja kar s svojimi 1227 uprizoritvami v obliki monodrame. S tem se je trdno zasidral med legende.

Film je esej o smrti, ki hoče govoriti in govori o življenju – za nazaj. Dogajanje spremlja koroško narečje, koroška pokrajina in glasba, pod katero spada tudi nekaj ljudskih koroških pesmi. Film je drugačen od Šipkove monodrame, saj v njem nastopa več oseb, katere v monodrami niso uprizorjene. Večina igralcev je prvič nastopila pred kamerami in lahko rečem, da so se res izkazali.

Na koncu bi rad dodal še svoje osebno mnenje. Če gledam stvar s strani glasbe in podob pokrajine, mi je bil film všeč in me je pritegnil. Ko pa razmišljam o sami tematiki in prikazovanju prizorov, ki prikazujejo odnose med Gašperjem, Vožnikom in ostalimi nastopajočimi, mi ni pri srcu. Motilo me je dejstvo, da je bilo v filmu tako malo govora in se je veliko stvari ponavljalo. Je pa narava povedala svoje.

Tadej Klobučar, 9. r.

Ta film mi je bil bolj kot ne všeč, vendar me je nekaj stvari le motilo. Velikokrat sem opazila, da so se dogodki ponavljali, vmes je bilo preveč prikazovanja narave in za moje pojme se je film prepočasi odvijal in prišel do bistva. Vendar mi je bila igra igralcev nasploh všeč, še posebej Mitja Šipek. Zelo pozitivno se mi je zdelo, ko se nam je na kratko tudi sam predstavil. Film mi je bil všeč in dobro odigran.

Pika Primik, 9. r.

Film je bil zelo zanimiv, saj je bilo vse govorjeno v koroškem narečju. Motilo me je edino to, da so se nekateri prizori ponavljali.

Miha Pepevnik, 7. a

Film mi ni bil najbolj všeč. Mislim, da ni primeren za naša leta, saj še ne razumemo take umetnosti. Spet pa je prav, da se učimo in naučimo sprejemati drugačno filmsko umetnost, kot smo je vajeni. Nekaterih narečnih besed nisem razumela. Najbolj zanimivo in všeč pa mi je bilo, ko je na oder stopil Mitja Šipek in odgovarjal na vprašanja naših učencev.

Tisa Praprotnik, 7. a

Film Svetneči Gašper mi je bil zelo všeč, saj so govorili v koroščini. Bil je zanimiv še zaradi tega, saj sem prepoznala domačo pokrajino. Uživala sem.

Tina Tušek, 7. a

Film je bilo prijetno gledati, ker se je vse dogajalo izven mesta, ker so v njem igrali domačini in so govorili v koroščini.

Matic Račel, 8. b

Všeč mi je bilo to, da v filmu ni bilo nobenega avtomobila in je vela iz njega domačnost.

Nik Veber Nikolov, 7. a

Moje mnenje o filmu ni najbolj pozitivno. Ponavljanje scen mi ni bilo všeč. Bil pa je zelo čustven in to mi je bilo všeč. Zgodbo sem težko razumel, čeprav smo se pri pouku o njej že prej pogovarjali.

Jaka Breznik, 7. a

Šola na Strojni. Vir: iz arhiva Osnovne šole Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem.

Film je bil zanimiv, posebej zato, ker je bilo v njem predstavljeno življenje nekoč (kmečka oblačila, svetili so si s petrolejkami, prostori so bili drugače opremljeni kot danes). Posebej všeč mi je bilo to, ker je bilo snemano v Strojni, kjer sem doma.

Larisa Obretan, 8. b

Film Svetneči Gašper mi je bil všeč, ker je napisan po noveli Prežihovega Voranca *Pot na klop*. Všeč mi je tudi, da smo pred filmom spoznali glavno osebo Mitjo Šipka. Prikazano je, kako se je Gašper trudil, da bi prišel na kmetijo ter legel na klop, kjer je umrl. Prikazan je kot grob, žilav mož, ki ima dobro srce. Zdi se mi, da je bil večini film všeč. Bili so veseli, da so ga videli.

Tine Pogorelc, 7. c

Pred začetkom predstave smo morali predolgo čakati, da so nas spustili v dvorano. Potem so se nekateri rinili, čeprav je imel vsakdo v roki svojo vstopnico, torej svoj sedež. Film se mi je sprva zdel dolgočasen, ker so se ponavljali prizori. A prikazana zgodba Gašperjevega življenja nam je približala življenje vaškega posebneža. Kulturni dan je bil kljub temu zelo dober, saj smo iz filma in uvodnega pogovora z g. Šipkom izvedeli, kako so nekoč živeli.

Luka Bosman, 8. a

Mitja Šipek. Vir: http://boa.czp-vecer.si/VECER2000/20121027/3115823_1-700.jpg.

Na sredini je bilo žalostno, ampak vem, da je bil film vreden ogleda. Ni mi bilo všeč, ker so veliko preklinjali.

Klemen Poročnik, 7. c

Film mi je bil všeč in zanimiv. Lahko bi bil daljši in bi v njem več govorili.

Primož Volker, 7. c

Film nam je bil všeč, ker je v njem prikazano, kako so nekoč živeli na kmetih. Mnogi so pogrešali več govora, a prizori so povedali svoje.

Sašo, Tomaž, Žan, Janja ... iz 7. c

Od vsega sem si najbolj zapomnil besede Josipa Košute. Bile so polne inspiracije. Rekel je: »Človeku lahko marsikaj vzameš, le ponosa ne.«

Andraž Štosir, 9. r.

Ker smo Slovenci v narodni krizi, se sprašujem, ali danes še obstaja kdo, ki bi koga sprejel pod svojo streho, kot je kmet Vožnik Gašperja.

Taja Nardin, 9. r.

Film mi je bil še kar všeč, ker so se v njem dogajale zanimive stvari. Najbolj všeč pa mi je bilo, ko je Gašper rekel, da je kuhan mošt (ta strupena čežajna) zanič in bi še pes crknil, če bi mu to ulil na rep.

Jure Turjak, 9. r.

Meni se je zdel film zelo dober, ker imam rad narečje in ker je bilo snemano blizu nas. Enkrat je kamera pokazala tudi našo kmetijo. Mitja Šipek je zelo razgledan človek. Veliko sem na prireditvi izvedel o njem in njegovem delu. Naši učenci so lepo zapeli in zaigrali njegovo pesem. Kulturni dan mi je bil všeč.

Gašper Štriker, 9. r.

PREŽITI s PREŽITOVCI in v PREŽITOVCIH

V filmu sem občudovala naravo in všeč mi je, kako so jo prikazali. Celotno dogajanje sem razumela, ker me zgodba o Svetnečem Gašperju zanima. Film sem gledala že drugič in me je znova očaral. Lepo je gledati in videti film v koroškem narečju. Mitja Šipek je govoril o kulturi in iz tega sem si najbolj zapomnila stavek, ko je dejal, da moramo ljudje držati skupaj, ker samo mi ustvarjamo kulturo. Sem pa posebej ponosna, ker je dedek igral kmeta Vožnika in prav zato mi film še več pomeni.

Urška Kumprej, 9. r.

V filmu sem občudovala naravo, sploh pa g. Šipka, ker je že toliko star in še vedno dela na »polno«, občuduje kulturo in se ukvarja z njo. Film se mi je zdel prijeten. V spomin se mi je vtisnil prizor, ko je župnik Gašperja nagnal iz cerkve, ker je pil. Meni osebno to ni velik greh.

V govoru J. Košute pa me je najbolj očaralo to, da nam je jasno in glasno s ponosom rekel, da je Korošec in da naj bomo ponosni na svoj govor.

Sara Fortek, 9. r.

Pogovor z Mitjo Šipkom mi je bil zelo všeč, ker je z nami delil misli o svojem ustvarjalnem življenju. Lahko smo veseli, da imamo na Koroškem takega človeka.

Monika Kobolt, 9. r.

8.4 Učenke Literarnega kluba o *Samorastnikih*

Pri izbirnem predmetu Literarni klub smo si ogledali filmsko stvaritev *Samorastniki* po literarni predlogi Prežihovega Voranca. Prebrali smo tudi novelo in kot že velikokrat ugotavljamo, smo tudi mi prišli do zaključka, da film največkrat ne izpolni naših pričakovanj. Knjige so po navadi napisane bolj doživeto ter čustveno, zgodbe so podrobneje napisane.

Tako film kot knjiga sta me očarala in ganila obenem. Lika Mete in Ožbeja sta se mi globoko vtisnila v srce in dušo. Spoznala sem močno ljubezen med mlado deklo Meto in bogatim Karničnikovim sinom Ožbejem. Spontano sta se zaljubila in njuna ljubezen je bila čista ter iskrena. Ni bila posledica dogovorov ali prisile, ki je bila v tistih časih nekaj čisto vsakdanjega. Ljubezen med bogatim, bodočim gospodarjem Karnic ter revno in preprosto Meto je bila seveda nemogoča in prepovedana. Gospodar Karnic – Ožbejev oče je bil trd in krut boj proti njuni ljubezni in za ohranitev posestva za naslednje rodove. Sadovi mladostne ljubezni so bili otroci, ki so rasli kot gobe po dežju in niso smeli nositi očetovega imena. Bili so pankrti, zasmehovani in ponižani od takratne družbe. Meta je bila zaradi zveze kaznovana, toda ponižno je prenašala vse muke in bolečino. Ljubezni se ni odpovedala. Bila je trd boj proti takratni družbi, Ožbej pa ji pri tem nikakor ni bil v pomoč. Bil je slabič in si ni upal zoperstaviti svoji družini ter neizprosnemu očetu. Karničnikove je nesporazum v družini med očetom in Ožbejem pripeljal do propada. Pankrtska mati Meta je bila predstavnicca malega človeka in je trpela zaradi krivičnih družbenih razmer. Bila pa je vztrajna, trdoživa, uporniška in samozavestna, kar pa nikakor ne moremo reči za Ožbeja.

V takratnem času je socialna razlika med Karničniki in Hudabivniki predstavljala velik in nepremostljiv problem. Dandanes take Mete srečamo na vsakem koraku, so zvezde stalnice v naši družbi. So matere samohranilke, naše znanke, sosede, ki pa jih družba ne zaznamuje kot manjvredne in nespoštovane. So pogumne, ker kljub težkim gospodarskim in ekonomskim razmeram same skrbijo za otroke in jih vzgajajo.

Ljubezen praviloma ne izbira med bogatim in revnim, pač pa so spoštovanje, zaupanje, sreča v dvoje, sorodna duša in želja po skupnem življenju ter ustvarjanju skupne družine tisti temelji, na osnovi katerih mladi gradijo svojo prihodnost.

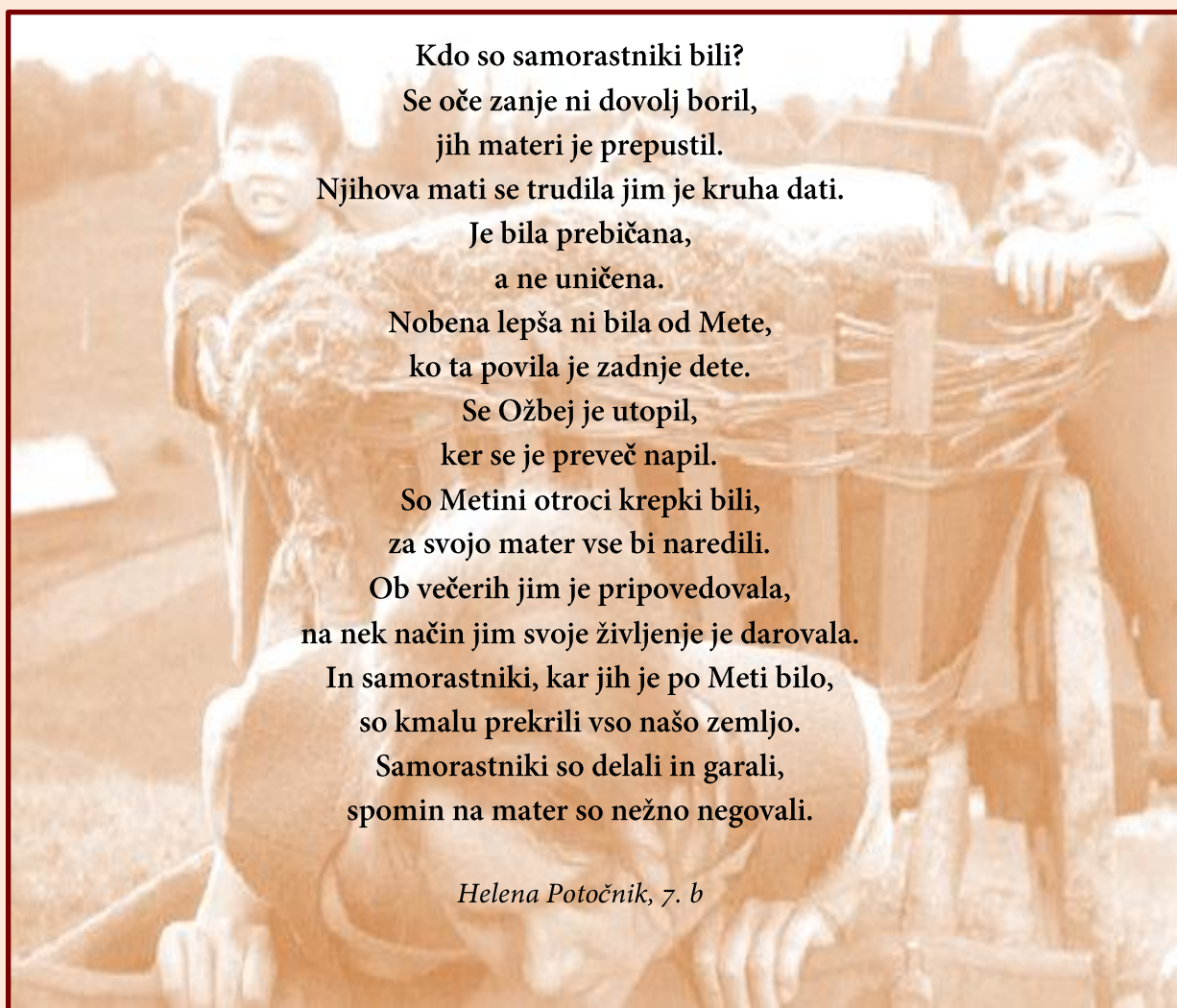
Zala Košak, 7. a

PREŽITI s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Knjiga in film *Samorastniki* sta mi zelo všeč, saj sta zanimiva in se iz njiju marsikaj naučiš o življenju nekoč. Meni sta všeč knjiga in film, vendar iz knjige izveš več podrobnosti. Sama sem najprej pogledala film, nato prebrala knjigo, zato nekaj stvari sprva nisem razumela. Priporočam vam, da najprej preberete knjigo in nato pogledate film. V knjigi je mučenje Mete podrobneje opisano in že skoraj sam začutiš njeno bolečino. V filmu njene rane niso nazorno pokazane, ko so jo bičali in ji žgali predivo na dlaneh. Očitna razlika je še v tem, da imata Ožbej in Meta v filmu pet otrok, v knjigi devet.

Najbolj všeč so mi Metine besede, ko je svojim otrokom povedala, da so samorastniki in kako jih je učila, da bodo enkrat tudi oni imeli svojo pravico na svetu, saj jih bo čez deset let že desetkrat ali stokrat toliko.

Zala Gorenšek, 7. b

Kdo so samorastniki bili?
Se oče zanje ni dovolj boril,
jih materi je prepustil.
Njihova mati se trudila jim je kruha dati.
Je bila prebičana,
a ne uničena.
Nobena lepša ni bila od Mete,
ko ta povila je zadnje dete.
Se Ožbej je utopil,
ker se je preveč napil.
So Metini otroci krepki bili,
za svojo mater vse bi naredili.
Ob večerih jim je pripovedovala,
na nek način jim svoje življenje je darovala.
In samorastniki, kar jih je po Meti bilo,
so kmalu prekrili vso našo zemljo.
Samorastniki so delali in garali,
spomin na mater so nežno negovali.

Helena Potočnik, 7. b

Vir: http://www.genspot.com/Handlers/Photos.ashx?size=L&photo_id=90071.

Vir: http://www.kpm.si/modules/publikacije/uploads/scan0003_copy1.jpg.

Meta in njeni otroci predstavljajo upornike tistega časa, ki se kljub nizkemu stanu borijo za svoje pravice, ki jim tudi pripadajo. Knjiga in film sta mi bila zelo všeč, še posebej zato, ker tudi danes najdemo marsikatero podobnost z zgodbo. Zdi se mi, da se podobne zgodbe dogajajo ženskam v manj razvitih deželah Afrike pa tudi v deželah bližnjega vzhoda. Mama mi je povedala nekaj naslovov knjig, ki opisujejo podobne žalostne zgodbe o krivicah in trpljenju žensk. Marsikje na svetu deklice nimajo pravice hoditi v šolo in hodijo par korakov za možmi, najbolj žalostne se mi pa zdijo zgodbe s Kitajske, kjer so ob rojstvu deklico ubili. V deželah na vzhodu imajo še danes fantje in moški veliko večjo ceno kot deklice in ženske.

Ponosna sem, da živim v deželi, kjer je enakopravnost med spoloma na vseh področjih življenja. Vsem deklicam na svetu pa privoščim, da bi lahko živele v svetu enakopravnosti in pravičnosti.

Tisa Praprotnik, 7. a

Film in knjiga *Samorastniki* sta mi bila zelo všeč, še posebej zadnji del, v katerem mati govori svojim otrokom samorastnikom. Razmišljam o tem, na kako krut način so Meto kaznovali (slečeno so bičali in ji na dlaneh žgali predivo). Premožen Ožbej bi se moral omožiti s sebi enako žensko, vendar se je zaljubil v revno bajtarsko Meto. Njune ljubezni okolica ni sprejela in zgodba se tragično konča (Ožbej umre in Meta ostane sama z otroki).

Janja Saberčnik, 7. c

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Novela *Samorastniki* je zgodba o preteklosti, zgodovini naših prednikov, o prepovedani ljubezni med preprosto Meto in sinom bogatega kmeta Karničnika, Ožbejem. To je le ena od nešteti podobnih zgodb, veselja in bede polnih življenjskih zgodb.

Že dedek mi je povedal, kako je bilo v tistih davnih časih, čeprav niso tako daleč. On je slišal take in drugačne zgodbe od svoje mame in babice. Večinoma so opisovale krivice, ki so doletele preprosta in poštena dekleta, ki so s trebuhom za kruhom prišla delat k bogatim kmetom. V teh zgodbah je bilo bolj malo ljubezni – dekle je proti svoji volji zanosilo s kmetovim sinom, bilo zato zaničevano in ko je rodila, so ji otroka vzeli ter jo spodili. Življenje je šlo dalje in zgodba se je ponovila.

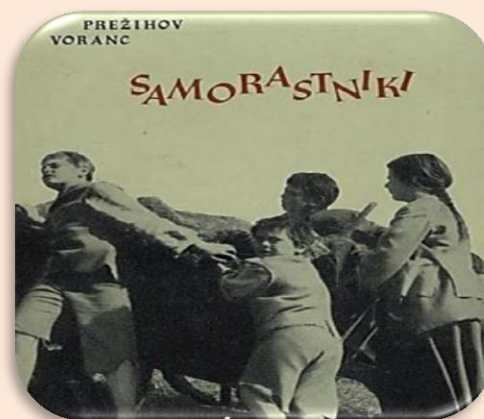
Z novelo *Samorastniki* je Prežihu uspelo ponesti bralca v čas nazaj in prikazati življenje, ki so ga živeli takrat. Hkrati je opisal ljubezen, ki je premagala hudobijo, zmago dobrega nad slabim.

Težko se postavim v Metino kožo. Seveda je imela prav in se za svojo ljubezen borila, a šlo bi tudi drugače. Prepričana sem, da so že v tistih časih poznali načine, kako preprečiti nosečnost, a jim vera tega ni dovoljevala. »Kolikor jih bo bog dal,« so ljudje govorili. Pa je njihov bog hranil od boga dane otroke? Meti ni bilo treba roditi toliko otrok, toliko mravelj po lesovih. Sama je bila kriva za veliko gorja, ki ga je prestala, a najbrž so to res bili drugi časi, časi, ki jih jaz ne razumem. Kljub vsemu pa je Meta vredna občudovanja in spoštovanja.

Podobna zgodba v današnjem času ne bi imela takega konca. Sodobna ženska razmišlja in dela drugače. Vesela sem, da je šel čas naprej in danes ne živimo več tako. A čas ni bil enako prijazen do vseh. V Indiji in še kje se take in hujše zgodbe na žalost dogajajo še danes. Tam je čas zamrznjen. Prav je, da mladi preberemo kako delo o življenju pred

nami, a nam v tem obdobju manjka pozitivnih in veselih zgodb, ki bi nas ponesle, ne v krute stare čase, temveč v lepe čase, ki si jih želimo.

Anette Kuserbanj, 8. a

Vir: http://mmc.bolha.com/2/image/64049/65945/S-prijatelj-pod-macesni---Kmecl--Samorastniki---Voranc_4d710f26bb5e3.jpg.

Doma sem si v miru pogledala slovenski črno-beli film *Samorastniki*, ki je bil leta 1963 posnet po Prežihovi istoimenski noveli. Ker so bile slike zame nerazločne (zaradi mojega vida), sem videla bolj malo, a vsebina me je začela zanimati, zato sem ga poslušala do konca.

Zgodba govori o veliki ljubezni med Meto in Ožbejem. On je dedič velike posesti na Karnicah. Sad njune ljubezni je pet nezakonskih otrok (v noveli devet). Mati in njeni nezakonski otroci so trpeli tako fizično kot psihično. Že od rojstva so bili zaznamovani in jih družba ni sprejemala. A tako Meta kot njeni otroci so bili neizmerni borci in se svojega stanu niso sramovali.

Takratne družbene razmere niso odobravale ljubezni med različnimi sloji ljudi. Veliko vlogo je poleg cerkve imela veleposestniška gospoda. Hlapci in ostali nižji sloji prebivalstva so bili neizobraženi in niso mislili ali smeli misliti s svojo glavo. Slepota so

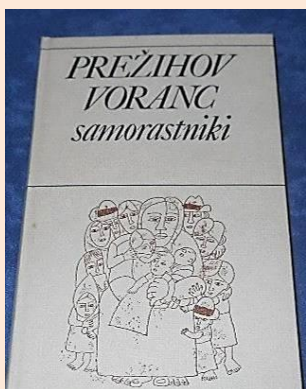
ubogali nadrejene. Ljudje niso imeli razvitega sočutja do drugih, beda in revščina sta bili stalnici tistega časa.

Danes bi se Metina in Ožbejeva zgodba razvijala srečneje. Njuna ljubezen ne bi bila prepovedana, otroci ne zaničevani. Lahko bi hodili v šolo, se igrali z drugimi in uživali pravo družinsko življenje. Njihova zgodba bi bila polna radosti, sreče in ljubezni. Škoda, da jim to ni bilo dano, saj so bili pravi borci in bi si to zaslužili.

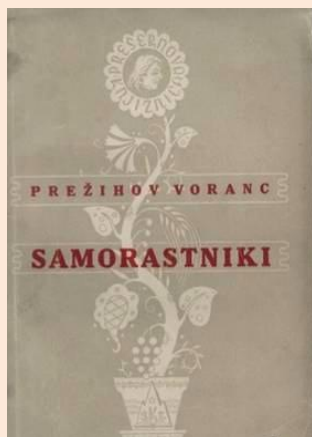
Tanja Turičnik, 8. b

Pri izbirnem predmetu Literarni klub smo si ogledali film Samorastniki, doma pa smo prebrali še novelo. Zgodba se prične s sprehodom Voranca in njegovega prijatelja na vrh slemena, kjer je nekoč živel kmet Karničnik. Skupaj si ogledujeta posestvo in hišo, v kateri živi stara gospa, ki jima začne pripovedovati zgodbo o Karnicah. Na tej kmetiji je živel star rod, nevoščljiv in ošaben. Knjiga se mi je zdela veliko boljša od filma, ker so dogodki zanimivo, napeto in slikovito opisani.

Amadeja Miševski, 8. a

Vir:
http://mmc.bolha.com/3/ima ge/138692/140240/samoras tniki_5138fbb5837ea.jpg

Vir:
http://mmc.bolha.com/3/ima ge/103046/103724/SAMORA STNIKI---PREZIHOV-VORANC_4f5f495168501.jpg

Med branjem knjige sem si slikovito predstavljala žalostno življenje Mete in Ožbeja, ki sta veliko pretrpela. V prepovedani ljubezni se jima je rodilo devet otrok (*Gal, Gaber, Mohor, Ožbej, Vid, Burga, Primož, Til in Nana, ki odrastejo kot samorastniki*). Morda se tudi danes dogajajo podobne zgodbe, kot je prepovedana ljubezen in neodobravanje s strani staršev, a menim, da se to ne bi smelo dogajati.

Film me je še mnogo bolj presunil kot knjiga. Ko gledaš prizore Ožbejevega in Metinega življenja, te stisne pri srcu. Zaveš se, kaj vse so ljudje nekoč storili, da bi ohranili ponos in mogočnost. Niso dovolili resnične ljubezni, v kateri se je rodilo devet otrok. Ker je oče mrtev, Meto pa našenejo od hiše, ostanejo otroci *samorastniki*.

Zala Kokol, 8. a

Prikaz dogodkov je že na meji, da težko razumemo, kaj gledamo oz. beremo. Bolj sem uživala ob branju novele kot ob gledanju filma. Nisem ljubiteljica knjig, v katerih se dogodki razvijajo tako hitro, ampak raje prebiram knjige, v katerih se zgodba počasneje razpleta do konca. A to je Prežih. S Samorastniki je dobro zajel trpljenje in odrekanje, kar je doživljala mati. Na koncu šele izvemo, kdo so v resnici samorastniki. Meta je požrtvovalna mama, ki jo je Voranc po mojem prikazal zaradi svoje matere, ki ji je posvetil svoje črtice. Novela je tipična mojstrovina odličnega pisatelja, kot je Prežihov Voranc, film pa je tudi navkljub omejenim sredstvom pred petdesetimi leti hvale vreden.

Nika Jelen, 8. a

8.5 *Boj na požiralniku* in *Samorastniki* – primerjalno razmišljanje med filmom in novelo ter pogled na tematiko

Film *Boj na požiralniku* po istoimenski noveli Prežihovega Voranca me je zelo pritegnil in presunil. Ne le zaradi koroškega narečja, ki ga tako spoznavajo tudi ostali slovenski gledalci in na katerega moramo biti Korošci ponosni, ampak predvsem zaradi tematike. Zelo nazorno je prikazano težko življenje kmečkega ljudstva v prejšnjem stoletju, njihovo garaško delo in boj za preživetje, saj so bili odvisni le

Vir: [http://i.ebayimg.com/t/SAMORASTNIKI-MAJDA-POTOKAR-1963-1SH-RUDI-KOSMAC-RARE-SLOVENIAN-EXYU-MOVIE-POSTER-/00/s/ODg3WDYwNg==/\\$KGrHqJ!qQE-Ye0DQ26BPn7h2iNn!~60_35.JPG](http://i.ebayimg.com/t/SAMORASTNIKI-MAJDA-POTOKAR-1963-1SH-RUDI-KOSMAC-RARE-SLOVENIAN-EXYU-MOVIE-POSTER-/00/s/ODg3WDYwNg==/$KGrHqJ!qQE-Ye0DQ26BPn7h2iNn!~60_35.JPG).

Vir: http://mmc.bolha.com/2/thumb2/118007/118568/Samorastniki--Prezihov-Voranc-_50291e296236c.jpg

od zemlje, narave in svojih rok. Vse to je kruto posegalo v življenje otrok, ki velikokrat sploh niso poznali pravega otroštva. Njihova življenja so običajno odražala življenja vseh na kmetijah, njihov strah je odseval v njihovih očeh še bolj izrazito kot pri odraslih.

Tudi ob prebiranju Prežihovih *Samorastnikov* sem bila ganjena zaradi vseh stisk in ponižanj, ki jih je doživljala Meta, ko se ni hotela odpovedati svoji ljubezni. Še globlje so razlike med revnimi in bogatimi in še bolj se zavedamo vseh krivic, ki so se godile nekoč. Ampak razmišljanje ob knjigi je lahko tudi svetlo in optimistično, saj otroci – samorastniki rastejo v pridne in delovne ljudi, ki jih je vedno več, močnejši so in pridnost bo v njihovih rokah.

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Ko primerjam Prežihov čas z današnjim, se zavedam, da gre za veliko časovno razliko in drugačen način življenja. Vesela sem, da so življenjske razmere danes boljše, da otroci niso tako obremenjeni s težkim fizičnim delom in da je življenje na kmetih danes povsem drugačno, vendar je nekaj stvari enakih še danes. Razmere v družbi se slabšajo. Boj za preživetje mnogih ljudi, na žalost tudi otrok, postaja spet kruta realnost. Danes se veliko ljudi bori za vsakdanje preživetje, mnogim se godijo krivice, ampak tudi mi moramo verjeti v lepšo prihodnost in se zanjo truditi, kot so to znali Prežihovi junaki.

Ponosna sem, da preko obeh del Prežiha spoznavamo kot pomembnega koroškega avtorja, ki nam je približal jezik in življenje ljudi.

Urša Močnik Štumpfl, 9. a

Boj na požiralniku je delo Prežihovega Voranca in je bilo napisano v času socialnega realizma. V tej noveli so opisane globoko v življenje segajoče podobe trpljenja, ponižanja, ljubezni in sovraštva do koroških kmečkih ljudi. To se predvsem kaže pri Dihurjevih, ko jim sledi nezgoda za nezgodo, ampak bogatejši prebivalci npr. župan in župnik jih vidita le kot delovno silo, ne kot ljudi. Zemlja bi lahko Dihurjem prinesla rešitev, ker pa je bila nerodovitna, imela je namreč velike požiralnike in slabe letine, se to ni zgodilo.

Vir: http://www.kinoteka.si/cache/normal_pic_film_photo_2012_04_Boj_na_poziralniku_prog_boj_na_poziralniku.tif.jpg.

Leta 1980 so po tej noveli posneli film z istoimenskim naslovom, ki smo si ga ogledali v šoli. Koroško narečje je filmu po mojem mnenju dalo neko pristnost, čeprav vsi igralci v njem niso bili Korošci, kar se je takoj slišalo po izgovorjavi. Meni osebno je bilo všeč poslušati svoje narečje, ki se je zdaj že nekako izgubilo v vseh prevzetih besedah iz angleščine in drugih jezikov. Všeč mi je bilo, da stanja niso olepševali, da ga niso hoteli pozabiti. S stanjem mislim življenje ljudi, vse tegobe. Mislim, da današnje življenje z življenjem v starih časih težko enačimo. Razlik je veliko, še več je sprememb, ki so lahko slabše ali boljše. Tudi v 21. stoletju ljudje po svetu umirajo za lakoto in izčrpanostjo, ampak vseeno je drugače. Danes si nekateri poskušamo pomagati, kolikor si lahko, včasih pa so bogatejši le zaničevali ljudi nižjih slojev. Upam, da se takšni časi ne vrnejo, čeprav moja babica pravi, da se počasi že vračajo.

Boj na požiralniku lahko primerjamo s Prežihovo novelo *Samorastniki*. Zgodba uboge Mete je prav tako kruta kot zgodba Dihurjevih. Prežih je novelo zapisal po pripovedovanju Metine najmlajše hčere Nane, ki je bila takrat že starka. Obe zgodbi izražata razliko med višjimi in nižjimi sloji. Opisujeta dogajanja iz stvarnega sveta, glavne osebe so pripadniki izkoriščenega družbenega razreda. V *Samorastnikih* gre za spopad med malim in velikim človekom iz kmečkega okolja, v *Boju na požiralniku* pa se Dihurjevi borijo proti naravi in družbi.

Če povzamem, je Prežih v obeh novelah dobro opisal takratni položaj pripadnikov nižjih družbenih slojev. Všeč sta mi in rada sem ju prebrala.

Zala Skitek, 9. b

Dihurjevi so bili revna družina s petimi otroki in majhno kmetijo. Zemlja je bila ilovnata in slabo rodovitna. Uničevali so jo tudi požiralniki, vodne žile, ki so iz globin udarjale na površje zemlje. Z naporom so vzredili dva vola, ki sta kmalu poginila. To je družino zelo prizadelo, saj sta vola poleg zemlje pomenila vir preživetja. Dihur in žena sta še bolj garala in delala tudi pri sosedih. Toda žena je zaradi pretežkega dela in trpljenja splavila in umrla. Nekoč je njihovo njivo napadel nov požiralnik, ki ga je skušal Dihur zamašiti. Pri tem se je hudo ranil in umrl. Otroci so sami skrivaj pokopali očeta. Toda ljudje so kmalu ugotovili, kaj se je zgodilo. Zemljo je prevzel bogati sosed, otroci pa so šli služiti.

Tematika v tem delu je socialnorealistična. Prikazuje, kako se Dihurji borijo za svojo zemljo in za preživetje vse do zadnjega. Na njej vztrajajo, čeprav ni ravno rodovitna. Film je bil posnet na Koroškem in rabljeno je koroško narečje. Mnoge besede in naglasi niso tipično koroški, saj je večina igralcev iz drugih krajev in niso Korošci.

Tudi v današnjem življenju se še vedno veliko ljudi trudi, da bi čim več hrane pridelali sami doma, čeprav delež kmetov upada. Veliko jih želi imeti vsaj vrt, saj je doma pridelana hrana bolj zdrava in naravna. Prihraniš tudi nekaj denarja, ampak v delo je treba vložiti veliko truda.

Če *Boj na požiralniku* primerjamo s Prežihovo novelo *Samorastniki*, so med Dihurji in Karničniki velike socialne razlike. Dihurji so revni in ponižni ljudje, Karničniki pa bogati in ošabni.

V Prežihovih časih so bili ljudje revnejši, skromnejši in bolj so morali delati. Zato so tudi znali ceniti svojo zemljo, pridelek in se boriti zanjo. Razlike med bogatimi in revnimi so bile zelo velike.

Janja Golob, 9. b

Novelo *Boj na požiralniku* je napisal Prežihov Voranc, obstaja pa tudi zgodba na filmskem traku. V filmu je prisotno koroško narečje, ki pa ni najbolj posrečeno odigrano. Glavna tematika je borba z zemljo oziroma boj za preživetje. V življenje segajo podobe trpljenja, ponižanja, ljubezni in sovraštva koroških kmečkih ljudi. To se kaže pri Dihurjevih, ko jim sledi nezgoda za nezgodo.

Prežih pripoveduje o njihovem trdem življenju na skromni posesti, kjer delujejo požiralniki. Otroci očeta spoštujejo, a se ga hkrati bojijo. Po ženini smrti Dihur prevzame vse družinske skrbi, a omaguje. Gospodarstvo začne propadati. Njihovo življenje še bolj otežujejo župnik, župan in žandarji; ti vidijo v siromaku stroj, ki naj dela za njihove koristi. Boj z novim požiralnikom, ki uničuje krompir, ugonobi Dihurja, ko pa najde žilo požiralnika, se nanj zvali skala. Strast po zemlji ga niti v zadnjih urah ne zapusti. Dihurjeva domačija pride v roke bogatega soseda, otroke pa prisilijo, da gredo služiti.

Ko primerjamo Prežihov čas z današnjim, hitro opazimo, da je bil takrat človek zelo odvisen od narave. Zaradi revščine so pošiljali otroke na delo k drugim družinam in le redko v šolo, nad njimi pa so tudi izvajali fizične kazni s pretepanjem. Lahko razberemo tudi podobnosti, ki se kažejo v premoženju. Če takrat nisi imel dovolj denarja, je bilo življenje težje iz dneva v dan, kar velja tudi za današnje dni.

Če primerjamo *Boj na požiralniku* s Prežihovimi *Samorastniki*, ugotovimo, da obe deli govorita o revnem slovenskem kmečkem prebivalstvu. V *Boju na požiralniku* je bolj poudarjen boj z naravo, medtem ko je pri *Samorastnikih* predstavljena predvsem brezposelnost revežev in boj proti gosposki družbi. V *Boju na požiralniku* si o Dihurjevih vsakdo lahko ustvari svoje mnenje, pri *Samorastnikih* pa je v ospredju ena izrazita literarna oseba.

Tadej Klobučar, 9. a

Ko berem Prežihova dela, me napolni neko posebno občutje. Živel je v težkih časih, ki si jih danes težko predstavljamo. To je bil čas vojne, trpljenja in revščine. A kljub temu je pisal zgodbe, ki še danes veljajo za ene najboljših. Vsak trenutek svojega doživljanja je znal natančno opisati, kakšne so bile razmere doma, v šoli in na vasi. Ko berem njegove črtice, si živo predstavljam dogajanje, in to mi je pri njegovih delih všeč.

PREŽIH S PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Boj na požiralniku je film, ki smo si ga ogledali v šoli, sama pa sem si ga že večkrat ogledala doma. Zdi se mi precej žalosten. Otrokom vzame naporno delo mater in na koncu požiralnik pokoplje še očeta. Ne zdi se mi pravično in humano, da so bili otroci tolikokrat tepeni in da so tako trpeli. Še posebej so podobna dejanja v današnjem času krivična in nespametna. Sicer pa mi je film všeč, saj nazorno prikazuje 'stare' čase in kmečko življenje.

Pika Primik, 9. a

Zgodba je postavljena v čas lakote tistih, ki so bili pripadniki nižjega sloja in prevlade bogatih veleposestnikov, pri katerih so si otroci služili svoj kruh, da so lahko preživeli. Da je bila lakota pri Dihurjevih res huda, razberemo iz dejanja, ko sta Neč in Pungra skovala načrt in Jaromilu ukradla krompir za ozimnico. Poleg tega jim je nagajal še požiralnik, ki jim je uničil večino pridelka.

Tiste in današnje čase bi lahko primerjala s tem, da tudi zdaj veliko družin trpi zaradi pomanjkanja in se borijo za preživetje. To novelo in film bi lahko primerjali še z zgodbo v *Samorastnikih*, ki prikazuje meni osebno še krutejšo in vidnejšo razliko revnejših in bogatejših. V nasprotju s tamkajšnjo borbo z zemljo igra v *Samorastnikih* veliko večjo vlogo prepovedana ljubezen med deklo Meto in Karničnikovim Ožbejem. Zgodbi lahko kljub nekaterim razlikam označimo za podobni, saj obe prikazujeta razliko med revnimi in bogatimi, po drugi strani pa gre pri *Boju na požiralniku* za bolj družinsko okolje, medtem ko je pri *Samorastnikih* v glavnem v ospredju ljubezen. Oba filma (zgodbi) sta mi všeč, posebej pa bi izpostavila Prežihov svojevrsten stil pisanja.

Nika Nabernik, 9. a

Družina Dihurjevih je živela na težavni zemlji. Pridelke so jim ob vsakem slabem vremenu (padavinah) uničili požiralniki. Otroci so zaradi težkega življenja morali služiti pri bogatejših kmetih, kar je v filmu tudi prikazano. A dostikrat jim ni bilo lahko in so pobegnili v varno zavetje preprostega doma. Na težki zemlji sta podlegla tudi vola. Garaštvo za osnovno preživetje družine je najprej pokopalo mater, nazadnje pa je njivo napadel novi požarilnik in vzel otrokom glavo družine. Ostali so sami, razdelili so jih po družinah, kjer so služili, njihovo skromno posest pa je prevzel bogati sosed.

Film mi ni bil všeč, saj prikazuje prizore, kot so kričanje na otroka, pretepanje, zbadanje. In to je tudi razlog, zakaj se raje izognem takim filmom in si raje privoščim kakšno komedijo. Je pa tudi res, da me je pritegnil eden od prizorov, kako je Pungra pobegnil od sosedov, kjer je služil. Prikazano je, kako se je postavil zase in se ni pustil. Odšel je domov, čeprav je vedel, da ga tam čakajo posledice. Nazorno je prikazano, kako so takrat otroci razmišljali in kako so poznali vse vrednote in samospoštovanje. Poleg tega nam film prikazuje, kako težko je bilo takrat delo otrok in žena, ki se razlikuje od našega današnjega življenja.

Zala Miklauc, 9. a

PREŽITI s PREŽITOVCI in v PREŽITOVCIH

Film je bil posnet na Koroškem in v njem sem prepoznala Strojno. Govorili so v koroškem narečju. Naslov *Boj na požiralniku* je simboličen, saj jim požiralnik sproti uničuje skromen pridelek. Na vse načine hočejo težavo rešiti, a jim ne uspe.

Qendresa Hoxhaj, 9. b

Film govori o revni družini Dihurjevih. Zemljo so jim uničevali požiralniki in vodne žile, ki so udarjale na površje. Borili so se za svojo zemljo, saj so vedeli, da je to edini način, da preživijo. Zelo jih je skrbelo za prihodnost, saj so vedeli, da od drugih pomoči ne morejo pričakovati. Glavna tema zgodbe predstavlja usodo ljudi in njihov boj za preživetje. V ospredju je predvsem zgodba o Dihurjih in njihovem težkem in krutem življenju, ki ga prikazuje, kako so vsak dan delali na poljih in travnikih in se borili za svojo zemljo. Otroke so pošiljali služiti, tam pa z njimi niso lepo ravnali. Zmerjali so jih, pretepali ... Tema je socialna, saj prikazuje, kako so jih ljudje sovražili in zaničevali, jih imeli za manjvredne.

Če primerjamo zgodbi *Boj na požiralniku* in *Samorastniki* lahko ugotovimo, da sta precej podobni. Obe prikazujeta življenje revnih (kmetov) in bogatejših (gospodarjev). Sporočata, da mali človek trpi zaradi krivičnih družbenih razmer in zaničevanja s strani bogatih. Opazimo, da so bili kmetje vztrajni, samozavestni in uporniški.

Teja Sterže, 9. a

Vsebina je na trenutke žalostna in realna. Govorica pri večini odraslih oseb ni tipično koroška, ker so se morali (na)učiti koroško narečje (bavši pa kri ščije, prevenč se je gnava vonta u lies na Svinško pvanino ...). Poznam skoraj vse otroke, ki so nastopali v filmu, ker živijo na bližnjih kmetijah, eden pa je tudi moj sorodnik. Zato me je film še posebej pritegnil.

Luka Krebs, 9. b

Pri gledanju filma *Boj na požiralniku* sem videl, kako so morali včasih otroci delati ter služiti pri drugih kmetih. Otroci so dobro govorili koroško, starejše osebe pa ne, ker niso bili iz naših krajev.

Oskar Serec, 9. b

Meni se zdi film prav »mučeniški«, ker smo v današnjem času mladi že malo preveč razvajeni in mnogi ne vemo in si niti predstavljati ne znamo, kako je opravljati delo na polju (še posebej otrokom). V filmu je morala mati Jera delati tudi med nosečnostjo, to v sodobnem svetu redkeje vidimo. Otroci se z drugimi niso najbolje razumeli, kar je bila verjetno posledica trde domače vzgoje.

Naslov *Boj na požiralniku* je tak, ker je od začetka do konca potekala borba z zemljo.

Pomeni mi v življenje segajočo podobo trpljenja, ponižanja, sovraštva in ljubezni kmečkih ljudi.

Katja Fortek, 9. b

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Film, ki smo si ga ogledali, je drama, saj je zgodba o Dihurjevih tragična. Predstavlja usodo revnih ljudi in njihov boj za preživetje. Borijo se z naravo in družbo. Njihovo zemljo uničujejo požiralniki. Toda Dihurjevi vztrajajo na svoji zemlji in se borijo z vodnimi žilami, saj ne želijo postati hlapci. Požiralniki so lahko simbol sovražnih naravnih sil, preprečujejo, da bi družina srečno živela na tej zemlji. Družbene razlike so v tem času velike in Dihurji morajo garati, saj pripadajo najrevnejšemu sloju. Zlasti je tragičen konec zgodbe, ko otroci sami pokopljejo očeta in skušajo prikriti njegovo smrt. Skrbi jih za lastno prihodnost, saj od okolja niso mogli pričakovati pomoči. Ker so revni, so popolnoma odvisni od narave in okolja, v katerem živijo. Vseeno pa ves čas hrepenijo po dobrem in pravičnem življenju. Trudijo se za svojo srečo ter imajo neizmerno voljo in vero v boljšo in srečno prihodnost.

Zgodbo bi lahko primerjali z današnjim življenjem. Tudi danes lahko vidimo, da nam narava ne prizanaša, da smo od nje odvisni, da nas narava preseneti z različnimi nesrečami, ki jih ne moremo preprečiti, lahko se samo borimo. Dihurjevi so bili izkoriščeni in to izkoriščanje lahko primerjamo z izkoriščanjem v današnjem času. Vse več ljudi ostaja brez služb, vse revnejši so in prav tako izkoriščeni. Prebijati se morajo skozi življenje in vsak dan boriti za preživetje.

Voranc tudi v drugih svojih delih opisuje koroško pokrajino, družine in njihovo vztrajnost, ljubezen in boj za življenje, preživetje ... Tako kot v zgodbi *Boj na požiralniku* tako tudi v noveli *Samorastniki* opisuje boj (v noveli *Samorastniki* boj proti družbi in okolju, ki ga obdaja, v noveli *Boj na požiralniku* pa govori o boju z naravo). Obe noveli opisujeta preprostega Slovenca, Korošca, ki mu narava in družba ne prizaneseta.

V obeh novelah lahko vidimo, kako bogati izkoriščajo revne. Tako kot je v *Samorastnikih* revna Meta in je med njo in Karničnikovimi velika socialna razlika, tako je v *Boju na požiralniku* razlika med revnimi Dihurji in njihovimi bogatimi in izkoriščevalskimi ter pohlepniimi sosedi.

V obeh delih je prikazano, kako pomembna je družinska povezanost. Ta je Dihurje pomagala do zmage nad požiralniki (čeprav na koncu oče umre in postane ta zmaga nepomembna). Karničnike pa nesporazum med očetom in sinom pripelje do propada. V ospredju vidimo tedanjega preprostega Slovenca, njegovo trdo življenje in na drugi strani bogate, ki izkoriščajo reveže in jih potiskajo na rob propada. Bogataši so takrat imeli pomembno vlogo, da so ustrahovali, jemali in izkoriščali reveže. Mali človek je bil ubog in trmast, vztrajnost mu je pomagala, da se je prebil iz dneva v dan.

In kako je danes? Veliko družin se prebija skozi življenje. Vse več je revnih, brez zaslužka, obleke, hrane. In današnji človek lahko vidi, da se ne more boriti proti naravi ter da smo od nje odvisni.

Ko tako razmišljam, se bojim, da postaja današnji čas in današnja družba vse bolj podobna preteklemu svetu, ki ga opisuje Prežih, in upam, da nas narava in ljudje, ki vladajo, ne popeljejo nazaj v kruto preteklost.

Gaja Kastelec, 9. b

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Glavna tema novele *Boj na požiralniku*, ki jo je napisal Prežihov Voranc, je borba proti požiralnikom oz. boj za preživetje družine Dihurjevih, v kateri je veliko otrok, imajo pa malo zemlje in še to jim uničujejo požiralniki. Ker so revni, morajo prenesti veliko ponižanja. Po smrti žene prevzame oče vsa opravila na zemlji in doma. Vendar vsega ne zmore. Nato pride na plano nov požiralnik, v boju s katerim izgubi življenje še on. Otroci so opravili obred, kakršnega so videli ob materini smrti. Sklenili so, da bodo povedali le stricu Sušniku. Le-ta je s seboj pripeljal še župana in druge. Po pogrebu so otroke poslali po službah, njihovo zemljo pa je prevzel bogati sosed.

Ideja želi pokazati na odvisnost človeka od narave v neizprosni socialni razmerah. Če primerjamo *Boj na požiralniku* s *Samorastniki*, ki jih je tudi napisal Prežihov Voranc, ugotovimo, da sta zgodbi podobni. Sicer je pri *Boju na požiralniku* predvsem predstavljena borba proti naravi, obe pa opisujeta življenje revnejšega kmečkega prebivalstva in bogatejših gospodarjev. Kažeta na trpljenje revnejših zaradi krivičnih družbenih razmer.

Marko Pavlekovič, 9. b

Film mi je bil osebno zelo všeč. Edina stvar, ki me je motila, je bilo koroško narečje. Že ko je oče Dihur prvič spregovoril, sem slišal, da to ni pravo koroško narečje, ampak naučena koroščina. Po moje bi vsakdo v našem razredu lahko bolje zaigral v koroškem narečju kot ti igralci. V tistih časih je bilo veliko revnih družin. Vsi so se borili za preživetje, ampak družina Dihurjev je imela velik problem, požiralnike. Zaradi le-teh so izgubili skoraj cel pridelek.

Najbolj všeč mi je bil mali Dihur, ker je bil toliko pogumen in je ušel od sosedov, kjer je služil. Ko je oče za to izvedel, se mu je slabo pisalo. Moral se je vrniti na delo in se pred sosedom ponižati z opravičilom. Dihurjevi otroci v šoli niso imeli prijateljev, nihče se z njimi ni hotel družiti in igrati. Govorili so, da imajo uši. Vem, da se lahko tudi danes zgodi kaj podobnega. Po smrti staršev so otroci šli s pokončnimi glavami naprej. Navajeni so bili trdega dela in skromnosti. V današnjih časih je otrokom bogatih staršev lažje kot revnim. Ni se jim treba toliko truditi za denar, saj jim starši vse omogočijo. Tiste, ki s svojim delom in znanjem pridejo do uspeha, bolj cenim in spoštujem.

Sebastjan Cesar, 9. b

Film se me je čustveno dotaknil. Prikazuje revščino, trpljenje, ponižanje, ljubezen in sovraštvo kmečkih ljudi na Koroškem. Dihurjevim se godijo neljube nezgode, nihče pa jim ne pomaga, bogatejši jih imajo samo za delo. Film se mi je zdel zelo krut, zdaj se mi takšno življenje ne zdi sprejemljivo.

Urban Kolmančič, 9. a

PREŽIH S PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Dihurjeva zemlja je bila ilovnata in slabo rodovitna. Dodatno so jo uničevali požiralniki, ki so iz globin udarjali na površje. Otroci so zgodaj občutili socialne krivice, kar me je posebej pretreslo. Delo mi je bilo všeč, saj govori o kmečkem življenju. Ogledal sem si tudi film, tako da sem si lahko še bolje predstavljal vso zgodbo. Najbolj napeto je bilo na koncu, ko so se bojevali proti požiralniku, a se na žalost zgodba tragično konča. Po mojem mnenju je knjiga boljša kot film.

Novela *Samorastniki* mi je všeč (posebej ljubezen med Meto in Ožbejem), ker poudarja pomembnost družine in ljubezen. Filma si še nisem ogledal, a si ga bom, ker me zanima, ali me bo pritegnil kot knjiga, v kateri je Meta vzgajala svoje samorastnike v pogumne in poštene ljudi. Ljudje so jih najprej obsojali in prezirali, pozneje pa so vedno bolj razumeli, kaj je prava ljubezen, vztrajnost in pogum.

Max Gnamuš, 9. a

V noveli *Samorastniki* Prežih opisuje ljubezen med revno bajtarko hudobivško Meto in Ožbejem, sinom mogočnega kmeta Karničnika. Sad njune ljubezni so bili številni otroci, ki so jim v tistem času pravili pankrti. Bili so zaničevani in poniževani. Vsi so ju obsojali, niso pa jima dovolili, da bi se poročila. Meto so celo mučili, da bi se odpovedala ljubezni do Ožbeja. A on se je vedno vračal k njej, dokler se ni nekega dne pijan zvrnil v mlako in utonil.

Meta je svoje otroke ljubila in jih vzgajala v poštene in ponosne ljudi. Danes bi bila cenjena in spoštovana mati z lepo vzgojenimi otroki. Nihče jih ne bi žalil in poniževal. Pridno bi se šolali. Prav nihče se ne bi vtikal v to, ali sta z Ožbejem poročena ali ne, da bi le bila ljubeča starša. Za razliko od Metinih otrok se je Dihurjevim otrokom hudo godilo. Tudi oni so bili več lačni kot siti, saj skopa zemlja, polna vodnih požiralnikov, ni dala dovolj hrane. Kljub temu da jih je mati poskušala zaščititi, jih je oče vzgajal s trdo roko. Še huje je bilo, ko je zgarana mati umrla. Za vsak prekršek so bili kaznovani s tepežem. Tudi oni so bili zaničevani od bogatih kmetov. Ko je ob reševanju zemlje pri požiralniku umrl oče, so tudi oni morali po svetu, ker se je njihove zemlje polastil bogati kmet. Danes ubogi Dihurji ne bi tako trpeli na svoji zemlji, saj ni več toliko težav pri izsuševanju zemlje. Prav tako bi za otroke država bolje poskrbela. Mogoče bi bili deležni tudi več ljubezni svojih staršev, če ti ne bi tako trpeli pri garanju na kmetiji.

Eva Bezjak, 9. a

V *Samorastnikih* je največji poudarek na razlikah med bogatimi in revnimi ali na »problemih malega človeka«, kot bi rekli danes, saj Meta zanosi z bogatejšim človekom, zaradi česar je kaznovana in zaznamovana. Posledice najbolj občutijo njeni »samorastniki«. V *Boju na požiralniku* pa opisuje, kako so v revščini najbolj prizadeti otroci, saj so bili večkrat lačni kakor siti in zaradi težkega življenja tudi tepeni.

Zala Vučko, 8. a

8.6 Naše sodelovanje na vseslovenskem literarnem natečaju Prežihove ustanove z naslovom *Otroci solzic*

8.6.1 *Ostajamo zvesti svojemu jeziku*

Slovenščina je južnoslovanski jezik. Je eden redkih jezikov, ki še ima dvojino. Knjižno slovenščino je razvil protestantski pisatelj že v 16. stoletju (Primož Trubar, ki je napisal *Katekizem in Abecednik*). Pesnik Valentin Vodnik se je v razsvetljenstvu ukvarjal z urejanjem prvega slovenskega časopisa, ki se je imenoval *Lublanske novice*.

Slovenščino danes govori okoli dva milijona ljudi, večinoma v Sloveniji. Govorijo jo še v Beneški Sloveniji, Furlaniji Julijski krajini v Italiji, na Koroškem v Avstriji, v Istri na Hrvaškem, v madžarskem Porabju, kjer živijo slovenske narodne manjšine. Slovenski izseljenci pa živijo tudi v drugih delih Evrope in drugod po svetu (v Nemčiji, ZDA, Kanadi, Argentini, Avstraliji in Južnoafriški republiki). Tu živijo slovenske narodne manjšine.

Na Koroškem so se Slovenci naselili ob koncu 6. stoletja in tu živijo že nad 1400 let (torej že dlje govorijo slovensko kot nemško). Slovenci v drugih deželah, predvsem v Avstriji, so bili že nekdanje zatirani. Zato so se borili za dvojezične napise in dvojezične šole, da bi ohranili slovenski jezik tudi na področju, kjer je osnovni jezik npr. nemščina. In to jim je zaradi vztrajnosti in zavednosti uspelo. Koroški Slovenci so naseljeni vse do Celovca, Železne Kaple in drugih krajev Avstriji. V teh krajih lahko povsod opazimo dvojezične napise, prav tako imajo tu dvojezične šole in vrtce.

Enkrat se mi je v Avstriji zgodilo, da sem prodajalca nekaj vprašal po nemško, on pa mi je rekel, da se lahko pogovoriva kar v slovenščini. Od takrat naprej ljudi na avstrijskem Koroškem vedno najprej vljudno vprašam, če govorijo slovensko. Zaradi vsega, kar sem prebral in sam doživel v Avstriji, vidim, da so se Slovenci vedno zavzemali za svoj jezik. Kljub temu, da živijo v drugih državah, mnogi še vedno ohranjajo in s ponosom govorijo svoj materni jezik, a ne samo starejši ljudje, ampak tudi njihovi vnuki in pravnuki.

Prav zaradi tega tudi bolj razumem Prežihovo sporočilo iz črtice *Dobro jutro*: »*Moj rod, nikdar v življenju te ne bom izdal.*« Menim, da je v današnjem času pomembno, da se zavedamo svojih korenin in pripadnosti svojemu narodu. Prepričan sem, da je potrebno ohranjati in spoštovati svoj materni jezik, zgodovino in običaje, ki jih je mali slovenski narod razvijal skozi stoletja.

Svojega jezika se ne smemo sramovati. Pa ne samo slovenskega jezika. Ponosni moramo biti na svoje koroško narečje, po katerem smo prepoznavni daleč naokrog. Danes je pomembno tudi to, da znamo govoriti vsaj en tuj jezik, ker v Evropi skoraj nikjer ni več mej. Materni jezik mora vseeno vedno in povsod ostati na prvem mestu.

Če bi se mi zgodilo, kar se je zgodilo Prežihu, ko je ves zaspan zjutraj gnal živino na pašo, bi verjetno glede na svoje sedanje prepričanje tujca pozdravil v slovenščini. Zavedam se, da je težko trditi, da bi bilo resnično tako, saj včasih v trenutku lahko odreagiramo drugače, kot bi običajno, čeprav nam je potem žal.

Žan Rihter, 7. c

8.6.2 OTROCI PO PREŽIHU

S Prežihom in njegovim delom sem povezana. Vsakomur s ponosom povem, da sta moja strica kot sedemletna otroka igrala v filmu *Boj na požiralniku*, ki so ga snemali v naših krajih. Spominjata se, kako je potekalo snemanje. Onadva sta bila vključena v del, ko so bili v šoli in so se učili pozdravljati po nemško.

Ko sta odrasla, sta si film podrobneje pogledala. Zelo jima je bil všeč in še danes ga večkrat pogledata. Povedala sta mi, da se bosta snemanja vselej rada spominjala in da sta ponosna, ker sta lahko sodelovala. Zdaj jima je to lep spomin na otroštvo.

Ko sem natančneje brala črtice v *Solzicah*, sem razmišljala o življenju, mladosti, starosti, ljubezni, odnosih med ljudmi, vrednotah ... Ustavila sem se ob misli: »*Takrat smo bili otroci, ki smo imeli sonce v očeh.*« To je zadnja poved v črtici *Tri pisanke*, ki mi je zelo pri srcu, saj iz nje spoznamo, kako so včasih znali ceniti, kar so dobili za pisanko in so bili veseli, če so dobili kaj manjšega, nikoli pa niso bili žalostni, četudi so dobili samo obarvano jajce. Danes pa otroci ne znajo več ceniti drobnih pozornosti in vsako leto želijo več. Jaz sem zadovoljna z vsem in želim si, da bi bili tudi drugi otroci, saj s tem izrazijo spoštovanje do bližnjih in do svojih krstnih botrov.

Vir:

<http://www.saniapell.com/athomeblog/wp-content/uploads/2012/03/sania-pell-lily-of-the-valley-2.jpg>.

Vse črtice v *Solzicah* so mi zelo všeč, ampak posebej pri srcu mi je prva, ki ima naslov po drobnih belih cvetlicah. Zakaj? Ker je Voranc zaradi ljubezni do mame premagal strah pred Peklom. Želela je nesti v cerkev solzice, vendar jih nikjer drugje ni bilo kot v globači. Zgodbo bi morali mladim dan za dnem predstavljati, saj mnogi v današnjem času ljubezni in spoštovanja ne znajo več pokazati. Večina otrok za starše ali bližnje ne bi storila kaj pretiranega; pogosto se na prošnje odzovejo nesramno, redko se žrtvujejo za koga, ki ga imajo radi. Prav to se mi zdi najbolj zaskrbljujoče in sprašujem se, kam bodo taki medosebni odnosi privedli svet.

Janja Saberčnik, 7. c

8.6.3 »NACEJI« ŽIVIJO ŠE DANES

V Evropski uniji imamo ogromno brezposelnih oseb, največ je mladih. Brezposelnost pri nas pa se še povečuje. Tovarne zapirajo, delovna mesta ukinjajo, delodajalci pa enostavno niso sposobni zagotoviti novih delovnih mest. EU je zato sprejela sklep, da bo zagotovila denarna sredstva predvsem za mlade, izobražene ljudi. Tako naši možgani počasi odhajajo v tujino.

Danes je Slovenija v veliki finančni krizi in grozi nam revščina. Cene so močno poskočile, dvignili bodo davke. Veliko je ljudi, ki nimajo niti pravega doma in družine. Vsem, ki doživljajo stisko, lahko pomagamo tako, da nismo egoistični, da znamo z njimi deliti dobro in slabo ter ne gledamo le nase. Pri nas doma imamo načelo, da vse stvari, ki jih ne potrebujemo, damo tistim, ki jim bodo služile. Tako po svojih močeh pomagamo in vesel sem, da je tako. V šolah imamo sedaj vsi otroci zagotovljeno malico.

V času našega Prežiha je bilo še huje. Takrat so bili veleposestniki in mestna gospoda, ljudstvo pa je na deželi delalo za bori kos kruha. Otroke so takrat pošiljali služiti, kjer so morali trdo delati, pri tem pa so jih še zaničevali. Včasih je otrok v šoli prosil, da so mu menjali kruh (belega za črnega). Gospoda je poznala samo belega, reveži pa še črnega niso imeli. Črtica *Levi devžej* mi je najbolj zlezla pod kožo, ker je Prežihova mati vedno našla kruh ali sadje za sosedove otroke. Najbolj ubog med njimi je bil mali Nacej, ker je

vedno prosil, če mu napolni še levi devžej. Veliko je danes mladih Nacejev. Še več pa je takih, ki svojo revščino skrivajo, ker se je sramujejo. Če primerjamo čas Prežiha z današnjim, mislim, da je danes še huje. Zakaj? Bili smo navajeni na boljše življenje. Človek vedno težje prenese, če mora iti z boljšega na slabše kot pa s slabšega na boljše. V vsesplošni svetovni gospodarski krizi bi morali ljudje biti složnejši, spoštljivi drug do drugega, predvsem pa bi morala biti na prvem mestu poštenost. Deliti bi morali drug z drugim, saj imajo eni preveč, drugi pa ničesar.

Foto: Vanja Benko.

*Gal Leitgeb, 7. a
(Spis je bil v svoji starostni kategoriji nagrajen.)*

8.6.4 MOJE POTOVANJE SKOZI TEMATIKO SOLZIC

V svetu se vse bolj opaža revščina in razlika med bogatimi in revnimi, kot se je dogajala že prej in o kateri je pisal tudi Lovro Kuhar – Prežihov Voranc. Njegove črtice, ki jih mladi spoznamo v času osnovnega šolanja, so napisane po resničnih dogodkih in mnogi so še vedno aktualni ter jih lahko primerjamo s problemi sodobnega časa.

Sprehodila se bom skozi tematiko pisateljevih *Solzic* in ob tem prepotovala različne poti in stranpoti v današnjem svetu.

Kot otrok je premagal strah pred Peklom, ko je materi nabral šmarnice oz. solzice, ki so rasle v temni globači. Ker to občutje paralizira človeka, se vzrokom strahu poskušamo izogibati, namesto da bi se z njim soočili in ga premagali. Prisoten je vedno in povsod pri vseh, le da je vsakič malce drugačen.

Tudi sramoto zaradi revščine je želel prikriti, ko se je odpovedal svoji pisanki. Na splošno so darila ob veliki noči ponazarjala veselje otrok, bila pa so tudi priložnost za dokazovanje bogastva. Iz dneva v dan se razlike med otroki kažejo tudi v današnji družbi. Ne presenetijo nas več novice, da je vse več otrok v slovenskih šolah lačnih, saj jim starši ne morejo plačati malice, kaj šele kosila. Kako pa se prebijajo iz meseca v mesec, je že drugo vprašanje, ki je povezano z zaposlitvijo staršev. V Prežihovem času sta Anej in Lenčka pomagala staršem pri delu, za kar jima je gospodar obljubil nagrado, a je nikoli nista prejela. Na koncu sta bila globoko razočarana, saj sta razmišljala in planirala, kaj bosta naredila z zaslužkom. Tudi mi smo za delo bolj zagnani, ko nam je kaj obljubljen in sanjarimo morda o nemogočem. Težja fizična dela danes opravljajo le še otroci v manj civiliziranih državah (v Afriki, Aziji in Južni Ameriki), kjer imajo slabše življenjske pogoje. Živijo na ulici in morajo poskrbeti zase, za brate ali sestre, zato so pripravljene sprejeti vsakršno delo. Žalostno je, da so zaradi brezposelnosti na robu propada ljudje, ki so še polni življenjske moči. Takih skritih usod je na stotine. »Ljudje iz tovarne« so bili včasih bogati meščani, ki so bili zaposleni v veliki črni tovarni sredi Raven. Takrat so imeli

kmetje strah pred tovarno in njenimi delavci, saj se jim je zdela grozna, črna, velika in je niso poznali. Pozneje je Prežih sam v njej našel »kruh«. Za njim generacije pridnih rok, a vrata proizvodnje so se začela zapirati in standard v dolini in kraju je začel padati. Je imela pri tem prste vmes višja matematika? Revež ni mogel goljufati, da bi zaslužil več za družino. Pred leti se je mnogim pokazala možnost, da si ustvarijo novi dom čez mejo v Avstriji, čemur je naš Voranc odločno nasprotoval. Že kot otrok je bil razdvojen med nemščino in slovenščino – kako pozdraviti neznanca, saj so mu v šoli pridigali, da se pozdravlja po nemško, oče pa je vztrajal pri slovenščini. Ker na koncu neznanca pozdravi nemško, ta pa mu odzdravi slovensko, se počuti, kot bi izdal svojo domovino, svoj narod. Bojevali smo se za neodvisnost in danes je Slovenija samostojna država, vendar mladi v pogovorih vse bolj uporabljamo tuje izraze. Kam nas bo to pripeljalo? Bomo spet postali sužnji drugega naroda? V katerem jeziku bomo čez leta pisali pismo domačim? Se bomo tudi mi vprašali in oklevali, ali bomo na kuverto napisali Klagenfurt ali Celovec, kakor je na koncu obveljala očetova zavedna slovenska beseda.

Norčevanja, zasmehovanja in zbadanja je bilo in je še vedno dovolj, celo preveč. S tem povzročamo v posameznikih jezo, prizadetost, storimo jim krivico. Danes smo pogosto priča, kako otroci zbadajo drugačne (npr. ljudi druge rase, vere, narodne pripadnosti, močnejše postave), kar se (pre)mnogokrat konča z nasiljem. Neredko je vzrok revščina, ki se kaže v šolah, ko otroci revnejše zbadajo zaradi slabših oblačil, šolskih pripomočkov ipd. Ker današnjim najstnikom veliko pomenijo modne smernice, dragi pripomočki in elektronski aparati, so revnejši pri tem večinoma zapostavljeni, saj si ne morejo privoščiti najnovejših telefonov in računalnikov ter dražjih modernih oblačil. Opažam, da ne razmišljamo dovolj o tem in da se verjetno zaradi tega mnogi čutijo zapostavljene. Prežih je šolo sovražil le zaradi učiteljev, saj je bil bister in v šoli ni imel učnih problemov. Danes pa šolo sovraži vse več najstnikov, večina zaradi tega, ker bi raje ostali doma in počeli kaj zabavnejšega, nekateri pa zato, ker preprosto niso dovolj bistri in imajo učne probleme. Nasprotno si revni

otroci v Afriki želijo, da bi lahko obiskovali šolo, saj bi se le na tak način izognili fizičnemu delu in revščini doma ter se vsaj enkrat najedli, kar pa seveda mi težko razumemo. Poznamo sosedove otroke, ki so bili sirote in jim je Prežihova mati vsakič, ko so prišli, dala ostanke hrane, kruh in suho sadje ter jih tolažila in jim nudila toplo besedo, saj je bila zelo sočutna in občutljiva na krivico, ki se je dogajala okrog nje. To me spominja na današnji projekt botrstva, kjer lahko ljudje prispevajo 30 evrov mesečno otroku, ki ima slabe življenjske pogoje, ter mu tako omogočijo boljše življenje. Toda danes kljub vsemu še živi sočutje do trpečih, čeprav se večkrat zdi, da hodimo drug mimo drugega in niti najbližjega ne opazimo. Pa vendar so med nami stkane generacijske vezi. Mi in naši starši pomagamo dedkom in babicam, oni so nam vedno na razpolago. Žrtvujemo se drug za drugega in ta krog bo vedno sklenjen.

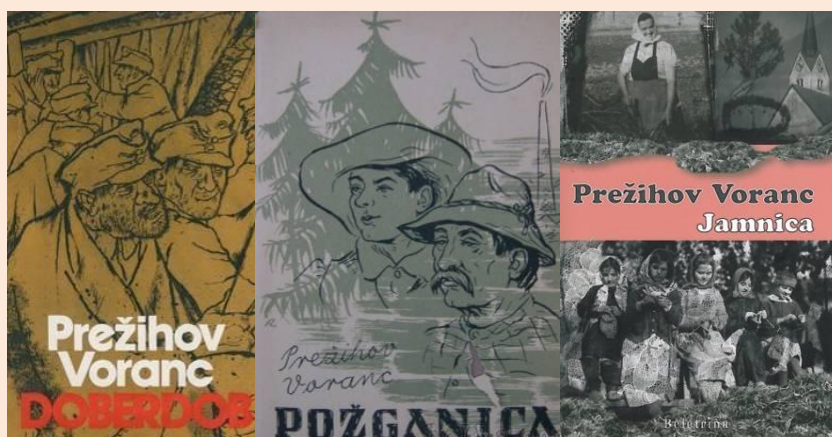
Tudi v svojih delih za zahtevnejše bralce Prežih v ospredje postavlja materinstvo, revščino, težko fizično delo, krivico ... Like v svojih delih spremlja z ljubeznijo, saj nemalokrat odražajo njegove lastnosti, prav tako pa z ljubeznijo opisuje pokrajino Koroške in običaje v njej. Njegovi junaki pogosto razmišljajo o osebni sreči in blaginji, zato iz tega pogosto izhajajo različne želje, sanje in hrepenenja, povezana z običajnimi in vsakdanjimi potrebami.

Solzice sem že mnogokrat prebrala in v njih najdem vsakič kaj novega, kar jih naredi zanimivejše, v njih opisana tematika pa je vedno aktualna, če jo le hočemo poiskati in videti.

Zala Vučko, 8. a

8.6.5 PO STOPINJAH PREŽIHA

Prežih je najpomembnejši pripovednik socialnega realizma in literarni samouk. Pisal je črtice, povesti, novele in romane. Njegova najpomembnejša dela so vojni roman *Doberdob*, romana *Požganica* in *Jamnica*, zbirka črtic *Solzice* in zbirka novel *Samorastniki*.

Viri: http://mmc.bolha.com/3/image/18123/18175/_492138a9d9212.jpg,
http://mmc.bolha.com/0/image/100046/101705/PREZIHOV-VORANC---POZGANICA_4f44c31aa19db.jpg
http://img.rtvsl.si/_up/upload/2010/10/21/64737114_3d-voranc-jamnica-2_show.jpg.

Vsa njegova dela govorijo o socialnih razlikah in stiskah malega človeka. Te je kot bajtarski sin izkusil na svoji koži, ko ga je po končani dvojezični osnovni šoli v domačem kraju pot zanesla med hlapce, dninarje in kasneje tesače. Tako je že v rosnih letih občutil stiske malih, predvsem kmečkih ljudi.

Opredeleževal se je kot kmet, kot človek narave. Bil je predan svoji družini, svojemu poklicu in svoji veri. Veri, da je potrebno živeti in delati zato, da bodo ljudje na tem svetu lažje živeli.

Moje »srečanje« s Prežihom in njegovimi deli sega globoko v otroštvo. Veliko časa sem preživela s prababico, ki je Kuharja (tako ga je ona poimenovala) in njegovo družino osebno poznala in ga izjemno cenila. Zdel se ji je pravi junak, da si je upal pisati o tedanjem življenju kmečkih – malih ljudi, njihovih krivicah, ponižanjih. Seveda je bila posledica tega njegovo politično preganjanje, oblast se je takih ljudi želela čim prej »znebiti«.

Prežiha mi je znala približati na prav poseben način. Veliko sva se pogovarjali, brala mi je njegove črtice iz *Solzic* in ker ga je tako dobro poznala,

sem dobila občutek, da mi pripoveduje o nekom, ki ji je blizu, sem ga sama doživljala kot osebo, ki je bil del nas – Korošcev in tudi del naše družine.

Marsičesa takrat še nisem razumela, a ona mi je z veliko potrpežljivostjo razlagala, kaj nekaj pomeni in zakaj je bilo včasih tako. Najgloblje so se me v tem obdobju dotaknile črtice: *Solzice*, *Levi devžej*, *Potolčeni kramoh*, *Ajdovo strnišče*. Otroci iz teh del so se mi strašansko smilili.

Skupaj sva si ogledali film *Solzice*, ob katerem sem jokala. Kako težko je bilo življenje tega pastirja – Prežiha in kakšen strah je doživljal v tisti grozni globači, a ljubezen do mame in želja, da jo preseneti s šopkom solzic, je bila tako velika, da je premagal samega sebe in strah, ki ga je imel pred Peklom.

Nekoč je na vrtu utrgala rožo in dejala: »Glej, to so pa šmarnice – solzice!« Prijela sem jo z nekim posebnim občutkom, mogoče me je bilo celo malo strah. »A so to tiste solzice, ki jih je Voranc podaril mami?« »Seveda, ravno takšne so bile.« Do teh nežnih rož z majhnimi belimi bunkicami in prečudovitim vonjem imam še danes poseben, spoštljiv odnos.

Po vsem tem, kar sem že vedela o Prežihu, sem si želela ogledati njegovo domačijo. S starši smo se odpravili do Kotelj, kjer smo si najprej ogledali spomenik pastirčka s solzicami. Zdel se mi je kot tisti iz filma. Nato smo se peš odpravili do domačije in se ustavili na jasi, kjer je čudovit razgled na Kotlje in okolico. Tu stoji mogočen kip Prežihovega Voranca. Najbrž ni zgolj naključje, da ravno na tem mestu – kot da želi videti, kaj se dogaja z njegovim rojstnim krajem in s trdoživimi Korošci. Tekala sem okoli spomenika in v mojih očeh je bil pravi velikan. A danes, ko o njem vem že več, saj sem prebrala veliko njegovih del, si ogledala vse filme, ki so posneti po njegovih predlogah, to dopolnila z znanjem, pridobljenim v šoli, lahko z gotovostjo trdim, da ni bil le velikan v mojih otroških očeh – ampak VELIKAN IN PONOS KOROŠCEV.

Potovanje skozi Prežihova dela bom začela s SOLZICAMI, s katerimi sem se najprej srečala

Solzice so zame ena najlepših slovenskih mladinskih knjig. Pisatelj je v njej izpovedal ljubezen do maternega jezika in domovine, ljubezen do matere, sočutje s trpečimi, povezanost z naravo in zemljo. Iz dela je moč jasno

razbrati, da so tudi otroci ljudje – ne neka odmaknjena bitja – ki se jih dotaknejo razmere družbe, ki čutijo, mislijo in pogosto doživljajo življenje okoli sebe globlje in močnejše kakor odrasli. Pa so ti otroci sploh še lahko otroci ali zahtevajo od njih takojšnjo odraslost in hrabro prenašanje vseh krivic, ki jih doletijo? Ni dvoma, da to, kar človek doživlja v mladosti, kar se kali skozi otrokovo dušo, ostane odločilno pri odraslem, iz tega rastejo dejanja. Če se ti v mladih letih do česa vsadi ljubezen ali sovraštvo v srce, to ostane in se pozneje pokaže v taki ali drugačni obliki.

V *Solzicah* stopijo v ospredje osebna doživetja iz pisateljeve mladosti, doživetja v krogu družine. Oče tu ni prikazan pri trpljenju v boju za kruh in lastno zemljo, temveč v odnosu do žene in otrok kot neupogljiv Slovenec. Še bolj živo in z ljubeznijo oriše mater, na katero je bil najbolj čustveno navezan.

Kljub temu da je od nastanka črtic, zbranih v *Solzicah*, preteklo precej časa, verjetno ni naključje, da lahko v našem današnjem socialno in politično precej neurejenem in negotovem okolju najdemo precej podobnosti z otroki Solzic.

Iz dneva v dan se bolj poglobljajo socialno-ekonomske razlike med ljudmi. Vse to pušča močan pečat tudi na otrocih. Gotovo je najhuje, ko se socialna šibkost začne kazati navzven in je ni mogoče več ohranjati med štirimi stenami. Znajdemo se v svetu, v situaciji, ki je za otroke posebej boleča. So nemočni, ne morejo ničesar spremeniti, začnejo se zapirati, zgubljajo prijatelje, okolica je do njih neusmiljena. Kaj ostane takemu otroku drugega, kot da izkaže neizmerno ljubezen do staršev, ko so le-ti v stiski (morda so izgubili službo, ne morejo poravnati položnic, ni za najosnovnejše materialne dobrine ...), se znajo postaviti zanje, ko jih drugi ponižujejo, jim pokažejo, kako jih imajo radi (*Solzice*).

Sram pred revščino so pripravljani zanikati tudi na račun lastne lakote, še zadnji, najskromnejši prihranek ali priboljšek so pripravljani deliti, le da prikrijejo realno situacijo (*Tri pisanke*).

Otroci res ne opravljajo več tako težkih fizičnih del, a če jim je za pomoč ponujena nagrada, jo pričakujejo in so tako kot otroci solzic zelo razočarani, če nanjo pozabimo. Opeharjeni so še za tisto malo, kar pričakujejo – morda za

čokolado ali celo slasten sendvič – da tudi to, saj je že kar nekaj otrok med nami lačnih (*Nagrada*).

Ja, tudi »višje matematike« je v današnjem svetu vedno več. Dnevno lahko poslušamo o številnih goljufijah, različnih oblikah kriminala, podkupovanja ... V črtici so seveda to počeli delavci, ki so potrebovali denar za nujno preživetje. Danes gre za velike, nam nepredstavljive vsote denarja in dobijo ga tisti, ki imajo že vsega preveč. Tu odpovedo vse moralne in etične norme.

Prijateljstvo. Ali ta vrednota še vzdrži, ko je družbeni sistem tako porušen in so stiske vse večje? Žal ne. Preveč otrok je izpostavljenih psihičnemu in verbalnemu nasilju, pravih prijateljstev med otroki z dveh »bregov« pa malo. (*Potolčeni kramoh*).

Ločeni starši in matere samohranilke so prava epidemija sodobnega časa in otroci v podobah *Levih devžejev* so presrečni vsake pomoči in toplega objema. Se mar tega sploh zavedamo?

Gre za delo, ki ni ukoreninjeno le v kmečkem okolju preteklih dni, ampak s svojim sporočilom prerašča pisateljev čas in sega vse do današnjega dne.

Zgodba o Dihurjevih je zgoščena in tragična. Borijo se zoper naravo in družbo. Njihovo zemljo uničujejo požiralniki. Toda vztrajajo na svoji zemlji in se borijo z vodnimi žilami, ker ne želijo postati hlapci. Požiralniki so simbol sovražnih naravnih in družbenih sil. Izpodjedajo bivanjsko trdnost in srečo družine. Družbene in socialne razlike so velike, Dihurjevi morajo strahotno garati, saj pripadajo najnižjemu in najrevnejšemu sloju. Tragičen in pretresljiv je predvsem konec, ko otroci sami pokopljejo očeta in skušajo prikriti njegovo smrt. Skrbi jih za lastno prihodnost, saj od sovražnega okolja niso mogli pričakovati pomoči. Tema predstavlja usodo malih ljudi in njihov boj za preživetje. Dihurjevi so pripadniki izkoriščenega razreda, popolnoma so odvisni od narave in socialnega okolja, v katerem živijo. Čeprav njihovo življenje določa socialni status, hrepenijo po dobrem, srečnem in pravičnem. Vzrok njihove bede je družba, ki dopušča socialne razlike in krivice. Z vztrajnostjo in bojem Dihurjev je sporočena velika in neizmerna volja do življenja in vera v boljšo in pravičnejšo prihodnost. Njihov boj lahko razumemo

tudi kot boj koroškega kmeta, ki z zadnjimi močmi brani svojo zemljo pred tujci kot sporočilo o vztrajnosti in trdoživosti družbenega sloja ali celotnega naroda.

Film *Boj na požiralniku* me je zelo pritegnil in presunil. Ne le zaradi koroškega narečja, ki ga tako spoznavajo tudi ostali slovenski gledalci in na katerega moramo biti Korošci ponosni, ampak predvsem zaradi tematike. Zelo nazorno je prikazano težko življenje kmečkega ljudstva v prejšnjem stoletju, njihovo garaško delo in boj za preživetje, saj so bili odvisni le od zemlje, narave in svojih rok. Vse to je kruto posegalo tudi v življenje otrok, ki velikokrat sploh niso poznali pravega otroštva. Njihova življenja so običajno odražala življenja vseh na kmetijah, njihov strah je odseval v njihovih očeh še bolj izrazito kot pri odraslih. Dihurjevi so se »bojevali«, ampak so na koncu vseeno zmagali požiralniki. To pomeni, da je narava močnejša. Čeprav je življenje včasih težko, naj volja do življenja in vera v drugačno prihodnost nikoli ne usahmeta.

A ta neizmerna volja do življenja in upanje v boljše življenje je po krajšem blagostanju začela počasi, a vztrajno, usihati. Danes smo priča že zelo velikim socialnim razlikam. Za nekatere je stanje že tako nevzdržno, da se morajo z vsemi sredstvi (kakor Dihurji) boriti proti brezupni situaciji – štrajki, demonstracije, ki ponekod preraščajo v prave fizične spore. Nočemo postati hlapci pohlepnim, nepravičnim, nemoralnim politikom in izdajalcem svojega lastnega naroda.

V *Boju na požiralniku* je bolj poudarjen boj z naravo, medtem ko je v *Samorastnikih* predstavljen boj proti gosposki družbi.

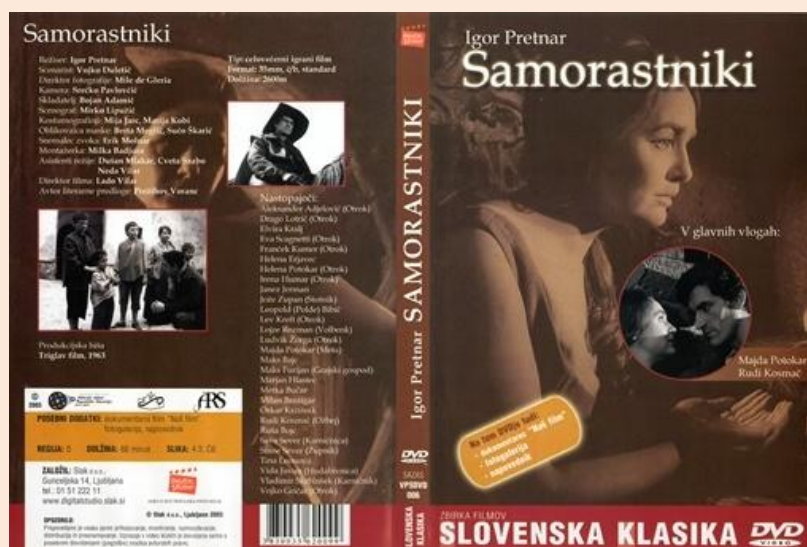
V *Samorastnikih* pisatelj opisuje dogajanje iz stvarnega sveta, socialni položaj glavnih oseb in vpliv družbenega položaja na osebno življenje. Glavne književne osebe so pripadniki izkoriščenega družbenega razreda in je zato njihovo osebno življenje odvisno od skupnosti, v kateri živijo. Sporočilo je izrazito humanistično, saj je pripoved o malem slovenskem človeku, ki zahteva v človeški skupnosti zase enakovreden in svoboden položaj. Glavna tema je ljubezen med Meto in Ožbejem, ki pripadata različnima socialnima okoljema. Kljub veliki ljubezni in nezakonskim otrokom se ne moreta poročiti, saj je Meta

PREŽIH s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

kajžarska hči, Ožbej pa gruntarski sin. Gre za moralni spopad med malim in velikim človekom iz kmečkega okolja. Mali človek, kot je Meta, trpi zaradi krivičnih družbenih razmer. Bogati ljudje ne dopuščajo svobode revnejšim.

Meta pooseblja vitalne sile, ki so osrednja življenjska vrednota, in ji dajejo ponos, dostojanstvo in moč. S svojim nadčloveškim trpljenjem predstavlja neuničljivost malega človeka. Metini otroci so simbol večnosti osnovnega življenjskega zakona, saj predstavljajo temelj novega rodu. Prihodnost bo pripadala proletariatu, ki se bo razširil in zasedel zemljo nekdanjih gospodarjev. Novela nam sporoča, da so mali ljudje vztrajnejši, bolj žilavi, uporniški in samozavestnejši.

Tudi ob prebiranju Prežihovih *Samorastnikov* sem bila ganjena zaradi vseh stisk in ponižanj, ki jih je doživljala Meta, ko se ni hotela odpovedati svoji ljubezni. Še globlje so razlike med revnimi in bogatimi in zavedamo se vseh krivic, ki so se godile nekoč. Ampak razmišljanje ob knjigi je lahko tudi svetlo in optimistično, saj otroci – samorastniki rastejo v pridne in delovne ljudi, ki jih je vedno več, močnejši so in pridnost bo v njihovih rokah.

Vir: http://www.genspot.com/Handlers/Photos.ashx?size=L&photo_id=85648.

PREŽITI s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

A kaj, ko smo se znašli v svetu brez vsakih vrednot. Kaj še pomeni danes pridnost, poštenost, vztrajnost, delavnost? Več kot imaš teh vrlin, bolj si izkoriščan, manj imaš, včasih si celo predmet posmeha na račun bogatenja brezčutnih in egoističnih posameznikov, katerim res ni mar za male ljudi.

Pot na klop (film *Svetneči Gašper*) je še ena pretresljiva zgodba iz pisateljevega opusa, ki sem jo spoznala. Na svojstven način prikaže življenje malega človeka kot brezdomca. Skozi življenje se prebija s svojimi pridnimi rokami in ob pomoči dobrih ljudi, ki ga sprejmejo pod streho. Gre za čudaka in neotesanca, a le navzven. Njegovo srce je v resnici veliko, najbolj pa ga odlikuje poštenost. Njegov notranji glas mu napoveduje konec težkega življenja. Zadnje zatočišče si poišče pri uglednem kmetu, ki ga po svoje ni vesel, a ga pogled na njegov obraz pretrese. Zaveda se, da je z Gašperjem res nekaj narobe. V trenutku spremeni odnos do njega in poskrbi zanj. Gašper noče nikomur ostati dolžan, zato svoje skromno premoženje – cekar z orodjem, ki mu je pomagalo pri prebivanju skozi hudičevo težko življenje, zapusti kmetu, v zameno za dostojno slovo od življenja. V delu spoznamo smrt kot naraven zaključek poštenega, naravnega življenja, smrt odsluženega delavca, poštenjaka, s takšnim zaupanjem vase, da mu tudi ta zadnji del življenja ni nič težkega.

Vir:

<http://www.incognitodesign.si/theater%20video%20film/theater%20video%20film/incognito%20design%20mask%20for%20film%20svetne%C4%8Di%20ga%C5%A1per.jpg>.

PREŽITI s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Tudi v sodobnem času smo priča podobnim zgodbam, ki jih je čedalje več. Kaj storiti, ko izgubiš službo, ko ni denarja za osnovne človekove potrebe, ostaneš morda brez stanovanja, ko odpovedo vse institucije za pomoč ljudem? Seveda ni drugega, kot da se podaš na Gašperjevo pot za golo preživetje in dostojen konec.

Še pred desetletjem so se nam vsa omenjena dela zdela precej odmaknjena, nekaj, kar se je dogajalo nekoč in se ob blaginji, ki smo jo uživali, ne more ponoviti. Težko je razumeti, kako in zakaj so se razmere v naši državi tako korenito spremenile, da marsikaj doživljamo tako, kot bi bili Prežihovi vrstniki.

Le kaj bi naš koroški velikan porekel na vse to?

Urša Močnik Štumpfl, 9. a

(Spis je bil v svoji starostni kategoriji nagrajen.)

8.7 ČEZ GORO K OČETU

Letos je bil jubilejni 20. pohod Čez goro k očetu, ki sva se ga z očetom udeležila že tretjič.

Z avtobusom smo se po dolini odpeljali do Črne, kjer smo si najprej ogledali kulturni program, ki so ga pripravili Črnjani. Pot smo nadaljevali skozi dolino Koprivne do kmetije Lipold. Od tam smo krenili peš po gozdni cesti

do kmeta Kumra, kjer smo imeli krajši postanek in malico. Pot nas je vodila čez Luže, kjer smo prečkali slovensko-avstrijsko mejo.

Na avstrijski strani so nas pričakali župan Železne Kaple in dobre žene. Pripravili so nam topel čaj in domačo potico. Župan nas je prijazno pozdravil in izrazil veselje ob številni udeležbi tega tradicionalnega pohoda. Po krajšem postanku smo se spustili do Železne Kaple, kjer so nas že čakali avtobusi. Utrujeni in

zadovoljni smo se vrnil domov.

Letos je pohod potekal v zelo jasni noči. Spomnim se, da smo pred tremi leti, na mojem prvem pohodu, hodili v hudem mrazu in velikem snegu. Lepo je videti množico ljudi z naglavnimi lučkami, ki se vije po gozdu in sliši se samo tiho mrmranje pogovorov.

Še bom šel na pohod Čez goro k očetu.

Besedilo in fotografije: Tomaž Šinigoj, 7. c

8.8 NAŠE POTI PO VORANČEVI POTI

Ob 110. obletnici rojstva Prežihovega Voranca so Krajevna skupnost Kotlje, Kulturno društvo Kotlje in Občina Ravne na Koroškem obnovile Vorančevo pot, ki se prične v centru Kotelj pri **Pobiču s solzicami**.

Pot se od tu nadaljuje na Rimski vrelec in do **Kotnikove bajte**, kjer se je Voranc rodil.

Ko nadaljujemo pot proti Koglu k lipam (od tu je začel hoditi v šolo), je na desni strani **Pekel**.

PREŽIHI s PREŽIHOVCI in v PREŽIHOVCIH

Po cesti pridemo do **Ivarčkega jezera** in od tu navzdol do Šratneka, od koder je lep razgled na Kotlje in Preški vrh (**Prežihova bajta** in **Prežihov spomenik**).

Od tu pridemo do **pokopališča**, kjer je pisatelj pokopan.

PREŽITI s PREŽITOVCI in v PREŽITOVCIH

Ob hudourniškem potoku je pri Kozarniku **Tonijeva bajta**, kjer je bil dom Vorančevega deda.

Če želimo prehoditi vse postojanke, ki so povezane s pisateljevim življenjem, moramo obiskati še **kmetijo Lužnik** (v bližini jezera), s katero je povezan Svetneči Gašper, levo pod Šratnekom pa nas pot pelje do **Miheva** (kratkotrajno bivanje) in **Krautbergerja** (prastari dom njegove mame).

Besedilo in fotografije: Tisa Praprotnik

8.9 ZAKLJUČEK

Take so bile naše poti v tem šolskem letu povezane s Prežihom in z njegovimi deli.

Na prvem športnem dnevu smo kot vsako leto prehodili novi del Vorančeve poti. Sedmošolci so se za domače branje poglobili v črtice iz zbirke *Solzice*. Del kulturnega dne smo namenili ogledu *Svetnečega Gašperja* in pogovoru s kulturnikom Mitjem Šipkom. Pri pouku smo gledali filme, posnete po Prežihovih novelah (*Boj na požiralniku* in *Samorastniki*), doma pa smo literarna dela brali in o njih razmišljali. Nekateri so šli tudi po standardni poti *Čez goro k očetu*. In pri izbirnem pouku *Literarni klub* smo sklenili Vorančevo pot.

Prežihovci smo doma v Prežihovih krajih in zato smo še toliko bolj povezani z našim pisateljem.

Vanja Benko, mentorica šolskega glasila

Foto: Tisa Praprotnik.

9 NAMESTO SKLEPA

OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem je že s samim imenom povezana s pisateljem Prežihovim Vorancem. Zaposleni na šoli in učenci skušamo iz generacije v generacijo prenašati njegov ustvarjalni duh skozi šolsko glasilo, ki ima ime po njegovi noveli Samorastniki. Tako obujamo spomin na njegovo življenje in delo ter prenašamo njegova sporočila v današnji čas in današnje okolje.

Kot mentorica Samorastnika in dolgoletna učiteljica na šoli sem prepričana, da nam to uspeva. Mnogi od učencev sporočila prenašajo že na svoje otroke in vnuke širom po Sloveniji in v tujini, kot je zapisal Prežih skozi besede Hudabivške Mete v Samorastnikih: *»... Z vami je tako: vi niste kakor drugi otroci – vi ste samorastniki. (...) Kakor se samorastnik zgrabi z okolico, tako se morate tudi vi, Hudabivniki, zgrabiti z življenjem. Kjer stojite, poženite korenike. Ne dajte se teptati od drugih, ne prenašajte ponižno krivic, ali tudi vi ne prizadevajte nikomur, nobenemu bližnjemu kakih krivic. (...) Zdaj, po meni, vas je devet, čez petdeset let vas bo lahko že sto, čez sto let vas bo petkrat, desetkrat toliko. Potem si boste združeni lahko priborili svojo enakopravnost, svoje pravice ...«*

Vsem preteklim, sedanjim in prihodnjim rodovom polagam v srce, da sporočilo Samorastnikov prenašajo še naprej.

Zahvaljujem se vsem učencem, ki so in ki še bodo tako marljivo pisali in objavljali, vsem sodelavkam in sodelavcem, ki pomagajo pri soustvarjanju glasila, ter ravnatelju Stanislavu Osojniku za razumevanje in podporo. Mislim, da je naš dolg, dolg koroških prežihovcev, da se s svojimi skromnimi razmišljanji in deli (ob njegovi 120-letnici rojstva) poklonimo našemu rojaku (jaz daljnemu sorodniku, ravnatelj nekoliko bližnjemu). Izdajamo simboličnih 120 izvodov DVD-knjige na 120 straneh.

Vaša mentorica Vanja Benko

